

SPORAZUM O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU VLADE CRNE GORE I VLADE UKRAJINE

PREAMBULA

Vlada Crne Gore i Vlada Ukrajine (u daljem tekstu: “ strane” ili “Crna Gora” i “Ukrajina” gdje je prikladno)

U ŽELJI da razviju i ojačaju prijateljske odnose, posebno u oblasti ekonomske saradnje i trgovine, sa ciljem da doprinesu razvoju ekonomske saradnje i da povećaju obim međusobne trgovinske razmjene,

POTVRĐUJUĆI svoju namjeru da aktivno učestvuju i promovišu rast međusobne trgovine i ekonomskih odnosa;

UZIMAJUĆI U OBZIR iskustvo stečeno iz dosadašnje saradnje između strana, kao i sa njihovim glavnim trgovinskim partnerima,

IZRAŽAVAJUĆI svoju spremnost da preduzmu aktivnosti sa ciljem promovisanja skladnog razvoja svoje trgovine, kao i povećanja i diversifikacije međusobne saradnje iz oblasti od zajedničkog interesa, uključujući oblasti koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom o slobodnoj trgovini (u daljem tekstu: „ovaj Sporazum“), stvarajući okvir i stimulativno okruženje zasnovano na jednakosti, ne diskriminaciji i balansu prava i obaveza,

POZIVAJUĆI SE na zajednički interes za kontinuiranim sprovođenjem multilateralnog sistema trgovine i imajući u obzir pravne instrumente Svjetske trgovinske organizacije (u daljem tekstu : “STO“) kao osnovu za njihovu politiku spoljne trgovine,

ODLUČILE su da u ovu svrhu uspostave odredbe u cilju progresivnog ukidanja prepreka za međusobnu trgovinu u skladu sa odredbama ovih instrumenata, posebno onih koje se odnose na uspostavljanje zona slobodne trgovine,

Saglasile su se o sljedećem:

GLAVA I OPŠTE ODREDBE

***Ciljevi* Član 1**

1. Strane će uspostaviti zonu slobodne trgovine u skladu sa ovim Sporazumom i STO pravilima.

2. Ciljevi ovog Sporazuma su:

- a) Povećati i ojačati ekonomsku sardnju između strana i podići životni standard stanovništva dvije zemlje,
- b) Ukloniti poteškoće i ograničenja trgovine robom i liberalizovati trgovinu uslugama,
- c) Promovisati, kroz širenje međusobne trgovine, skladni razvoj ekonomskih odnosa između strana,
- d) Doprinijeti skladnom razvoju i proširenju svjetske trgovine, eliminisajući trgovinske barijere i
- e) Promovisati trgovinu i saradnju između strana na tržištima treće zemalje.

Definicije

Član 2

Za potrebe ovog Sporazuma, osim ako je drugačije navedeno, primjenjuju se definicije Svjetske trgovinske organizacije (STO).

Javnost

Član 3

1. Strane će objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim svoje zakone, propise, sudske odluke, upravna rješenja koja imaju opštu primjenu i međunarodne sporazume koje su zaključile, a koji mogu da utiču na sprovođenje ovog Sporazuma.

2. Strane će odmah odgovoriti na konkretna pitanja i na zahtjev, jedna drugoj obezbijediti informacije, u vezi sa pitanjima koja se pominju u stavu 1. Od strana se neće zahtijevati da otkrivaju povjerljive informacije.

Carinske unije, zona slobodne trgovine i malogranični promet

Član 4

1. Ovaj Sporazum ne isključuje očuvanje ili osnivanje carinskih unija, zona slobodne trgovine, malogranični promet i ostale povlašćene sporazume ukoliko nemaju uticaja na trgovinske aranžmane predviđene ovim Sporazumom.

2. Kada strana postaje članica carinske unije ili potpisnica Sporazuma o slobodnoj trgovini sa trećom zemljom, ista će, na zahtjev druge strane, biti spremna da otpočne konsultacije sa stranom koja to zahtijeva.

Odnos prema ostalim međunarodnim obavezama

Član 5

1. Ovaj Sporazum ni na koji način neće dovoditi u pitanje obaveze strana, koje proizilaze iz njihovog učešća u regionalnim ili pod-regionalnim unijama ili entitetima, i međunarodnim ugovorima, kao i međunarodnim organizacijama.

2. Prava na i obaveze koje proizilaze iz sporazuma zaključenih između strana prije ili poslije stupanja na snagu ovo Sporazuma, neće uticati na odredbe ovog Sporazuma, osim da su odredbe istih u skladu sa odredbama iz ovog Sporazuma.

GLAVA II TRGOVINA ROBOM

***Obuhvat* Član 6**

Odredbe ovog Sporazuma će se primjenjivati na proizvode porijeklom iz strana razvrstanih u Glavama 1 do 97 Harmonizovanog sistema naziva i šifarskih oznaka robe (HS 2007).

***Uvozne carine* Član 7**

1. Po stupanju na snagu ovog Sporazuma, strane će ukinuti sve carine na uvoz proizvoda porijeklom iz Crne Gore ili iz Ukrajine, obuhvaćene članom 6, osim ako drugačije nije predviđeno Aneksom I. Neće se uvoditi nikakve nove carine.

2. Carina podrazumijeva svaki oblik dažbine ili naknade jednakog dejstva uvedenih u vezi sa uvozom ili izvozom određenog proizvoda, uključujući svaki oblik dodatne takse ili dodatne naknade, u vezi sa uvozom ili izvozom, ali ne podrazumijevajući nikakvu dažbinu koja je određena u skladu sa članovima III i VIII GATT-a 1994.

***Ostale dažbine i naknade sa jednakim efektom* Član 8**

1. Porez na dodatnu vrijednost i akcize na carinjenje uvezene robe nisu obuhvaćene porezima (naknadama) koje imaju jednaki efekat kao carine.

2. Neće se uvoditi nikakve nove carine na uzvoz ili porezi i druge naknade koje imaju jednak efekat na trgovinu između strana.

***Izvozne carine* Član 9**

1. Po stupanju na snagu ovog Sporazuma, Strane će ukinuti sve carine na izvoz proizvoda porijeklom iz Crne Gore ili iz Ukrajine, obuhvaćene Članom 6 u skladu sa Članom XI GATT-a.

2. Strane su saglasne da na osnovu ovog Sporazuma Ukrajina zadržava svoje STO obaveze za izvozne carine koje se odnose na uljarice, živu stoku i životinjsku kožu u skladu sa rasporedom faznog smanjenja izvozne carine.

Osnovne dažbine

Član 10

U trgovini, između strana, u skladu sa ovim Sporazumom, strane će primjenjivati svoje odgovarajuće carinske tarife, na klasifikovanje roba za uvoz u te zemlje.

Ograničenja na uvoz i izvoz

Član 11

Ne dovodeći u pitanje odredbe iz člana 7, prava i obaveze strana u vezi sa ograničenjima na izvoz i uvoz će biti regulisane članom XI GATT-a 1994, koji je inkorporiran i sastavni dio ovog Sporazuma.

Unutrašnje oporezivanje i propisi

Član 12

Strane se obavezuju da primjenjuju sve unutrašnje poreze i ostale naknade, kao i propise u skladu sa članom III GATT-a 1994 i drugim relevantnim STO sporazumima.

Opšti i zaštitni izuzeci

Član 13

Za potrebe ovog Sporazuma, članovi XX i XXI GATT-a 1994 i dogovori o njihovom tumačenju su inkorporirani i sastavni su dio Sporazuma, *mutatis mutandis*.

Tehnički propisi

Član 14

1. Prava i obaveze strana u vezi sa tehničkim propisima, standardima i procjenama usaglašenosti uređena su STO Sporazumom o tehničkim barijerama u trgovini (u daljem tekstu: „TBT Sporazum“).

2. Ne dovodeći u pitanje stav 1, strane su saglasne da održavaju konsultacije, kada strana smatra da je druga strana preduzela mjere koje nisu u skladu sa TBT Sporazumom, koje će najvjerovatnije proizvesti, ili su proizvele, prepreku za trgovinu, u cilju nalaženja odgovarajućeg rješenja u skladu sa TBT Sporazumom.

Sanitarne i fitosanitarne mjere

Član 15

1. Prava i obaveze strana u vezi sa sanitarnim i fitosanitarnim mjerama uređena su STO Sporazumom o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera, (u daljem tekstu: "SPS Sporazum").

2. Strane će razmijeniti imena i adrese kontakata koji posjeduju sanitarnu i fitosanitarnu ekspertizu, kako bi olakšale komunikaciju i razmjenu informacija.

Pravila o porijeklu

Član 16

Odredbe ovog Sporazuma će se primjenjivati na sve proizvode obuhvaćene ovim Sporazumom, pod uslovom da zadovoljavaju Pravila o porijeklu predviđena Aneksom II, koji je sastavni dio ovog Sporazuma.

Carinska vrijednost

Član 17

Strane će odrediti carinsku vrijednost robe koja je predmet trgovine između njih, u skladu sa odredbama Člana VII GATT-a 1994 i STO Sporazuma o implementaciji člana VII GATT-a 1994.

Tranzit robe

Član 18

Strane će osigurati slobodan tranzit robe, porijeklom sa teritorije zemlje jedne od strana i transport kroz teritoriju zemlje jedne od strana, u skladu sa nacionalnom legislativom njihove zemlje.

Bilateralne zaštitne mjere

Član 19

1. U slučaju da se, kao rezultat smanjenja ili ukidanja carine prema ovom Sporazumu, bilo koji proizvod porijeklom iz jedne strane uveze u povećanim količinama na teritoriju druge strane, u apsolutnim ili relativnim iznosima u odnosu na domaću proizvodnju, i pod takvim uslovima da predstavlja značajan razlog za nastupanje ozbiljne štete ili prijetnje od takve štete za domaću industriju koja proizvodi slične ili direktno konkurentne proizvode na teritoriji strane uvoznice. Strana uvoznica može da preduzme bilateralne zaštitne mjere u minimalnom obimu

koji je potreban da se otkloni ili spriječi šteta, koje su predmet odredbi iz stava 2 do 10.

2. Bilateralne zaštitne mjere mogu biti preduzete samo po pružanju jasnih dokaza da je povećani uvoz prouzrokovao ili prijeti da prouzrokuje ozbiljnu štetu, prema istrazi sprovedenoj u skladu sa procedurama koje su utvrđene članom 3 i 4 STO Sporazuma o zaštitnim mjerama.

3. Strana koja namjerava da preduzme bilateralnu zaštitnu mjeru u skladu sa ovim članom će odmah, a u svakom slučaju prije preduzimanja mjere, poslati obavještenje o tome drugoj strani. To obavještenje će sadržati sve relevantne informacije koje uključuju dokaze o nastupanju ozbiljne štete ili prijetnje od iste, prouzrokovane povećanim uvozom, tačan naziv proizvoda o kome je riječ i mjeru koju predlaže, kao i predloženi datum njenog uvođenja, očekivano vrijeme trajanja i vremenski raspored postepenog ukidanja te mjere.

4. Ukoliko se ispune uslovi iz stava 1, strana uvoznica može preduzeti mjeru povećanja carinske stope na proizvod do nivoa koji ne prelazi manju od sljedeće dvije stope:

- (a) carinsku stopu po statusu najpovlašćenije nacije (MFN) koja se primjenjuje u trenutku kada se mjera preduzima; ili
- (b) carinsku stopu po statusu najpovlašćenije nacije (MFN) koja se primjenjuje na dan koji neposredno prethodi danu stupanja na snagu ovog Sporazuma.

5. Bilateralne zaštitne mjere se primjenjuju najduže dvije godine. U izuzetnim okolnostima, poslije ocjene koju izvrši Zajednički komitet za slobodnu trgovinu (iz člana članom 55), mjere se mogu primjenjivati u ukupnom trajanju od najviše tri godine. Bilateralna zaštitna mjera se ne primjenjuje na uvoz proizvoda na koji je prethodno primjenjivana takva mjera.

6. Komitet će u roku od 30 dana od dana obavještenja iz stava 3, ispitati dostavljene informacije kako bi se omogućilo nalaženje obostrano prihvatljivog rješenja za nastali problem. U nedostatku takvog rješenja, strana uvoznica može da donese mjeru u skladu sa stavom 4, kako bi otklonila problem, i u slučaju nenalaženja obostrano prihvatljivog rješenja. Strana na čiji proizvod je primijenjena mjera može preduzeti kompezatorne mjere. U izboru bilateralne zaštitne mjere prioritet se mora dati mjeri koja najmanje ometa funkcionisanje ovog Sporazuma. Kompezatorna mjera se uobičajeno sastoji od suspenzije koncesija sa jednakim trgovinskim efektima ili od koncesija čija je vrijednost jednaka očekivanim dodatnim dažbinama, kao rezultat bilateralne zaštitne mjere. Strana koja preduzima kompezatornu mjeru će primjenjivati mjeru samo za minimalni period koji je neophodan kako bi se postigli jednaki trgovinski efekti i u svakom slučaju, samo za vrijeme trajanja primjene bilateralne zaštitne mjere u skladu sa stavom 4.

7. Po prestanku primjene bilateralne zaštitne mjere, carinska stopa biće stopa koja bi se inače primjenjivala prije donošenja mjere.

8. U kritičnim okolnostima, gdje bi odlaganje uvođenja bilateralne zaštitne mjere u skladu sa ovim članom, moglo da prouzrokuje štetu koju je teško popraviti, bilo koja strana može da preduzme privremenu bilateralnu zaštitnu mjeru u skladu sa preliminarno utvrđenom činjenicom da postoje jasni dokazi da povećan uvoz predstavlja značajan razlog za nastupanje ozbiljne štete ili prijetnje od iste za domaću industriju. Strana koja namjerava da preduzme tu mjeru odmah će o tome obavijestiti drugu Stranu. U roku od 30 dana od datuma obavještenja, biće pokrenute procedure iz stavova 2 do 6, uključujući kompezatornu mjeru koja će biti inicirana. Bilo koja kompenzacija se treba odnositi na ukupni period primjene privremene bilateralne zaštitne mjere i bilateralne zaštitne mjere.

9. Svaka privremena bilateralna zaštitna mjera prestaje da važi najkasnije u roku od 200 dana. Period primjene takve privremene bilateralne zaštitne mjere računa se kao dio trajanja bilateralne zaštitne mjere iz stava 5 i svakog produženja njenog trajanja. Sva povećanja carina biće odmah nadoknađena, ukoliko istraga iz stava 2 ne dovede do zaključka da su ispunjeni uslovi iz stava 1.

10. Poslije pet godina od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma, strane će u okviru Komiteta ocijeniti da li postoji potreba da zadrže mogućnost međusobne primjene bilateralnih zaštitnih mjera. Ukoliko, poslije prve izvršene ocjene, strane odluče da tu mogućnost ipak zadrže, one će, nakon toga, vršiti takve ocjene svake dvije godine u okviru Komiteta.

Opšte zaštitne mjere

Član 20

1. Ako je proizvod uvezen, bez obzira na njegovo porijeklo, u znatno povećanim količinama, u potpunosti ili relativno u odnosu na domaću proizvodnju, i pod takvim uslovima može prouzrokovati ili prijeti da prouzrokuje ozbiljnu štetu domaćoj industriji koja proizvodi slične ili direktno konkurentne proizvode, svaka strana ima pravo da primijeni zaštitne mjere na takve proizvode u skladu sa članom XIX GATT-a 1994 i STO Sporazumom o zaštitnim mjerama.

2. Za uvoz robe porijeklom sa teritorije jedne od strana na teritoriju druge strane koji ne prouzrokuje ili ne prijeti da prouzrokuje ozbiljnu štetu domaćoj industriji koja proizvodi slične ili direktno konkurentne proizvode strane uvoznice, zaštitne mjere koje se odnose na uvoz te robe se neće primjenjivati.

3. Na zahtjev druge strane i/ili pod uslovom da postoji značajan interes, strana koja namjerava da preduzme zaštitne mjere će odmah obezbijediti ad hoc pisano obavještenje sa svim relevantnim informacijama o iniciranju zaštitne istrage, preliminarne podatke i končne podatke istrage.

4. U svrhu ovog člana, podrazumijeva se da strana ima značajan interes kada je jedna od pet najvećih dobavljača uvezene robe u protekle tri godine, gledajući po apsolutnoj količini ili vrijednosti.

5. Strane, odlučujući o mjeri u skladu sa ovim članom, daju prioritet onim mjerama koje prouzrokuju minimalnu ekonomsku štetu i ne proizvode ozbiljne prepreke za implementaciju ovog Sporazuma.

Antidamping i kompezatorne mjere

Član 21

1. Obje strane su saglasne da će antidamping i kompezatorne mjere biti u potpunosti u skladu sa Članom VI GATT-a 1994, STO Sporazumom o implementaciji Člana VI GATT-a 1994 i STO Sporazumom o subvencijama i kompezatornim mjerama i da će biti zasnovane na fer i transparentnom sistemu.

2. Odmah nakon uvođenja privremenih mjera i prije donošenja konačne odluke, strane će obezbijediti potpuno i smisleno objavljivanje svih značajnih činjenica i razmatranja koje čine osnovu za donošenje odluke o primjeni ovih mjera. Objavljivanje će biti u pismenoj formi i omogućiti zainteresovanim stranama dovoljno vremena da odgovore sa komentarima. Nakon konačnog objavljivanja zainteresovane strane će imati najmanje deset dana za pripremu svojih komentara. Svakoj zainteresovanoj strani će biti dozvoljeno da iskaže svoje stavove za vrijeme antidampinške istrage.

3. Ako strana odluči da uvede antidampinšku dažbinu, iznos takve dažbine neće prelaziti granicu dampinga i neće biti manja od granice ako je takva niža dažbina adekvatna da otkloni štetu za domaću industriju.

4. Strana koja je subjekat antidampinške mjere uvedene od druge Strane ima pravo da zahtijeva konsultacije u cilju razmatranja uticaja antidampingških mjera na bilateralnu trgovinu i razmatranje nacionalne antidampingške legislative.

Procedura konsultacija i primjene mjera

Član 22

1. Prije primjene mjera predviđenih u članu 19 i/ili 21 ovog Sporazuma, strane će nastojati da riješe različitosti putem konsultacija u okviru Komiteta iz člana 55 ovog Sporazuma.

2. Ukoliko Komitet ne bude u mogućnosti da nađe obostrano prihvatljivo rješenje u roku od 30 dana od dana iniciranja tih konsultacija, strana koja je inicirala proceduru uvođenja mjera predviđenih članom 19 i/ili 21, ima pravo da preduzme takve mjere u cilju otklanjanja ozbiljne štete, ili prijetnje od ozbiljne štete, i o tome će unaprijed obavijestiti drugu stranu. Obim i period primjene mjere će biti ograničeni koliko je neophodno da se otkloni šteta.

3. U izuzetnim slučajevima, kada je odlaganje primjene mjera predviđenih članom 19 i/ili 21 ovog Sporazuma može dovesti do štete koju je teško ispraviti, strane će obavijestiti Komitet prije primjene privremenih mjera, bez predhodnih

konsultacija. Ove konsultacije će biti pokrenute odmah nakon preduzimanja te akcije.

Platni bilans

Član 23

1. Strane će nastojati da izbjegnu uvođenje restriktivnih mjera za svrhe platnog bilansa.

2. Strana sa ozbiljnim problemima platnog bilansa, ili pod neposrednom opasnošću, može, u skladu sa uslovima koji su utvrđeni GATT-om 1994 i odredbama STO o razumijevanju odredbi o platnom bilansu GATT-a 1994, usvojiti restriktivne trgovinske mjere, koje će biti ograničenog trajanja i nediskriminatorne, i neće prekoračiti ono što je neophodno da se popravi stanje platnog bilansa.

3. Strana koja uvodi mjere predviđene ovim članom će o tome odmah obavijestiti drugu stranu.

Državna trgovinska preduzeća

Član 24

Prava i obaveze strana u vezi sa državnim trgovinskim preduzećima su uređena članom XVII GATT-a 1994 i Dogovorom o tumačenju člana XVII GATT-a 1994, koji su inkorporirani i sastavni dio ovog Sporazuma.

GLAVA III

TRGOVINA USLUGAMA

Obuhvat i pokrivenost

Član 25

1. Ova Glava se primjenjuje na mjere strana koje se odnose na trgovinu uslugama. Odnosi se na sve sektora usluga.

2. U vezi sa uslugama vazdušnog saobraćaja, ova Glava se neće primjenjivati na mjere koje utiču na prava vazdušnog saobraćaja ili mjere koje utiču na usluge direktno vezane za ostvarivanje prava vazdušnog saobraćaja, osim ako nije predviđeno stavom 3 Aneksa o uslugama vazdušnog saobraćaja GATS-a. Definicije iz stava 6 Aneksa o uslugama vazdušnog saobraćaja su inkorporirane i sastavni dio ove Glave.

3. Članovi 28, 29 i 30 se neće primjenjivati na zakone, propise ili zahtjeve kojima se reguliše nabavka usluga za potrebe vlade preko vladinih agencija, a bez namjere komercijalne preprodaje ili da se koriste u pružanju usluga za komercijalnu prodaju.

Inkorporiranje odredbi iz GATS-a
Član 26

Gdje god odredbe ove Glave predviđaju da su odredbe GATS-a inkorporirane i da su sastavni dio ove Glave, značenje termina iz odredbi GATS-a će se shvatati kako slijedi:

- (a) “Član” znači strana;
- (b) “Liste” znače Liste navedene u članu 41 sadržane u Aneksu VII; i
- (c) “Specifične obaveze” znače specifične u Listama navedenim u članu 41.

Definicije
Član 27

Za potrebe ove Glave:

- (a) sljedeće definicije iz člana I GATS-a su inkorporirane i sastavni dio ovog Sporazuma:
 - (i) “trgovina uslugama”;
 - (ii) “usluge”; i
 - (iii) “pružanje usluga u izvršavanju upravnih funkcija”
- (b) “mjere Strana” znači mjere preduzete od strane kako je definisano članom I stavom 3 (a) (i) i (ii) GATS-a;
- (c) “pružalac usluga” znači svako lice koje pruža, ili nastoji da pruži, usluge;¹
- (d) “fizičko lice jedne strane” znači fizičko lice koje, u skladu sa legislativom jedne strane, je:
 - (i) državljanjin druge strane koji ima prebivalište na teritoriji bilo koje članice STO, ili

¹ Gdje usluga nije isporučena ili je traženo da se direktno isporuči od strane pravnog lica, ali i kroz druge oblike komercijalnog prisustva, kao što su filijale ili predstavništva, pružaocu usluge (tj. pravno lice) će, kroz takvo komercijalno prisustvo biti dodijeljen tretman predviđen za pružaoca usluge u skladu sa ovom Glavom. Takav tretman se može produžiti za komercijalno prisustvo preko kojih se usluge isporučuju ili je traženo da se isporuči i kada ne treba da bude proširena na druge djelove pružaoca usluge koji se nalazi van teritorije gde se usluga isporučuje, ili se traži da se isporuči.

- (ii) stalni rezident druge strane koji ima prebivalište na teritoriji bilo koje strane, ako druga strana pruža suštinski jednak tretman stalnim rezidentima kao svojim državljanima u vezi sa mjerama koje se odnose na trgovinu uslugama. Za potrebe pružanja usluga kroz prisustvo fizičkog lica (mod 4), ova definicija obuhvata stalnog rezidenta druge strane koji ima prebivalište na teritoriji druge strane ili teritoriji bilo koje članice STO.
- (e) “pravno lice druge strane” znači pravno lice koje je:
- (i) konstituisano ili na drugi način organizovano prema zakonu te druge strane, i koja samostalno posluju na teritoriji:
 - (aa) bilo koje strane; ili
 - (bb) bilo koje članice STO i u vlasništvu ili pod kontrolom fizičkih lica strane ili pravnih lica koja ispunjavaju sve uslove iz podstava (i) (aa);
 ili
 - (ii) u slučaju pružanja usluga kroz komercijalno prisustvo, u vlasništvu ili kontrolisano od strane:
 - (aa) fizičkih lica druge strane; ili
 - (bb) pravnih lica druge strane, kako je navedeno u podstavu (e) (i);
- (f) dolje navedene definicije člana XXVIII GATS-a su inkorporirane i sastavni dio ove Glave:
- (i) “mjera”;
 - (ii) “pružanje usluge”;
 - (iii) “mjere članica koje pogađaju trgovinu uslugama”;
 - (iv) “komercijalno prisustvo”;
 - (v) “sektor” usluge;
 - (vi) “usluga druge članice”;
 - (vii) “monopolski pružalac usluge”;
 - (viii) “korisnik usluge”;

- (ix) “lice”;
- (x) “pravno lice”;
- (xi) “ u vlasništvu”, “kontrolisano” i “povezano”; i
- (xii) “direktni porezi”.

Tretman najpovlašćenije nacije

Član 28

1. Ne dovodeći u pitanje mjere preduzete u skladu članom VII GATS-a, i osim ako je predviđeno u Listi MFN izuzetaka koja je sadržana u Ankesu VIII, strana će odmah i bezuslovno, u vezi sa svim mjerama koje utiču na pružanje usluga, usluge i pružaoce usluga druge strane, odobriti tretman ne manje povoljan nego što je tretman koji odobrava sličnim uslugama i pružaocima usluga bilo koje druge zemlje.

2. Tretman garantovan na osnovu postojećih ili budućih sporazuma zaključenih od strane jedne od strana i objavljen u skladu sa članom V ili članom 5bis GATS-a , nije predmet stava 1.

3. Ako strana zaključi ili izmijeni sporazum , tipa koji je naveden u stavu 2, bez odlaganja će obavijestiti drugu stranu i nastojati da uskladi sa drugom stranom tretman ne manje povoljan od onog koji je predviđen tim sporazumom. Bivša strana će, na zahtjev bilo koje druge strane, pregovarati o inkorporiranju u ovaj Sporazum, tretmana koji nije manje povoljan od tretmana koji predviđa bivši sporazum.

4. Prava i obaveze strana u vezi sa prednostima priznatim susjednim zemljama će biti regulisana stavom 3 člana II GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni je dio ove Glave.

Pristup tržištu

Član 29

Obaveze koje proističu iz pristupanja tržištu će biti regulisane u skladu sa članom XV GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

Nacionalni tretman

Član 30

Obaveze koje proističu iz nacionalnog tretmana će biti regulisane u skladu sa članom XVII GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

Dodatne obaveze

Član 31

Dodatne obaveze će biti regulisane u skladu sa članom XVIII GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

Domaća regulativa

Član 32

1. Svaka strana će obezbijediti da se sve mjere opšte primjene koje se odnose na trgovinu uslugama primijenjuju na razuman, objektivan i nepristrasan način.

2. Svaka strana će održavati ili uspostaviti što je prije moguće, sudske, arbitražne ili upravne sporove ili postupke koji će, na zahtjev oštećenog pružaoca usluge druge strane, osiguravati brzo preispitivanje upravnih odluka koje utiču na trgovinu uslugama i kada je to opravdano, donijeti odgovarajuća pravna sredstva. Kada takvi postupci nisu nezavisni od institucije nadležne za donošenje predmetne odluke, strana će obezbijediti da postupci omogućavaju objektivnu i nepristrasnu obnovu postupka.

3. U slučajevima kada se zahtijeva odobravanje pružanja usluge od strane, nadležna tijela strane će, u razumnom roku od podnošenja zahtjeva, razmotriti u cjelini, u skladu sa domaćim zakonima i propisima strane, obavijestiti podnosioca molbe o odluci po zahtjevu. Na zahtjev podnosioca, nadležna tijela strane će bez neopravdanog odlaganja pružiti informaciju o statusu zahtjeva.

4. Svaka strana će obezbijediti adekvatne procedure za verifikaciju kompetentnosti profesionalaca bilo koje druge strane.

Priznavanje

Član 33

1. U svrhu izvršavanja relevantnih standarda ili kriterijuma za odobravanje, izdavanje dozvole ili sertifikata za pružaoca usluge, svaka strana može na zahtjev druge strane da prizna obrazovanje ili stečeno iskustvo, uslove koji su zadovoljeni ili dozvole ili sertifikate izdate u drugoj strani. Takva priznavanja mogu se bazirati na sporazumu ili aranžmanu sa stranom o kojoj je riječ, ili se može samostalno priznavati.

2. Kada strana priznaje, sporazumom ili aranžmanom, obrazovanje ili stečeno iskustvo, uslove koji su zadovoljeni ili dozvole ili izdate sertifikate na teritoriji ne-potpisnice, strana će obezbijediti drugoj strani adekvatnu priliku za pregovaranje njenog pristupanja ovoj vrsti sporazuma ili aranžmana, postojećeg ili budućeg, ili za pregovaranje sličnog sporazuma ili aranžmana. Ako strana vrši samostalno priznavanje, pružiće odgovarajuću priliku drugoj strani da pokaže da obrazovanje, stečeno iskustvo, uslovi koji su zadovoljeni, odnosno dozvole ili izdati sertifikati na teritoriji druge strane, treba da budu priznati.

3. Bilo koji sporazum ili aranžman ili samostalno priznavanje biće u skladu sa relevantnim odredbama STO sporazuma, posebno sa stavom 3 člana VII GATSa.

Kretanje fizičkih lica

Član 34

1. Ovaj član se primjenjuje na mjere koje utiču na fizička lica strane koja su pružaoci usluga, i fizička lica strane koja su zaposlena od strane pružaoca usluga, u vezi sa pružanjem usluga.

2. Ova Glava se ne primjenjuje na mjere koje utiču na fizička lica koja nastoje da pristupe radnom tržištu strane, niti će se primjenjivati na mjere u vezi sa državljanstvom, prebivalištem ili zapošljavanjem na stalnoj osnovi.

3. Fizičkim licima koja su obuhvaćena specifičnom obavezom će biti dozvoljeno da pružaju usluge u skladu sa uslovima te obaveze.

4. Ova Glava neće spriječiti stranu da primijeni mjere u cilju regulisanja ulaska fizičkih lica druge strane, ili njihov privremeni boravak, na njenoj teritoriji, uključujući i one mjere koje su neophodne za zaštitu integriteta, i obezbeđenja propisnog kretanja fizičkih lica preko, njenih granica, obezbjeđujući da takve mjere nisu primijenjene na način koji poništava ili umanjuje pripisane koncesije bilo koje strane, a koje su propisane pod uslovima specifičnih obaveza².

Transparentnost

Član 35

Prava i obaveze strana u odnosu na transparentnost će biti regulisana stavovima 1 i 2 člana III i člana III *bis* GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

Monopoli i ekskluzivni pružaoci usluga

Član 36

Prava i obaveze strana u odnosu na monopole i ekskluzivne pružaoce usluga će biti regulisana stavovima 1, 2 i 5 člana VIII GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

Poslovna praksa

Član 37

Prava i obaveze strana u odnosu na poslovnu praksu će biti regulisana u članom IX GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

² Sama činjenica zahtijevanja vize za fizička lica se neće računati kao poništavanje ili umanjivanje pripisane koncesije na osnovu specifične obaveze.

Plaćanja i transferi

Član 38

1. Osim u slučajevima predviđenim u članu 39, strana neće primijenjivati ograničenja na međunarodne transfere i plaćanja za tekuće transakcije sa drugom stranom.

2. Ništa u ovoj Glavi neće uticati na prava i obaveze strana, u skladu sa članovima Sporazuma Međunarodnog monetarnog fonda (u daljem tekstu: „MMF“), uključujući upotrebu deviznog režima u skladu sa članovima Sporazuma MMF, pod uslovom da strana ne nametne ograničenja ni na koju kapitalnu transakciju suprotno njenim specifičnim obavezama koje se odnose na ovakve transakcije, osim prema članu 39 ili na zahtjev MMF.

Ograničenja radi zaštite platnog bilansa

Član 39

1. Strane će nastojati da izbjegnu uvođenje ograničenja radi zaštite platnog bilansa.

2. Bilo koje ograničenje radi zaštite platnog bilansa, usvojeno ili održavano od strane, prema i u skladu sa članom XII GATS-a će se primijenjivati u okviru ove Glave.

Izuzeća

Član 40

Prava i obaveze strana u odnosu na opšta izuzeća i izuzeća iz bezbjedonosnih razloga će biti regulisana članom XIV i stavom 1 člana XIV bis GATS-a, koji je inkorporiran i sastavni dio ove Glave.

Liste specifičnih obaveza

Član 41

1. Svaka strana će odrediti listu specifičnih obaveza koje preduzima u skladu sa članovima 29, 30 i 31. U odnosu na sektore u kojima su preduzete ovakve obaveze, svaka lista će sadržati:

- (a) rokove, ograničenja i uslove u odnosu na pristup tržištu;
- (b) uslove i kvalifikacije nacionalnog tretmana;
- (c) preuzimanja u vezi sa dodatnim obavezama navedenim u Članu 31; i
- (d) gdje je prikladno, vremenski okvir za implementaciju ovih obaveza i dan stupanja na snagu preuzetih obaveza.

2. Prema mjerama koje su nekonsistentne sa članovima 29 i 30 odnosiće se kako je predviđeno stavom 2 člana XX GATS-a.

3. Liste specifičnih obaveza strana su nabrojane u Aneksu III.

Izmjena liste

Član 42

Strane će, na pismeni zahtjev druge strane, održati konsultacije u vezi sa bilo kojom izmjenom ili povlačenjem specifične obaveze iz liste specifičnih obaveza strane, koja šalje zahtjev. Konsultacije će biti održane u roku od tri mjeseca od kada je strana zahtijevala iste. U konsultacijama, strane će imati za cilj da osiguraju opšti nivo obostranih korisnih obaveza, koji nije manje povoljan za trgovinu od predviđenog Listom specifičnih obaveza prije održavanja konsultacija. Izmjene liste su predmet procedura koje su predviđene članom 55 i 58.

Razmatranje

Član 43

U cilju dalje liberalizacije trgovine uslugama između njih, posebno eliminacije svih suštinskih diskriminacija u periodu od deset godina, strane će razmatrati svoje liste specifičnih obaveza i liste MFN izuzetaka, najmanje svake druge godine ili češće ako je tako dogovoreno, posebno uzimajući u obzir samostalnu liberalizaciju i tekući posao pod pokroviteljstvom STO-a. Prvo takvo razmatranje će biti najkasnije u roku od tri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma.

Aneksi

Član 44

Sljedeći aneksi čine sastavni dio ove Glave:

- Aneks III (Lista specifičnih obaveza i lista MFN izuzetaka);
- Aneks IV (Finansijske usluge); i
- Aneks V (Telekomunikacijske usluge).

GLAVA IV RJEŠAVANJE SPOROVA

Obuhvat i pokrivenost

Član 45

1. Odredbe ove Glave će se primjenjivati u vezi sa rješenjem bilo kog spora koji se odnosi na tumačenje ili primjenu ovog Sporazuma, osim ako drugačije nije predviđeno ovim Sporazumom.

2. Sporovi u vezi sa istom stvari koja proizilazi iz ovog Sporazuma i STO Sporazuma mogu biti riješeni na bilo kojem forumu uz diskreciju nezadovoljne strane. Na taj način izabran forum će isključivati ostale.

3. Za potrebe stava 2, postupci rješavanja sporova u skladu sa STO Sporazumom podrazumijeva da je iniciran, na zahtjev strane za osnivanje panela u skladu sa članom 6 STO Dogovora o tumačenju rješavanja sporova, gdje god postupci za rješavanje sporova, u skladu sa ovim Sporazumom podrazumijevaju da su inicirani, na zahtjev za arbitražu, na osnovu stava 1 člana 48.

4. Prije nego što strana inicira postupak rješavanja sporova protiv druge strane, na osnovu STO Sporazuma, strane će o svojoj namjeri obavijestiti drugu stranu.

Postupak dobrih usluga, mirenja i posredovanja

Član 46

1. Postupak dobrih usluga, mirenja i posredovanja su procedure koje se preduzimaju dobrovoljno ukoliko su strane saglasne. Mogu početi i biti okončane u bilo koje vrijeme. Mogu biti nastavljene dok su u toku procedure uspostavljanjog arbitražnog panela, u skladu sa odredbama ove Glave.

2. Postupci koji uključuju pružanje dobrih usluga, mirenje i posredovanje, biće povjerljivi i neće uticati na prava strana u bilo kojim drugim postupcima.

Konsultacije

Član 47

1. Strane će u svakom trenutku nastojati da se dogovore o tumačenju i primjeni ovog Sporazuma, i da svaki pokušaj sprovede putem saradnje i konsultacija u cilju nalaženja obostrano prihvatljivog rješenja po bilo kom pitanju koje proizilazi iz ovog člana.

2. Strana može pismenim putem zahtijevati konsultacije sa drugom stranom ukoliko ocijeni da mjera ili drugo pitanje nije konsistentno sa ovim Sporazumom. Strana koja zahtijeva konsultacije će istovremeno obavijestiti drugu stranu pismenim putem. Strana kojoj je poslat zahtjev će odgovoriti u roku od 10 dana od dana prijema zahtjeva. Konsultacije će biti održane u Komitetu osim ukoliko strane koje pripremaju i dobijaju zahtjev za konsultacije ne dogovore drugačije.

3. Konsultacije će početi u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva za održavanje konsultacija. Konsultacije o hitnim pitanjima, uključujući one o kvarljivoj robi, će početi u roku od 15 dana od dana prijema zahtjeva za održavanje konsultacija. Ukoliko strana koja je dobila zahtjev ne odgovori u roku od 10 dana ili ne započne konsultacije u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva za održavanje konsultacija, ili u roku od 15 dana za hitna pitanja, strana podnosilac zahtjeva ima pravo da zahtijeva uspostavljanje arbitražnog panela u skladu sa članom 4.4 48.

4. Strane u sporu će obezbijediti dovoljno informacija da omoguće potpuno razmatranje načina na koji je mjera ili drugo pitanje nekonsistentno sa ovim Sporazumom i odnosiće se prema bilo kojoj povjerljivoj ili vlasničkoj informaciji razmijenjene za vrijeme konsultacija, na isti način kao strana koja obezbjeđuje informaciju.

5. Konsultacije će biti povjerljive i neće uticati na prava strana u bilo kom daljem postupku.

Osnivanje arbitražnog panela

Član 48

1. Ukoliko konsultacije na koje se odnosi član 47 ne uspiju riješe spor u roku od 60 dana, ili 30 dana u odnosu na hitna pitanja, uključujući ona koja se odnose na kvarljivu robu, nakon dana prijeme zahtjeva za održavanje konsultacija od strane protiv koje se žali, može se uputiti na arbitražni panel na osnovu pisanog zahtjeva strane koja se žali strani protiv koje se žali.

2. Zahtjev za arbitražu će identifikovati posebne mjere ili ostala pitanja o sporu i obezbijediti kratak pregled pravne osnove žalbe.

3. Arbitražni panel će se sastojati od tri člana, imenovana u skladu sa „Opcionim pravilima Stalnog arbitražnog suda za rješavanje arbitražnih sporova između dvije države“, koja su na snazi od 20. oktobra 1992. godine (u daljem tekstu: „Opciona pravila“). Datum uspostavljanja arbitražnog panela će biti datum imenovanja predsjedavajućeg.

4. Ukoliko se strane u sporu ne dogovore drugačije u roku od 20 dana od dana prijema zahtjeva za uspostavljanje arbitražnog panela, mandat arbitražnog panela će biti:

„Da ispita, u svijetlu relevantnih odredbi ovog Sporazuma, predmet koji je iznijet u zahtjevu za osnivanje arbitražnog panela na osnovu člana 48 i da donese zaključke na osnovu zakona i činjenica, kao i preporuke, ako je potrebno, za rješavanje spora i implementaciju odluke“.

Procedure arbitražnog panela

Član 49

1. Ukoliko drugačije nije predviđeno ovim Sporazumom ili dogovoreno između strana u sporu, procedure arbitražnog panela će biti regulisane Opcionim pravilima.

2. Arbitražni panel će ispitati predmet iznijet u zahtjevu za osnivanje arbitražnog panela u svijetlu relevantnih odredbi ovog Sporazuma, tumačen u skladu sa pravilima tumačenja međunarodnog javnog prava.

3. Ukoliko strane u sporu nisu dogovorile drugačije, saslušanja u okviru arbitražnog panela će biti u Ženevi. Jezik bilo kog postupka je engleski. Saslušanja u okviru arbitražnog panela će biti otvorena za javnost, osim ako se strane u sporu nisu dogovorile drugačije.

4. Neće biti *ex parte* komunikacije sa arbitražnim panelom u vezi pitanja koja su u njegovom razmatranju.

5. Pisani podnesak strane, pisana verzija usmene izjave i odgovori na pitanja postavljena od strane arbitražnog panela, će, istovremeno kada budu podnijeti arbitražnom panelu, biti proslijeđeni od te strane, drugoj strani u sporu.

6. Strane će kao povjerljive tretirati informacije dostavljene od druge Strane arbitražnom panelu, koje je ta strana označila kao povjerljive.

7. Odluke arbitražnog panela će biti donijete od strane većine članova. Bilo koji član može dostaviti odvojena mišljenja o pitanjima koja nisu jednoglasno usvojena. Arbitražni panel ne može otkriti koji članovi su u većini ili manjini.

Izvještaji arbitražnog panela

Član 50

1. Arbitražni panel treba, kao opšte pravilo, da podnese početni izvještaj, koji sadrži nalaze i odluke, stranama u sporu, najkasnije 90 dana od dana uspostavljanja arbitražnog panela. Ni u kom slučaju to ne bi trebalo da bude kasnije od pet mjeseci od tog dana. Strana u sporu može podnijeti pisane komentare arbitražnom panelu na početni izvještaj u roku od 14 dana od dana prijema izvještaja. Arbitražni panel će stranama u sporu podnijeti konačni izvještaj u roku od 30 dana od njihovog prijema početnog izvještaja.

2. Konačan izvještaj, kao i bilo koje odluke koje proizilaze iz člana 52 i 53, će biti saopšteni stranama. Izvještaji će biti javni, osim ako strane u sporu ne odluče drugačije.

3. Sve odluke arbitražnog panela u skladu sa odredbama ove Glave će biti konačne i obavezujuće za strane u sporu.

Obustava ili prekid postupka pred arbitražnim panelom

Član 51

1. Kada strane u sporu dogovore, arbitražni panel može obustaviti svoj rad, u bilo koje vrijeme, na period ne duži od 12 mjeseci. Ukoliko je rad arbitražnog panela obustavljen duže od 12 mjeseci, ovlašćenje za razmatranje spora od strane arbitražnog panela će prestati da važi, osim ako strane u sporu ne dogovore drugačije.

2. Strana koja se žali može povući svoju žalbu u bilo koje vrijeme prije objavljivanja konačnog izvještaja. Takvo povlačenje neće uticati na njeno pravo za iniciranje nove žalbe u vezi istog pitanja u kasnijem periodu.

3. Strane u sporu se mogu saglasiti da u bilo koje vrijeme prekinu proces pred arbitražnim panelom koji je uspostavljen u skladu sa ovim Sporazumom, zajedničkim obavještenjem predsjedavajućem arbitražnog panela.

4. Arbitražni panel može, u bilo kojoj fazi postupka a prije objavljivanja konačnog izvještaja, predložiti stranama u sporu da nastoje da sporazumno riješe spor.

Sprovođenje konačnog izvještaja

Član 52

1. Zainteresovana strana će se bez odlaganja prihvatiti odluku arbitražnog panela. Ukoliko je neizvodljivo da se prihvati odmah, strane u sporu će nastojati da se dogovore o razumnom roku da bi se to učinilo. U slučaju odsustva takvog dogovora u roku od 30 dana od dana objavljivanja konačnog izvještaja, bilo koja strana u sporu može zahtijevati od originalnog arbitražnog panela da odredi dužinu razumnog roka, u svjetlu posebnih okolnosti slučaja. Odluka arbitražnog panela će biti donijeta u roku od 30 dana od dana zahtjeva.

2. Zainteresovana strana u sporu će obavijestiti drugu stranu u sporu o usvojenim mjerama u cilju prihvatanja odluke arbitražnog panela, i dostaviti detaljan opis na koji način mjera obezbjeđuje dovoljnu usaglašenost da omogućiti drugoj strani u sporu da procijeni mjeru.

3. U slučaju neslaganja u pogledu mjere usaglašene sa odlukom arbitražnog panela ili konsistentnosti te mjere sa odlukom arbitražnog panela, o takavom sporu će odlučiti isti arbitražni panel, prije nego što mogu biti zahtijevane kompenzacije ili suspenzije koncesija u skladu sa članom 53. Odluka arbitražnog panela će normalno biti donijeta u roku od 90 dana.

Kompenzacija i suspenzija koncesija

Član 53

1. Ako zainteresovana strana ne uspije da se propisno prihvati odluku iz konačnog izvještaja u razumnom roku, kako je predviđeno stavom 1 člana 52, ta strana će, ukoliko je to zahtijevano od strane koja se žali, započeti konsultacije sa ciljem usaglašavanja o međusobno prihvatljivoj kompenzaciji. Ukoliko takav dogovor nije postignut u roku od 20 dana od dana zahtjeva, strana koja se žali će imati pravo da suspenduje primjenu koncesija dodijeljenih na osnovu ovog Sporazuma ali samo ekvivalentno onima koje su pogođene mjerama ili pitanjima za koje je arbitražni panel našao da su nekonsistentne sa ovim Sporazumom.

2. Prilikom razmatranja koje koncesije suspendovati, strana koja se žali će prvenstveno nastojati da suspenduje koncesije u istom sektoru ili sektorima kao one

pogođene mjerama ili pitanjima za koje je arbitražni panel našao da su nekonzistentne sa ovim Sporazumom. Strana koja se žali, a koja smatra da nije izvodljivo ili efektivno suspendovati koncesije u istom sektoru ili sektorima može suspendovati koncesije u ostalim sektorima.

3. Strana koja se žali će obavijestiti drugu stranu u sporu o koncesijama koje namjerava da suspenduje, razlozima za takvu suspenziju i kada će suspenzija početi, ne kasnije od 30 dana prije dana stupanja na snagu suspenzije. U roku od 15 dana od tog obavještenja, strana protiv koje se žali može zahtijevati odluku originalnog arbitražnog panela po pitanju koncesija koje strana koja se žali namjerava da suspenduje i o jednakosti sa onim koje su pogođene mjerama za koje je nađeno da su nekonzistentne sa ovim Sporazumom i da li je predložena suspenzija u skladu sa stavovima 1 i 2. Odluka arbitražnog panela će biti donijeta u roku od 45 dana od dana podnošenja zahtjeva. Koncesije neće biti suspendovane do donošenja odluke od strane arbitražnog panela.

4. Kompenzacija i suspenzija koncesija će biti privremene mjere i jedino će biti primjenjivane od strane Strane koja se žali, dok mjere ili pitanja koji su nekonzistentni sa ovim Sporazumom ne budu povučeni ili izmijenjeni tako da budu u skladu sa ovim Sporazumom, ili dok strane u sporu isti ne riješe na drugačiji način.

5. Na zahtjev strana u sporu, originalni arbitražni panel će odlučiti o usaglašenosti, sa konačnim izvještajem, bilo koje mjere sprovedene nakon suspenzije koncesija i, u svijetlu takvog odlučivanja, da li će suspenzije koncesija biti prekinute ili izmijenjene. Odlučivanje arbitražnog panela će biti u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Ostale odredbe

Član 54

1. Kad god je moguće, arbitražni panel na koji se odnosi član 52 i 53 će uključiti iste članove koji su objavili konačan izvještaj. Ukoliko član originalnog arbitražnog panela nije u dostupan, imenovanje člana koji zamjenjuje će biti sprovedeno u skladu sa procedurom izbora za prvobitnog člana.

2. Bilo koji vremenski period pomenut u ovoj Glavi može biti izmijenjen uz obostranu saglasnost uključenih strana.

GLAVA V INSTITUCIONALNE ODREDBE

***Komitet za slobodnu trgovinu* Član 55**

1. Strane ovim sporazumom osnivaju Crnogorsko-ukrajinski komitet za slobodnu trgovinu (u daljem tekstu: „Komitet“), kako bi omogućile potpuno i efikasno sprovođenje odredbi ovog Sporazuma.

2. Ciljevi Komiteta su:

(a) nadgledati i ocijenjivati primjenu ovog Sporazuma, između ostalog i vršenjem sveobuhvatne ocjene sprovođenja odredbi ovog Sporazuma, uzimajući u obzir sve konkretne ocjene koje su predviđene ovim Sporazumom;

(b) pratiti mogućnost dodatnog uklanjanja barijera u trgovini i drugih restriktivnih mjera koje se tiču trgovine između Strana;

(c) kontrolisati dalji razvoj ovog Sporazuma;

(d) nastojati riješiti sporove koji mogu da nastanu u vezi sa tumačenjem ili primjenom ovog sporazuma; i

(e) razmotriti svako pitanje koje može da utiče na sprovođenje ovog sporazuma.

3. Komitet se sastaje kad god to bude potrebno, na zahtjev bilo koje strane u glavnim gradovima obje zemlje naizmjenično na dogovoreni datum.

GLAVA VI ZAVRŠNE ODREDBE

***Ispunjenje obaveza* Član 56**

Strane će preduzeti sve potrebne mjere kako bi obezbijedile ispunjenje ciljeva ovog Sporazuma i ispunile svoje obaveze prema ovom Sporazumu.

Aneksi
Član 57

Aneksi ovog Sporazuma čine njegov sastavni dio. Komitet za slobodnu trgovinu može predložiti izmjene i dopune aneksa u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom strana.

Amandmani
Član 58

Amandmani na Sporazum, kao i na njegove anekse, stupaju na snagu danom prijema posljednjeg pisanog obavještenja putem diplomatskih kanala, kojim strane informišu jedna drugu da su ispunjeni svi potrebni uslovi od strane njihovih nacionalnih zakonodavstava za stupanje na snagu ovog Sporazuma.

Važenje i prestanak važenja
Član 59

1. Ovaj Sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.
2. Svaka strana može da se povuče iz ovog Sporazuma putem pismenog obavještenja drugoj strani. Sporazum prestaje da važi prvog dana sedmog mjeseca nakon dana kada je primljeno obavještenje od druge strane.
3. Ne dovodeći u pitanje član 4, danom pristupanja Evropskoj Zajednici svake strane ovog Sporazuma ovaj Sporazum će prestati da važi.
4. Šest mjeseci nakon prestanka važenja ovog Sporazuma, njegove odredbe će se primjenjivati na sve ugovore koji su zaključeni tokom važenja i u skladu sa ovim Sporazumom, kako bi se omogućilo potpuno ispunjenje obaveza koje su proistekle iz njegovih odredbi.

Stupanje na snagu
Član 60

Strane će ratifikovati ovaj Sporazum u skladu sa svojim procedurama. Ovaj Sporazum će stupiti na snagu prvog dana drugog mjeseca nakon dana prijema, putem diplomatskih kanala, poslednjeg dokumenta o ratifikaciji.

U POTVRDU ČEGA su dolje potpisani ovlašćeni predstavnici, potpisali ovaj Sporazum.

SAČINJENO u Kijevu, 18.novembra, 2011 godine, u dva originala, svaki na crnogorskom, ukrajinskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi tekstovi jednako

autentični. U slučaju neslaganja u tumačenju ovog Sporazuma, engleski tekst će se smatrati vjerodostojnim.

Ministar ekonomije

Dr Vladimir Kavarić

za Vladu Crne Gore

**Prvi potpredsjednik Vlade Ukrajine i
ministar ekonomskog razvoja i
trgovine**

Andriy Klyuyev

za Vladu Ukrajine

ANEKS I

UVOZNE CARINE

UKRAJINA – LISTA IZUZETAKA U SKLADU SA ČLANOM 7

Tarifna oznaka	Naimenovanje
0203	MESO SVINJSKO, SVJEŽE, RASHLAĐENO ILI SMRZNUTO
0206 41 00 00	SVINJSKE DŽIGERICE, SMRZNUTE
0206 49 20 00	OSTALE JESTIVE SVINJSKE IZNUTRICE, SMRZNUTE
0207 14	ISJEČENI KOMADI I OTPACI OD ŽIVINE, SMRZNUTI
0209 00 11 00	SVINJSKA MASNOĆA, SVJEŽA, RASHLAĐENA, SMRZNUTA, SOLJENA ILI U SALAMURI
1701	ŠEĆER OD ŠEĆERNE TRSKE ILI ŠEĆERNE REPE I HEMIJSKI ČISTA SAHAROZA, U ČVRSTOM STANJU

ANEKS II

PRAVILA PORIJEKLA I METODE ADMINISTRATIVNE SARADNJE

GLAVA I OPŠTE ODREDBE

- Član 1 Definicije

GLAVA II DEFINICIJA POJMA "PROIZVODI SA PORIJEKLOM"

- Član 2 Opšti uslovi
- Član 3 Kumulacija u Crnoj Gori
- Član 4 Kumulacija u Ukrajini
- Član 5 Potpuno dobijeni proizvodi
- Član 6 Dovoljno obrađeni ili prerađeni proizvodi
- Član 7 Nedovoljni postupci obrade ili prerade
- Član 8 Kvalifikacijska jedinica
- Član 9 Pribor, rezervni djelovi i alati
- Član 10 Setovi
- Član 11 Neutralni elementi

GLAVA III TERITORIJALNI USLOVI

- Član 12 Princip teritorijalnosti
- Član 13 Direktni transport
- Član 14 Izložbe

GLAVA IV POVRAĆAJ ILI OSLOBOĐENJE

- Član 15 Zabrana povraćaja ili oslobođenja od carinskih dažbina

GLAVA V DOKAZ O PORIJEKLU

- Član 16 Opšti uslovi
- Član 17 Postupak izdavanja uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1
- Član 18 Naknadno izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1
- Član 19 Izdavanje duplikata uvjerenja o porijeklu robe EUR.1
- Član 20 Izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1 na osnovu izdatog ili prethodno popunjenog dokaza o porijeklu
- Član 21 Odvojeno knjigovodstveno iskazivanje
- Član 22 Uslovi za popunjavanje izjave na fakturi
- Član 23 Ovlašćeni izvoznik
- Član 24 Validnost dokaza o porijeklu
- Član 25 Podnošenje dokaza o porijeklu
- Član 26 Sukcesivni uvoz
- Član 27 Izuzeća od dokazivanja porijekla
- Član 28 Prateća dokumenta
- Član 29 Čuvanje dokaza o porijeklu i prateće dokumentacije
- Član 30 Neslaganje i formalne greške
- Član 31 Iznosi izraženi u eurima

GLAVA VI NAČINI ADMINISTRATIVNE SARADNJE

- Član 32 Uzajamna pomoć
- Član 33 Provjera dokaza o porijeklu
- Član 34 Rješavanje sporova
- Član 35 Kazne
- Član 36 Slobodne zone

GLAVA VII ZAVRŠNE ODREDBE

- Član 37 Izmjena i dopuna Aneksa

Lista priloga

Prilog	I:	Uvodne napomene uz listu u Prilogu II
Prilog	II:	Lista proizvoda i operacija obrade ili prerade za sticanje statusa proizvoda sa porijeklom
Prilog	III:	Obrasci uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 i zahtjeva za izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR.1
Prilog	IV:	Tekst izjave na fakturi

GLAVA I

OPŠTE ODREDBE

Definicije

Član 1

Za potrebe ovog Aneksa:

- (a) "izrada" znači bilo koju vrstu obrade ili prerade, uključujući sklapanje ili posebne postupke;
- (b) "materijal" znači bilo koji sastojak, sirovinu, komponentu ili dio itd. koji se koristi u izradi proizvoda;
- (c) "proizvod" znači proizvod koji se izrađuje, čak i ako je namijenjen za kasniju upotrebu u nekom drugom postupku izrade;
- (d) "roba" znači i materijale i proizvode;
- (e) "carinska vrijednost" znači vrijednost utvrđenu u skladu sa Sporazumom o primjeni člana VII Opšteg sporazuma o carinama i trgovini GATT (STO Sporazum o carinskoj vrijednosti) iz 1994;
- (f) "cijena franko fabrika" znači cijenu plaćanja za proizvod proizvođaču u Crnoj Gori ili u Ukrajini u kojoj je obavljena zadnja obrada ili prerada, pod uslovom da ta cijena uključuje vrijednost svih upotrebljenih materijala, uz odbitak unutrašnjih poreza koji se vraćaju ili se mogu vratiti nakon izvoza dobijenog proizvoda;
- (g) "vrijednost materijala" znači carinsku vrijednost u vrijeme uvoza upotrebljenih materijala bez porijekla ili, ako ona nije poznata i ne može se utvrditi, prvu cijenu koja se može utvrditi a koja se za te materijale plaća u Crnoj Gori ili u Ukrajini;
- (h) "vrijednost materijala sa porijeklom" znači vrijednost materijala iz podstava (g) primjenjenu *mutatis mutandis*;
- (i) "dodata vrijednost" podrazumijeva cijenu proizvoda na paritetu franko fabrika, umanjenu za carinsku vrijednost svakog uključenog materijala porijeklom iz drugih zemalja navedenih u Članovima 3 i 4, ili gdje carinska vrijednost nije poznata i ne može se utvrditi, prvu cijenu koja se može utvrditi, a koja se za te materijale plaća u Crnoj Gori ili u Ukrajini;
- (j) "glave" i "tarifni brojevi" znače glave i tarifne brojeve (četvorocifreni brojevi) korišćene u nomenklaturi koja čini Harmonizovani sistem naziva i šifarskih oznaka roba, koje se pominju u ovom Aneksu kao "Harmonizovani sistem" ili "HS";
- (k) "razvrstan" se odnosi na klasifikaciju proizvoda ili materijala pod određenim tarifnim brojem;
- (l) "pošiljka" znači proizvode koje jedan izvoznik istovremeno šalje jednom primaocu ili proizvode obuhvaćene jednim prevoznim dokumentom koji pokriva njihovu dopremu od

izvoznika do primaoca ili, u pomanjkanju takvog dokumenta, proizvode obuhvaćene jednom fakturom;

(m) "područje" uključuje teritorijalne vode;

GLAVA II

DEFINICIJA POJMA "PROIZVODI SA PORIJEKLOM"

Opšti uslovi

Član 2

1. Za potrebe primjene ovog Sporazuma, sljedeći proizvodi će se smatrati proizvodima sa porijeklom iz Crne Gore:
 - (a) proizvodi u potpunosti dobijeni u Crnoj Gori u smislu Člana 5;
 - (b) proizvodi dobijeni u Crnoj Gori koji uključuju materijale koji nijesu u potpunosti tamo dobijeni, pod uslovom da su ti materijali prošli dovoljnu obradu ili preradu u Crnoj Gori u smislu Člana 6;
2. Za potrebe primjene ovog Sporazuma, sljedeći proizvodi će se smatrati proizvodima sa porijeklom iz Ukrajine:
 - (a) proizvodi u potpunosti dobijeni u Ukrajini u smislu Člana 5;
 - (b) proizvodi dobijeni u Ukrajini koji uključuju materijale koji nijesu u potpunosti tamo dobijeni, pod uslovom da su ti materijali prošli dovoljnu obradu ili preradu u Ukrajini u smislu Člana 6;

Kumulacija u Crnoj Gori

Član 3

Bez obzira na odredbe Člana 2 (stav 1), smatraće se da su proizvodi porijeklom iz Crne Gore ako su takvi proizvodi dobijeni tamo, uključujući materijale porijeklom iz Ukrajine, pod uslovom da radnje obrade ili prerade sprovedene u Crnoj Gori premašuju postupke navedene u Članu 7. Nije neophodno da ti materijali budu predmet dovoljne obrade ili prerade.

Kumulacija u Ukrajini

Član 4

Bez obzira na odredbe Člana 2 (stav 2), smatraće se da su proizvodi porijeklom iz Ukrajine ako su takvi proizvodi dobijeni tamo, uključujući materijale porijeklom iz Crne Gore, pod uslovom da radnje obrade ili prerade sprovedene u Ukrajini premašuju postupke navedene u Članu 7. Nije neophodno da ti materijali budu predmet dovoljne obrade ili prerade.

Potpuno dobijeni proizvodi

Član 5

1. Potpuno dobijenim proizvodima u Crnoj Gori ili u Ukrajini smatraju se:

- (a) mineralni proizvodi izvađeni iz zemlje ili morskog dna;
- (b) tamo ubrani ili požnjeveni biljni proizvodi;
- (c) tamo okoćene i uzgojene žive životinje;
- (d) proizvodi dobijeni od tamo uzgojenih živih životinja;
- (e) proizvodi tamo dobijeni lovom ili ribolovom;
- (f) proizvodi morskog ribolova i drugi proizvodi koji su izvađeni iz mora van teritorijalnih voda Crne Gore ili iz Ukrajine, njihovim plovilima;
- (g) proizvodi izrađeni na njihovim brodovima fabrikama isključivo od proizvoda iz stava (f);
- (h) tamo prikupljeni upotrebljavani predmeti, namenjeni samo za recikliranje sirovina, uključujući upotrebljavane automobilske gume koje se mogu koristiti samo za protektiranje ili kao otpad;
- (i) otpad i otpadne tvari od proizvodnih aktivnosti;
- (j) proizvodi izvađeni s morskog dna ili podzemlja van teritorijalnih voda, pod uslovom da država ima isključiva prava na obradu tog dna ili podzemlja;
- (k) roba tamo proizvedena isključivo od proizvoda navedenih u stavovima od (a) do (j).

2. Pojmovi "njihova plovila" i "njihovi brodovi fabrike" u stavu 1. tačke (f) i (g) primenjuju se samo na plovila i brodove fabrike:

- (a) koji su registrovani ili se vode u Crnoj Gori ili u Ukrajini;
- (b) koji plove pod zastavom Crne Gore ili u Ukrajine;
- (c) koji su najmanje 50% u vlasništvu državljanina Crne Gore ili Ukrajine, ili firme sa sjedištem u jednoj od ovih država, u kojoj direktor ili direktori, predsednik borda direktora ili nadzornog odbora te većina članova tih odbora su državljani Crne Gore ili Ukrajine, te u kojima, dodatno, u slučaju partnerstva ili društva s ograničenom odgovornošću najmanje polovina kapitala pripada tim državama ili javnim tijelima ili državljanima tih navedenih država;
- (d) na kojima su zapovjednik i oficiri državljani Crne Gore ili Ukrajine; i
- (e) na kojima je najmanje 75% posade državljanina Crne Gore ili Ukrajine.

Dovoljno obrađeni ili prerađeni proizvodi

Član 6

1. Za potrebe Člana 2 proizvodi koji nijesu potpuno dobijeni smatraju se dovoljno obrađenim ili prerađenim kad su ispunjeni uslovi navedeni u Listi iz Priloga II.

Gore pomenuti uslovi označavaju, za sve proizvode obuhvaćene ovim Sporazumom, obradu ili preradu koje se moraju obaviti na materijalima bez porijekla koji se koriste u izradi, te se primjenjuju u odnosu samo na takve materijale. Iz toga slijedi da ako se proizvod koji je stekao porijeklo ispunjenjem uslova navedenih u listi, koristi za izradu nekog drugog proizvoda, tada se na njega ne odnose uslovi primjenjivi na proizvodu u koji se on ugrađuje, te se ne uzimaju u obzir materijali bez porijekla koji su eventualno korišćeni u njegovoj izradi.

2. Bez obzira na stav 1, materijali bez porijekla koji se prema uslovima iz liste ne bi smjeli koristiti u izradi određenog proizvoda, ipak se mogu koristiti, pod uslovom:

- a) da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 10% fabričke cijene proizvoda;
- b) da se primjenom ovog stava ne prekorači bilo koji od procenata navedenih u listi kao maksimalna vrijednost materijala bez porijekla.

Ovaj stav se ne primjenjuje na proizvode obuhvaćene Glavama 50 do 63 Harmonizovanog sistema.

3. Stavovi 1 i 2 se ne primjenjuju u slučajevima navedenim u Članu 7.

Nedovoljni postupci obrade ili prerade

Član 7

1. Bez obzira na odredbe Člana 2, smatra se da su sljedeći postupci obrade ili prerade nedovoljni da bi proizvod dobio status proizvoda sa porijeklom bilo da su ili ne ispunjeni uslovi iz Člana 6:
 - a) postupci za očuvanje robe u dobrom stanju za vrijeme prevoza i skladištenja,
 - b) rastavljanje i sastavljanje pošiljki,
 - c) pranje, čišćenje, uklanjanje prašine, korozije ulja, boje ili drugih tvari za prekrivanje,
 - d) peglanje ili presovanje tekstila,
 - e) jednostavni postupci bojenja ili poliranja,
 - f) ljuštenje, bijeljenje, djelimično ili u cjelini, poliranje i glaziranje žita i pirinča,
 - g) postupci bojenja šećera ili oblikovanja šećernih kocki, djelimično ili potpuno mljevenje šećera u kristalu
 - h) ljušljenje, uklanjanje koštica i guljenje voća, oraščića i povrća,
 - i) brušenje, jednostavno drobljenje ili jednostavno rezanje,
 - j) sijanje, prebiranje, razvrstavanje, usklađivanje, gradiranje, i sparivanje (uključujući i sastavljanje garniture proizvoda),
 - k) jednostavno pakovanje u tegle, konzerve, čuture, kesice, sanduke, učvršćavanje na kartone ili ploče i svi ostali jednostavni postupci pakovanja,
 - l) dodavanje oznaka, naljepnica, natpisa i drugih sličnih znakova za razlikovanje proizvoda i njihove ambalaže,
 - m) jednostavno miješanje proizvoda, bili oni različiti ili ne; uključujući miješanje šećera sa bilo kojim drugim proizvodom,
 - n) jednostavno sklapanje djelova kako bi se proizveo cjelovit proizvod, ili rastavljanje proizvoda na djelove,
 - o) kombinacija dvaju ili više postupaka, navedenih u tačkama od (a) do (n)
 - p) klanje životinja.
2. Kod utvrđivanja da li se prerade ili obrade, koje su obavljene na celokupnom proizvodu, ubrajaju u nedovoljne u smislu stava 1, zajednički se uzimaju u obzir svi postupci obavljani na tom proizvodu u Crnoj Gori ili u Ukrajini.

Kvalifikacijska jedinica

Član 8

1. Kvalifikacijska jedinica za primjenu odredbi ovog Aneksa je konkretni proizvod, koji se smatra osnovnom jedinicom, kada se roba razvrstava upotrebom nomenklature Harmonizovanog sistema. Iz toga slijedi da:
 - a) kad se proizvod koji se sastoji od grupe ili djelova predmeta, svrstava u jedan tarifni broj Harmonizovanog sistema, takva cjelina čini jednu kvalifikacijsku jedinicu;
 - b) kad se pošiljka sastoji od niza istih proizvoda razvrstanih u isti tarifni broj Harmonizovanog sistema, svaki proizvod mora se uzimati pojedinačno prilikom primjene odredbi ovog Aneksa.

2. Kada je u skladu sa Osnovnim pravilom 5 Harmonizovanog sistema, za potrebe razvrstavanja, ambalaža uključena zajedno s proizvodom, ona će biti uključena i za potrebe utvrđivanja porijekla.

Pribor, rezervni djelovi i alati

Član 9

Pribor, rezervni delovi i alati isporučeni sa opremom, mašinom, uređajem ili vozilom, koji su dio normalne opreme i uključeni u njenu cijenu ili koji nisu posebno fakturirani, smatraju se sastavnim djelom te opreme, mašine, uređaja ili vozila.

Setovi

Član 10

Setovi, kako su definisani Osnovnim pravilom 3 Harmonizovanog sistema, smatraju se proizvodom sa porijeklom, kada sve komponente seta imaju porijeklo. Međutim, kada se set sastoji od proizvoda sa porijeklom i proizvoda bez porijekla, smatraće se proizvodom sa porijeklom pod uslovom da vrijednost proizvoda bez porijekla ne premašuje 15% cijene seta franko fabrika.

Neutralni elementi

Član 11

Da bi se utvrdilo je li neki proizvod sa porijeklom, nije potrebno određivati porijeklo onoga što je moglo biti korišćeno u njegovoj izradi, kao što su:

- (a) energija i gorivo;
- (b) postrojenja i oprema;
- (v) mašine i alati;
- (g) roba koja ne ulazi niti je namijenjena da uđe u konačni sastav proizvoda.

GLAVA III

TERITORIJALNI USLOVI

Načelo teritorijalnosti

Član 12

1. Osim kako je predviđeno Članovima 3 i 4 i u stavu 3 ovog Člana, uslovi za sticanje statusa proizvoda sa porijeklom navedeni u Glavi II i dalje moraju biti ispunjeni u svakom trenutku u Crnoj Gori ili u Ukrajini.
2. Osim kako je predviđeno Članovima 3 i 4 kada se proizvodi sa porijeklom, izvezeni iz Crne Gore ili iz Ukrajine u neku drugu zemlju vrata, moraju se smatrati proizvodima bez porijekla, osim kada je carinskoj službi moguće dokazati:
 - a) da je vraćena roba ona ista koja je bila izvezena; i

- b) da roba nije bila podvrgnuta nikakvom drugom postupku osim onom koji je bio potreban da se roba očuva u dobrom stanju dok je bila u toj zemlji ili dok je bila izvezena.
3. Za sticanje statusa proizvoda sa porijeklom u skladu sa uslovima iznijetim u Glavi II neće biti od uticaja obrada ili prerada izvršena van Crne Gore ili Ukrajine na materijalima izvezenim iz Crne Gore ili iz Ukrajine i naknadno ponovo uvezenim tamo, pod uslovom:
- (a) da su ti materijali u potpunosti dobijeni u Crnoj Gori ili u Ukrajini ili su prije izvoza prošli obradu ili preradu veću od postupaka navedenih u Članu 7; i
 - (b) da je carinskom organu moguće dokazati:
 - i) da je ponovo uvezena roba dobijena obradom ili preradom izvezenih materijala; i
 - ii) da ukupna dodata vrijednost ostvarena van teritorije Crne Gore ili Ukrajine primjenom odredbi ovog Člana ne prelazi 10% cijene proizvoda franko fabrika krajnjeg proizvoda za koji se traži status proizvoda sa porijeklom.
4. Za potrebe stava 3, uslovi za sticanje statusa proizvoda sa porijeklom iznijeti u Glavi II neće se primijeniti na obradu ili preradu obavljenju van teritorije Crne Gore ili Ukrajine. Ali kada je, u listi u Prilogu II, za određivanje statusa porijekla za krajnji proizvod predviđeno pravilo koje određuje maksimalnu vrijednost za sve ugrađene materijale bez porijekla, ukupna vrijednost materijala bez porijekla ugrađenih na teritoriji odnosno ugovorne strane, zajedno sa ukupnom dodatom vrijednošću ostvarenom van Crne Gore odnosno Ukrajine uz primjenu ovog Člana, ne smije premašiti navedeni procenat.
5. Za potrebe primjene odredbi stava 3 i 4 "ukupna dodata vrijednost" znači sve troškove koji nastanu van teritorije Crne Gore odnosno Ukrajine, uključujući vrijednost tamo ugrađenih materijala.
6. Odredbe stava 3 i 4 neće se primijeniti na proizvode koji ne udovoljavaju uslovima iznijetim u listi u Prilogu II i koji se mogu smatrati dovoljno obrađenim ili prerađenim jedino ukoliko se primijene opšta odstupanja predviđena Članom 6 stav 2.
7. Odredbe stava 3 i 4 neće se primijeniti na proizvode koji se razvrstavaju u glavama od 50 do 63 Harmonizovanog sistema.
8. Svaka vrsta obrade ili prerade obuhvaćena odredbama ovog Člana obavljena van Crne Gore ili Ukrajine, biće obavljena po postupku spoljne prerade, ili sličnom postupku.

Direktni transport

Član 13

1. Povlašćeni tretman iz Sporazuma primjenjuje se samo na proizvode koji zadovoljavaju uslove iz ovog Aneksa koji se direktno transportuju između Crne Gore i Ukrajine. Međutim, proizvodi koji čine jednu pošiljku mogu se transportovati kroz druga područja, te se mogu ako do toga dođe, pretovariti ili privremeno uskladištiti na tim područjima, pod uslovom da roba ostane pod nadzorom carinskih organa u zemlji tranzita ili skladištenja, te da se ne podvrgava drugim postupcima osim istovara, ponovnog utovara ili bilo kojeg postupka namijenjenog njenom očuvanju u dobrom stanju. Proizvodi sa porijeklom mogu se cjevovodima transportovati preko drugih područja koja nijesu područja Crne Gore ili Ukrajine.

2. Dokazi o tome da su ispunjeni uslovi iz stava 1 pružiće se carinskim organima zemlje uvoznice podnošenjem:
- (a) transportnog dokumenta koji obuhvata put od zemlje izvoznice kroz zemlju provoza; ili
 - (b) uvjerenja izdatog od strane carinskih organa zemlje tranzita:
 - i) koje sadrži tačan opis proizvoda;
 - ii) u kome se navodi datum istovara i pretovara proizvoda i gdje je to moguće imena brodova ili drugih upotrebljenih prevoznih sredstava; i
 - iii) u kome se potvrđuju uslovi pod kojima su proizvodi ostali u zemlji provoza; ili
 - (c) u nedostatku spomenutih, sve druge uvjerljive dokumente.

Izložbe

Član 14

1. Proizvodi sa porijeklom koji se šalju na izložbu u državu izvan Crne Gore i Ukrajine, i koji se nakon izložbe prodaju radi uvoza u Crnu Goru ili u Ukrajinu imaće olakšice prilikom uvoza u skladu sa odredbama Sporazuma pod uslovom da se carinskim organima dokaže:
 - (a) da je izvoznik poslao te proizvode iz Crne Gore ili Ukrajine u zemlju u kojoj se održavala izložba i da ih je tamo izlagao;
 - (b) da je izvoznik prodao proizvode ili ih je na neki drugi način ustupio nekoj osobi u Crnoj Gori ili u Ukrajini;
 - (c) da su proizvodi isporučeni za vrijeme ili odmah poslije izložbe, onakvi kakvi su bili i upućeni na izložbu; i
 - (d) da proizvodi, nakon upućivanja na izložbu, nijesu bili korišćeni ni za kakav drugi cilj osim pokazivanja na izložbi.
2. Dokaz o porijeklu mora se izdati ili popuniti u skladu sa odredbama Glave 5 i predati carinskim organima zemlje uvoznice na uobičajen način. Na njemu mora stajati ime i adresa izložbe. U slučaju potrebe mogu se zahtijevati dodatni dokumentovani dokazi o uslovima pod kojima su proizvodi bili izlagani.
3. Stav 1 primjenjuje se na bilo koju trgovinsku, industrijsku, poljoprivrednu ili zanatsku izložbu, sajam ili sličnu javnu priredbu ili izlaganje koji se ne organizuju sa privatnim ciljevima u trgovinama i poslovnim prostorima s namjerom prodaje stranih proizvoda, i za vrijeme kojih proizvodi ostaju pod carinskim nadzorom.

GLAVA IV

POVRAĆAJ ILI OSLOBOĐENJE

Zabrana povraćaja ili oslobođenja od carinskih dažbina

Član 15

1. Materijali bez porijekla koji se koriste u proizvodnji proizvoda sa porijeklom u Crnoj Gori ili u Ukrajini za koji je dokaz o porijeklu izdat ili popunjen u skladu sa odredbama Glave V neće biti u Crnoj Gori ili u Ukrajini predmet povraćaja ili oslobođenja od carinskih dažbina bilo koje vrste.

2. Zabrana iz stava 1 primjenjivaće se na svaki postupak povraćaja, oslobođenja ili neplaćanja carinskih dažbina ili dažbina sa ekvivalentnim efektom, djelimično ili u potpunosti, primjenjivih u Crnoj Gori ili u Ukrajini na materijal upotrijebljen u proizvodnji, ako se takav povraćaj, oslobođenje ili neplaćanje, izričiti ili u praksi, primjenjuje kada se proizvodi dobijeni od toga materijala izvoze, ali ne i kada se tamo zadržavaju radi domaće upotrebe.
3. Izvoznik proizvoda na koje se odnosi dokaz o porijeklu biće spreman u svakom trenutku, na zahtjev carinskih organa, obezbijediti svu potrebnu dokumentaciju koja dokazuje da povraćaja nije bilo u slučaju materijala bez porijekla koji su korišćeni u proizvodnji proizvoda o kojima je riječ, te da su sve carinske dažbine ili opterećenja sa jednakim dejstvom koje se odnose na te materijale zaista plaćene.
4. Odredbe stavova od 1 do 3 će se primjenivati kod pakovanja u okviru značenja Člana 8 (stav 2), pribor, rezervni djelovi i alati u okviru značenja Člana 9 i proizvoda u okviru značenja Člana 10 kada takvi proizvodi nemaju porijeklo.
5. Odredbe stavova od 1 do 4 će se primjenjivati na materijalima na koje se primjenjuje Sporazum. Osim toga, neće se odbaciti zahtjev izvoznika za refundaciju kod poljoprivrednih proizvoda, primjenljivih na izvoz u skladu sa odredbama Sporazuma.

GLAVA V DOKAZ O PORIJEKLU

Opšti uslovi Član 16

1. Proizvodi sa porijeklom iz Crne Gore će kod uvoza u Ukrajinu, i proizvodi sa porijeklom iz Ukrajine će kod uvoza u Crnu Goru imati olakšice u okviru ovog Sporazuma ukoliko je podnjet jedan od sljedećih dokumenata:
 - (a) uvjerenje o porijeklu robe EUR.1, čiji uzorak je dat u Prilogu III, ili
 - (b) izjava na fakturi, u slučajevima iz Člana 22 stav 1 čiji tekst je dat u Prilogu IV, koji izvoznik unosi na fakturu, dostavnicu ili bilo koji drugi komercijalni dokument koji dovoljno detaljno opisuje proizvode o kojima je riječ i tako omogućuje njihovu identifikaciju (u daljem tekstu: "izjava na fakturi").
2. Bez obzira na stav 1, proizvodi sa porijeklom u smislu ovog Aneksa, u slučajevima navedenim u Članu 27 koriste pogodnosti ovog Sporazuma bez obaveze podnošenja bilo kojeg od gore navedenih dokumenata.
- 3.

Postupak izdavanja uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1 Član 17

1. Uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 izdaju carinski organi države izvoznice, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, na pismeni zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog predstavnika, a na odgovornost izvoznika.

2. U tom cilju izvoznik ili njegov ovlašćeni predstavnik popunjava i uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 i obrazac zahtjeva, čiji su uzorci dati u Prilogu III. Ti obrasci popunjavaju se na jednom od jezika na kojima je zaključen Sporazum ili na engleskom jeziku a u skladu sa odredbama nacionalnog zakonodavstva zemlje izvoznice. Ako se obrasci popunjavaju rukom, treba pisati mastilom i štampanim slovima. Opis proizvoda unosi se u rubriku rezervisanu za tu namjeru, bez praznih redova. Ako polje nije sasvim popunjeno povlači se horizontalna crta ispod zadnjeg reda opisa a prazan prostor se precrta.
3. Izvoznik koji podnosi zahtjev za izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 mora biti spreman u svako doba na zahtjev carinskih organa države izvoznice u kojoj se izdaje uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 dati na uvid sve odgovarajuće dokumente kojima se dokazuje porijeklo proizvoda na koji se to odnosi, kao i to da su ispunjeni drugi uslovi iz ovog Aneksa.
4. Uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 izdaju carinski organi Crne Gore ili Ukrajine, ako se proizvodi o kojima je riječ mogu smatrati proizvodima sa porijeklom iz Crne Gore ili iz Ukrajine, i ako ispunjavaju druge uslove iz ovog Aneksa.
5. Carinski organi će preduzeti sve potrebne korake za provjeru porijekla proizvoda i ispunjenja drugih uslova iz ovog Aneksa. U tom cilju imaju pravo zahtjevati bilo koje dokaze te obavljati provjeru izvoznikovih navoda ili bilo koju drugu provjeru koju smatraju potrebnom. Carinski organi koji izdaju uvjerenje EUR.1 takođe će obezbjediti pravilno popunjavanje obrazaca iz stava 2. Posebno će provjeravati je li prostor rezervisan za opis proizvoda popunjen na način koji isključuje svaku mogućnost neistinitih dopunjavanja.
6. Datum izdavanja uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 naznačuje se u rubrici 11 uvjerenja.
7. Uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 izdaju carinski organi države izvoznice u skladu sa njenim nacionalnim zakonodavstvom i stavljaju ga na raspolaganje izvozniku čim se obavi ili obezbijedi stvarni izvoz.

Naknadno izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR.1

Član 18

1. Bez obzira na Član 17 stav 7 uverenje o porijeklu robe EUR.1 može se izuzetno izdati nakon izvoza proizvoda na koje se ono odnosi, ako:
 - (a) uvjerenje nije izdato u vrijeme izvoza zbog grešaka ili nenamjernih propusta ili posebnih okolnosti; ili
 - (b) ako se carinskim organima dokaže da je uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 bilo izdato ali pri uvozu nije bila prihvaćena zbog tehničkih razloga.
2. Za primjenu stava 1 izvoznik mora u svom zahtjevu naznačiti vrijeme i mjesto izvoza proizvoda na koje se odnosi uvjerenje o porijeklu robe EUR.1, te navesti razlog svojeg zahtjeva.
3. Carinski organi države izvoznice mogu naknadno izdati uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 tek nakon što provjerom utvrde da se podaci iz izvoznikovog zahtjeva slažu sa onima iz odgovarajuće evidencije.

4. Naknadno izdato uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 mora biti označeno sljedećom napomenom na engleskom jeziku: "ISSUED RETROSPECTIVELY"
5. Napomena iz stava 4 se unosi u polje "Napomene" uvjerenja o porijeklu robe EUR.1.

Izdavanje duplikata uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1

Član 19

1. U slučaju krađe, gubitka ili uništenja uvjerenja o porijeklu robe EUR.1, izvoznik može podnijeti zahtjev carinskim organima države izvoznice, koji su izdali uvjerenje za izdavanje duplikata na osnovu izvozne dokumentacije koju poseduje.
2. Tako izdat duplikat mora biti označen sljedećom riječju na engleskom jeziku:
»DUPLICATE«
3. Napomena iz stava 2 unosi se u polje "Napomene" duplikata uvjerenja o porijeklu robe EUR.1.
4. Duplikat mora nositi datum izdavanja originalnog uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1 i važi od tog datuma.

Izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR. 1 na osnovu izdatog ili prethodno popunjenog dokaza o porijeklu

Član 20

Kada se proizvodi sa porijeklom nalaze pod carinskim nadzorom u Crnoj Gori ili u Ukrajini, originalni dokaz o porijeklu moći će se zamijeniti sa jednim ili više uvjerenja o porijeklu robe EUR.1, u cilju slanja svih ili nekih od tih proizvoda na druga mjesta u okviru Crne Gore ili Ukrajine. Zamijenjeno uvjerenje(a) o porijeklu robe EUR.1 izdaje carinarnica pod čijim se nadzorom proizvodi nalaze.

Odvojeno knjigovodstveno iskazivanje

Član 21

1. Ako nastanu značajni troškovi ili materijalne poteškoće u čuvanju odvojenih zaliha materijala s porijeklom i materijala bez porijekla, koji su jednaki i međusobno zamjenjivi, carinski organi mogu, na pismeni zahtjev zainteresovanih, dozvoliti takozvanu metodu "odvojenog knjigovodstvenog iskazivanja", za vođenje takvih zaliha.
2. Ova metoda mora obijezbijediti da broj dobijenih proizvoda koji se smatraju proizvodima s porijeklom, unutar određenog perioda, bude jednak onome koji bi se dobio da su zalihe bile fizički odvojene.
3. Carinski organi mogu dati takvo odobrenje pod bilo kojim uslovima, koji se smatraju potrebnim.
4. Ova metoda se evidentira i primjenjuje na osnovu opštih računovodstvenih načela koja važe u državi u kojoj je proizvod bio proizveden.

5. Korisnik ovog pojednostavljenja može izdati, odnosno zatražiti dokaz o porijeklu, što može biti slučaj, za one količine proizvoda, koji se mogu smatrati proizvodima s porijeklom. Na zahtjev carinskog organa, korisnik će dati izjavu o načinu vođenja proizvoda.
6. Carinski organi će nadzirati upotrebu odobrenja i mogu ga oduzeti u bilo kojem trenutku, ako ga korisnik na bilo koji način neispravno koristi ili propusti da ispuni neki od uslova propisanih ovim Aneksom.

Uslovi za popunjavanje izjave na fakturi

Član 22

1. Izjavu na fakturi iz Člana 16 stav 1 (b) može dati:
 - (a) ovlašćeni izvoznik u smislu Člana 23 ili
 - (b) bilo koji izvoznik za bilo koju pošiljku koja se sastoji od jednog ili više paketa koji sadrže proizvode sa porijeklom, čija ukupna vrijednost ne prelazi 6.000 €.
2. Izjava na fakturi može se dati ako se odnosni proizvodi mogu smatrati proizvodima sa porijeklom iz Crne Gore ili iz Ukrajine i ako ispunjavaju druge uslove iz ovog Aneksa.
3. Izvoznik koji daje izjavu na fakturi biće spreman u bilo koje doba na zahtjev carinskih organa države izvoznice, podnijeti na uvid odgovarajuća dokumenta kojima se dokazuje porijeklo za odnosnu robu, kao i to da su ispunjeni ostali uslovi iz ovog Aneksa.
4. Izjavu na fakturi izvoznik će otkucati mašinom, otisnuti pečatom ili odštampati na fakturi, dostavnici ili drugom komercijalnom dokumentu, s tim da će za izjavu čiji se tekst nalazi u Prilogu IV koristiti jednu od jezičnih verzija navedenih u tom Prilogu i u skladu sa odredbama nacionalnog zakonodavstva države izvoznice. Ako se izjava ispisuje rukom, mora biti napisana mastilom i štampanim slovima.
5. Izjava na fakturi mora nositi originalni svojeručni potpis izvoznika. Međutim, ovlašćeni izvoznik u značenju Člana 23 ne mora potpisivati takve deklaracije pod uslovom da se carinskim organima države izvoznice pismeno obaveže da preuzima punu odgovornost za svaku izjavu na fakturi koja ga identifikuje, kao da je nju sam svojeručno potpisao.
6. Izjavu na fakturi izvoznik može popuniti kad se proizvodi na koje se ona odnosi izvoze, ili nakon njihovog izvoza uz uslov da se ista u državi uvoznici predoči najkasnije u roku od dvije godine nakon uvoza proizvoda na koje se odnosi.

Ovlašćeni izvoznik

Član 23

1. Carinski organi države izvoznice mogu ovlastiti bilo kojeg izvoznika, u nastavku "ovlašćenog izvoznika", koji često obavlja isporuke proizvoda iz ovog Sporazuma za popunjavanje izjava na fakturi bez obzira na vrijednost proizvoda o kojima je riječ. Izvoznik koji traži takvo ovlašćenje mora carinskim organima pružiti sve dokaze potrebne za provjeru porijekla te o ispunjavanju drugih uslova iz ovog Aneksa.
2. Carinski organi mogu odobriti status ovlašćenog izvoznika uz bilo koji uslov koji smatraju potrebnim.

3. Carinski organi ovlaštenom izvozniku dodjeljuju broj carinskog ovlaštenja koji se unosi u izjavu na fakturi.
4. Carinski organi nadziraće upotrebu ovlaštenja ovlaštenog izvoznika.
5. Carinski organi mogu u svako doba povući ovlaštenje. To će učiniti onda kad ovlašćeni izvoznik više ne daje dokaze iz stava 1 ovog Člana, kad ne ispunjava uslove iz stava 2. ovog člana ili na neki drugi način nepravilno upotrebljava ovlaštenje.

Validnost dokaza o porijeklu

Član 24

1. Dokaz o porijeklu važi šest meseci od dana izdavanja u državi izvoznici, te se u tom razdoblju mora podnijeti carinskim organima države uvoznice.
2. Dokazi o porijeklu koji se podnose carinskim organima države uvoznice nakon isteka roka za podnošenje navedenog u stavu 1 mogu se prihvatiti u cilju primjene povlašćenog tretmana kada je nepodnošenje tih dokumenata prije isteka krajnjeg roka bilo uzrokovano izuzetnim okolnostima.
3. U ostalim slučajevima zakašnjelog podnošenja, carinski organi države uvoznice mogu prihvatiti dokaze o porijeklu kad su proizvodi isporučeni prije gore navedenog krajnjeg roka.

Podnošenje dokaza o porijeklu

Član 25

Dokazi o porijeklu podnose se carinskim organima države uvoznice u skladu s postupcima koji se primenjuju u toj državi. Spomenuti organi mogu zahtijevati prevod dokaza o porijeklu a takođe mogu zahtijevati da uvoznju deklaraciju prati i izjava uvoznika o tome da proizvodi ispunjavaju uslove potrebne za primjenu ovog Sporazuma.

Sukcesivan uvoz

Član 26

Kada se na zahtjev uvoznika i pod uslovima određenim od strane carinskih organa države uvoznice, uvoze u više pošiljki, rastavljeni ili nesastavljeni proizvodi u smislu iz Osnovnog pravila 2 (a) Harmonizovanog sistema, koji se svrstavaju u odjeljke XVI i XVII ili u tarifne brojeve 7308 i 9406 Harmonizovanog sistema, carinskim organima se za takve proizvode podnosi samo jedno uvjerenje o porijeklu robe pri uvozu prve djelimične pošiljke.

Izuzeća od dokazivanja porijekla

Član 27

1. Proizvodi koje privatna lica u malim paketima šalju privatnim licima ili koji su dio ličnog prtljaga putnika priznaju se kao proizvodi sa porijeklom bez zahtjeva za podnošenje dokaza o porijeklu, pod uslovom da se takvi proizvodi ne uvoze za komercijalne svrhe i da su

deklarisani kao proizvodi koji ispunjavaju uslove iz ovog Aneksa i kad nema sumnje u istinitost takve izjave. U slučaju proizvoda poslatih poštom, takva izjava može se dati na carinskoj deklaraciji CN22/CN23 ili na listu hartije koji je dodat tom dokumentu, a koji je prihvatljiv carinskom organu.

2. Povremeni uvoz koji se isključivo sastoji od proizvoda za ličnu upotrebu primaoca ili putnika ili njihovih porodica ne smatra se uvozom komercijalne prirode ako je iz prirode i količine proizvoda očito da nijesu uvezeni zbog trgovine.
3. Ukupna vrijednost tih proizvoda ne može prelaziti 500€ u slučaju malih paketa ili 1.200 € u slučaju proizvoda koji su dio ličnog prtljaga putnika.

Prateća dokumenta

Član 28

Dokumenti iz Člana 17 stav 3 i Člana 22 stav 3, koji se koriste u cilju dokazivanja da se proizvodi obuhvaćeni uvjerenjem o porijeklu robe EUR.1 ili izjavom na fakturi mogu smatrati proizvodima sa porijeklom iz Crne Gore ili iz Ukrajine i da ispunjavaju ostale uslove iz ovog Aneksa, mogu se između ostalog sastojati od sljedećeg:

- (a) direktnih dokaza o postupcima koje je preduzeo izvoznik ili dobavljač za dobijanje odnosne robe, sadržanih na primjer u njegovim računima ili unutrašnjem knjigovodstvu;
- (b) dokumenata koji dokazuju porijeklo upotrebljenih materijala, koji se koriste, izdaju ili popunjavaju u Crnoj Gori ili u Ukrajini kada se ti dokumenti koriste u skladu sa njihovim nacionalnim zakonodavstvom;
- (c) dokumenata koji dokazuju obradu ili preradu materijala u Crnoj Gori ili u Ukrajini, koji se izdaju ili popunjavaju u Crnoj Gori ili u Ukrajini kada se ti dokumenti koriste u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom;
- (d) uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 ili izjave na fakturi koje dokazuju porijeklo upotrijebljenih materijala, korišćene, izdate ili popunjene u Crnoj Gori ili u Ukrajini u skladu sa ovim Aneksom;
- (e) odgovarajuće dokaze koji se tiču obrade ili prerade izvršene van Crne Gore ili Ukrajine uz primjenu Člana 12, kojim se dokazuje ispunjenost uslova propisanih ovim članom.

Čuvanje dokaza o porijeklu i prateće dokumentacije

Član 29

1. Izvoznik koji podnese zahtjev za izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 čuvaće dokumente iz Člana 17 stav 3 najmanje tri godine.
2. Izvoznik koji daje izjavu na fakturi najmanje tri godine čuvaće kopiju te izjave na fakturi, kao i dokumente iz Člana 22 stav 3.
3. Carinski organi države izvoznice koje izdaju uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 čuvaće najmanje tri godine obrazac zahtjeva iz Člana 17 stav 2.
4. Carinski organi države uvoznice najmanje tri godine čuvaće uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 i izjave na fakturi, koje im budu podnijete.

Neslaganja i formalne greške

Član 30

1. Otkriće manjih neslaganja između izjava datih u dokazu o porijeklu i onih u dokumentima koji se podnose carinskim organima u svrhu obavljanja formalnosti za uvoz proizvoda neće *ipso facto* učiniti dokaz o porijeklu nevažećim i ništavim, ako se ispravno ustanovi da taj dokument zaista odgovara datim proizvodima.
2. Očite formalne greške poput kucanih, u dokazu o porijeklu neće biti razlog odbijanja tog dokumenta, ako te greške nijesu takve da izazivaju sumnju u tačnost izjava datih u tom dokumentu.

Iznosi izraženi u eurima

Član 31

1. Za primjenu odredaba iz Člana 22 stav 1 tačka b) i Člana 27 stav 3 u slučajevima kad se faktura ispostavi u valuti različitoj od eura, iznosi u nacionalnim valutama Crne Gore ili Ukrajine koji su ekvivalentni iznosima izraženim u eurima Ugovorne strane će utvrđivati na godišnjem nivou.
2. Za pošiljku se mogu uvažiti pogodnosti iz Člana 22 stav 1 tačka b) i Člana 27 stav 3 pozivanjem na valutu u kojoj je račun ispostavljen, u skladu sa iznosom koji je utvrdila ta Ugovorna strana.
3. Iznosi koje treba primjeniti u bilo kojoj od domaćih valuta su protivvrijednosti u nacionalnoj valuti, koje su jednake iznosima izraženima u eurima prvog radnog dana Oktobra. Ugovorne strane će jedna drugu obavijestiti o utvrđenim iznosima do 15. Oktobra, a primjenjivat će se od 1. januara sledeće godine.
4. Država može iznos, koji dobije prilikom preračunavanja iznosa izraženog u eurima u domaću valutu, zaokružiti prema gore ili prema dolje. Zaokruženi iznos se ne smije razlikovati od iznosa koji se dobije prilikom preračunavanja za više od 5%. Država može zadržati i neizmijenjenu protivvrijednost u domaćoj valuti kao iznos izražen u eurima, ako prilikom godišnjeg usklađivanja predviđenog stavom 3, preračunata protivvrijednost tog iznosa, prije bilo kakvog zaokruživanja, rezultuje povećanjem koje je manje od 15% iznosa izraženog u nacionalnoj valuti. Protivvrijednost u domaćoj valuti može ostati neizmenjena, ako bi se zbog preračunavanja smanjila protivvrijednost u toj nacionalnoj valuti.
5. Iznosi izraženi u eurima mogu biti ocijenjeni od strane Komiteta za slobodnu trgovinu na zahtjev Crne Gore odnosno Ukrajine. Prilikom tog pregleda, Komitet za slobodnu trgovinu će uzeti u obzir poželjnost očuvanja stvarnih efekata predmetnih vrijednosnih ograničenja. U tom cilju, može se donijeti odluka o promjeni iznosa izraženih u eurima.

GLAVA VI

NAČINI ADMINISTRATIVNE SARADNJE

Uzajamna pomoć

Član 32

1. Carinski organi Crne Gore i Ukrajine dostaviće jedni drugima uzorke otisaka pečata koji se koriste za izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR.1, zajedno sa adresama carinskih organa zaduženih za provjeru tih uvjerenja i izjava na fakturi.
2. Radi obezbjeđivanja pravilne primjene ovog Aneksa, Crna Gora i Ukrajina pomagaće jedna drugoj putem nadležnog carinskog organa u provjeri autentičnosti uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 ili izjava na fakturi i tačnosti podataka iz tih dokumenata.

Provjera dokaza o porijeklu

Član 33

1. Naknadne provjere dokaza o porijeklu obavljaće se nasumice ili kad postoji opravdana sumnja carinskih organa države uvoznice u autentičnost takvih dokumenata, porijekla robe o kojoj se radi ili u ispunjenje drugih uslova iz ovog Aneksa.
2. U cilju sprovođenja odredbi iz stava 1, carinski organi države uvoznice vratiće uvjerenje o porijeklu robe EUR.1 i fakturu, ako je bila podnešena, izjavu na fakturi, ili kopiju tih dokumenata, carinskim organima države izvoznice, uz navođenje razloga za provjeru, gdje je to potrebno. Svi pribavljeni dokumenti i podaci koji ukazuju na to da je podatak na dokazu o porijeklu robe netačan biće dostavljeni kao obrazloženje za zahtjev za provjeru.
3. Provjeru će obaviti carinski organi države izvoznice. U tom cilju, imaju pravo zahtijevati bilo koji dokazni materijal te obaviti kontrolu izvoznikovih računa ili bilo koju drugu provjeru koju smatraju potrebnom.
4. Ako carinski organi države uvoznice odluče suspendovati odobrenje povlašćenog tretmana odnosnim proizvodima u očekivanju rezultata provjere, uvozniku će biti ponuđeno preuzimanje robe uz sve potrebne mjere predostrožnosti.
5. Carinski organi koji zatraže provjeru biće obaviješteni o rezultatima te provjere što prije. Ti rezultati moraju jasno pokazivati da li su dokumenti vjerodostojni i mogu li se odnosni proizvodi smatrati proizvodima sa porijeklom iz Crne Gore odnosno iz Ukrajine, i da li ispunjavaju druge uslove iz ovog Aneksa.
6. Ako u slučaju opravdane sumnje odgovor ne stigne u roku od deset mjeseci od dana podnošenja zahtjeva za provjeru, ili ako odgovor ne sadrži podatke dovoljne za utvrđivanje vjerodostojnosti dokumenta o kojem je riječ ili stvarnog porijekla proizvoda, carinski organi koji su podnijeli zahtjev će, osim u izuzetnim okolnostima, uskratiti pravo na povlašćeni tretman.

Rješavanje sporova

Član 34

Ako dođe do sporova u odnosu na postupke provjere iz Člana 33, koji se ne mogu riješiti između carinskih organa koji su podnijeli zahtjev za provjeru i carinskih organa zaduženih za obavljanje provjere, ili kad se u njima postavlja pitanje tumačenja ovog Aneksa, isti se upućuju Komitetu za slobodnu trgovinu.

U svim slučajevima rješavanja sporova između uvoznika i carinskih organa države uvoznice primjenjuje se zakonodavstvo te države uvoznice.

Kazne

Član 35

Kazniće se svako lice koje izradi ili omogući da se izradi dokument koji sadrži netačne podatke u cilju pribavljanja povlašćenog tretmana za proizvode.

Slobodne zone

Član 36

Proizvodi uvezeni iz slobodnih zona jedne ili druge Ugovorne strane će biti isključeni iz preferencijalnog režima Crnogorsko-Ukrajinskog Sporazuma o slobodnoj trgovini.

GLAVA VII

ZAVRŠNE ODREDBE

Izmjene i dopune Aneksa

Član 37

Ugovorne strane mogu izmijeniti i dopuniti ovaj Aneks poslije stupanja na snagu uz obostranu saglasnost. Bilo koja izmjena i dopuna ovog Aneksa će stupiti na snagu u skladu sa odredbama Člana 29 Sporazuma o slobodnoj trgovini između obje Ugovorne strane i činiće sastavni dio Aneksa.

PRILOG I

UVODNE NAPOMENE UZ LISTU U ANEKSU II

Napomena 1- Opšti uvod

U listi se utvrđuju koji proizvodi će se smatrati da su porijeklom iz zemlje korisnice koja je u pitanju. Postoje četiri različite vrste pravila, koje variraju zavisno od proizvoda:

- (a) Prilikom obrade ili predrade da maksimalni sadržaj materijala bez porijekla ne bude prevaziđen;
- (b) Prilikom obrade ili prerade četvorocifreni tarifni broj iz Harmonizovanog sistema ili šestocifreni tarifni podbroj iz Harmonizovanog sistema proizvedenog proizvoda postaje različito od četvorocifrenog tarifnog broja iz Harmonizovanog sistema ili šestocifrenog tarifnog podbroja iz Harmonizovanog sistema u odnosu na korišćeni materijal;
- (c) Specifične radnje obrade ili prerade su preduzete;
- (d) Obrada ili prerada je preduzeta na pojedine potpuno dobijene materijale.

Napomena 2- Struktura liste

- 2.1. Kolone 1 i 2 opisuju dobijeni proizvod. Kolona 1 navodi broj glave, četvorocifreni tarifni broj ili šestocifreni tarifni podbroj iz Harmonizovanog sistema, kako je potrebno. Kolona 2 opisuje robu koja se koristi u sistemu za tarifni broj ili za tu glavu. Za svaki podatak koji se nalazi u koloni 1 i 2, predmet napomene 2.4, jedno ili više pravila („kvalifikujuće operacije”) su navedeni u koloni 3. Ove kvalifikovane radnje se odnose na materijale bez porijekla. Kada, u nekim slučajevima, ispred podatka iz kolone 1 se unosi „ex”, koji označava da se pravilo u koloni 3 odnosi samo na dio tarifnog broja koji je opisan u koloni 2.
- 2.2. Ako se u koloni 1 nalazi, zajedno grupisano, nekoliko tarifnih brojeva ili podbrojeva Harmonizovanog sistema ili je naveden broj glave i opis proizvoda u koloni 2 koji je tada dat uopšteno, susjedna naprava iz kolone 3 primenjuju se na sve proizvode koji se, po Harmonizovanom sistemu, svrstavaju u tarifne brojeve iz te glave ili u bilo koji od zajedno grupisanih tarifnih brojeva ili podbrojeva iz kolone 1.
- 2.3. Ako je u listi navedeno nekoliko različitih pravila, koja se primjenjuju na različite proizvode u okviru jednog tarifnog broja, u svakoj alineji dato je nimenovanje dijela tog tarifnog broja na koji se odnose susjedna pravila u koloni 3.
- 2.4. Kada su dva alternativna pravila navedena u koloni 3, razdvojena sa riječju „ili”, izvoznik može da bira koje će da primijeni.

Napomena 3- Opšte odredbe koje se odnose na pojedine poljoprivredne proizvode

- 3.1. Poljoprivredni proizvodi koji spadaju u Glave 6, 7, 8, 9,10,12 i pod tarifnim brojem 2401, koji su uzgajani ili ubrani na teritoriji zemlje korisnice, će se tretirati kao sa porijeklom sa teritorije te zemlje, iako rastu iz sjemena, lukovica, podloge , isječaka, kalema , izdanaka , pupoljaka, ili drugih živih djelovi biljaka uvezenih iz druge zemlje.
- 3.2. U slučajevima gdje je sadržaj šećera bez porijekla u određenom proizvodu predmet ograničenja, masa šećera iz tarifne oznake 1701 (saharoza) i 1702 (napr. fruktoza, glukoza, laktoza, maltoza, izoglukoza ili invertni šećer) koji se koristi za proizvodnju finalnih proizvoda i koji se koristi za proizvodnju proizvoda bez porijekla koji su sastavni dio finalnog proizvoda, se uzima u obzir prilikom preračunavanja ovih ograničenja.

Napomena 4 – Terminologija koja se koristi u odnosu na određene tekstilne proizvode

- 4.1. Pod pojmom "prirodna vlakna", koji se koristi u listi, podrazumijevaju se vlakna, osim vještačkih ili sintetičkih. Ograničava se na vlakna u fazama prije predenja, uključujući i otpatke i, ako nije na drugi način navedeno, vlakna koja nisu vlačena, češljana ili na drugi način obrađena, ali nepredena.
- 4.2. Pod pojmom "prirodna vlakna" podrazumijevaju se i konjska dlaka iz tarifnog broja 0503, svila i tarifnog broja 5002 i 5003, kao i vunena vlakna, fina ili gruba životinjska dlaka iz tarifnog broja 5101 do 5105, pamučna vlakna iz tarifnog broja 5201 do 5203 i ostala biljna vlakna iz tarifnog broja 5301 do 5305.
- 4.3. Pod pojmom "tekstilna celuloza", "hemijski materijali", i "materijali za proizvodnju hartije", koji se koriste u listi da opišu materijale, ne svrstane u Glave 50 do 63, koji se mogu upotrijebiti za proizvodnju vještačkih, sintetičkih ili papirnih vlakana ili prediva.
- 4.4. Pod pojmom "vještačka ili sintetička vlakna, sječena", koji se koristi u listi, podrazumijevaju se kablovi od sintetičkih ili vještačkih filamenata, sječena vlakna ili otpaci, iz tarifnog broja 5501 do 5507.

Napomena 5 – Dozvoljenja odstupanja koje se primjenjuju na proizvode dobijene miješavinom tekstilnih materijala

- 5.1. Kada se za određeni proizvod iz liste, upućuje na ovu napomenu, uslovi navedeni u koloni 3 se ne primjenjuju se na osnovne tekstilne materijale koji se koriste u proizvodnji tog proizvoda i koji, svi zajedno, predstavljaju 10% ili manje od ukupne mase svih upotrijebljenih osnovnih tekstilnih materijala (vidjeti, takođe, Napomenu 5.3. i 5.4).
- 5.2. Međutim, dozvoljeno odstupanje navedeno u napomeni 6.1. može da se primijeni samo na mješane proizvode koji su izrađeni od dva ili više osnovna tekstilna materijala.
Sljedeće se smatra osnovnim tekstilnim materijalima:
- svila
 - vuna,
 - gruba životinjska dlaka,
 - fina životinjska dlaka,
 - konjska dlaka,
 - pamuk,
 - materijali za proizvodnju hartije i hartija,
 - lan,

- prirodna konoplja,
- juta i ostala tekstilna likasta vlakna,
- sisal i ostala tekstilna vlakna roda Agave,
- kokosovo vlakno, abaka, ramija i ostala biljna tekstilna vlakna,
- sintetički filamenti,
- vještački filamenti,
- provodljivi filamenti,
- sintetička vlakna od polipropilena, sječena,
- sintetička vlakna od poliestera, sječena,
- sintetička vlakna od poliamida, sječena,
- sintetička vlakna od poliakrilonitrila, sječena,
- sintetička vlakna od polimida, sječena,
- sintetička vlakna od politetrafluoretilena, sječena,
- sintetička vlakna od polifenilensulfida, sječena,
- sintetička vlakna od polivinilhlorida, sječena,
- ostala sintetička vlakna, sječena,
- vještačka vlakna od viskoze, sječena,
- ostala vještačka vlakna, sječena,
- predivo izrađeno od poliuretana, razdvojeno fleksibilnim segmentima polietra, uključujući i obavijeno ili neobavijeno,
- predivo izrađeno od poliuretana, razdvojeno fleksibilnim segmentima poliestra, uključujući i obavijeno ili neobavijeno,
- proizvodi iz tarifnog broja 5605 (metalizovano predivo) sa ugrađenom trakom koja se sastoji od jezgra aluminijske folije ili od jezgra od plastičnog premaza, uključujući i prevučene prahom od aluminijuma, širine koja ne prelazi 5 mm, uslojeno pomoću providnog ili obojenog lijepka između dva sloja plastičnog premaza,
- ostali proizvodi iz tarifnog broja 5605.
- staklena vlakna,
- metalna vlakna

Primjer:

Predivo iz tarifnog broja 5205, izrađeno od pamučnih vlakana iz tarifnog broja 5203 i od sintetičkih sječenih vlakana iz tarifnog broja 5506 predstavlja predivo od mješanih vlakana. Prema tome, sintetička sječena vlakna bez porijekla koja zadovoljavaju uslove pravila o porijeklu mogu se koristiti, pod uslovom da njihova ukupna masa nije veća od 10% mase prediva.

Primjer:

Tkanina od vune iz tarifnog broja 5112, izrađena od vunenog prediva iz tarifnog broja 5107 i od sintetičkog prediva od sječenih vlakana iz tarifnog broja 5509, predstavlja miješanu tkaninu. Prema tome, sintetičko predivo koje ne zadovoljava uslove pravila o porijeklu ili vunenog prediva koje ne zadovoljava uslove pravila o porijeklu ili njihova kombinacija, mogu da se koriste, pod uslovom da njihova ukupna masa nije veća od 10% mase tkanine.

Primjer:

Taftovana tekstilna tkanina iz tarifnog broja 5802, izrađena od pamučnog prediva iz tarifnog broja 5205 i od pamučne tkanine iz tarifnog broja 5210, je mješani proizvod samo ako je pamučna tkanina sama po sebi mješana tkanina izrađena od prediva koja se svrstavaju u dva odvojena tarifna broja ili ako su upotrijebljena pamučna prediva, i sama mješavina.

Primjer:

Ako je predmetna taftovana tekstilna tkanina izrađena od pamučnog prediva iz tarifnog broja 5205 i od sintetičke tkanine iz tarifnog broja 5407, onda je očigledno da su prediva koja se koriste dva odvojena osnovna tekstilna materijala, pa je, prema tome, i taftovana tekstilna tkanina mješani proizvod.

- 5.3. U slučaju proizvoda koji sadrže "predivo izrađeno od poliuretana razdvojeno fleksibilnim segmentima polietra, uključujući i obavijeno ili neobavijeno", dozvoljeno odstupanje je 20% u odnosu na ovo predivo.
- 5.4. U slučaju proizvoda sa ugrađenom "trakom, koja se sastoji od jezgra od aluminijumske folije ili od jezgra od plastičnog premaza, uključujući i prevučene prahom od aluminijuma, širine koja ne prelazi 5 mm, uslojeno pomoću providnog ili obojenog lijepka između dva sloja plastičnog premaza", dozvoljeno odstupanje je 30% u odnosu na ovu traku.

Napomena 6 - Ostala dozvoljena odstupanja za određene tekstilne proizvode

- 6.1. Kada se u listi upućuje na ovu napomenu, tekstilni materijali koji ne ispunjavaju uslove iz pravila u koloni 3 liste, a koje se odnosi na gotove predmetne proizvode, mogu se upotrijebiti pod uslovom da se svrstavaju u drugi tarifni broj, a ne u tarifni broj u koji se svrstava sam proizvod i da njihova vrijednost nije veća od 8% cijene proizvoda franko fabrika.
- 6.2. Materijali koji se ne svrstavaju u Glave 50 do 63, u proizvodnji proizvoda od tekstila mogu se slobodno upotrijebiti, bez obzira da li sadrže ili ne sadrže tekstile.

Primjer:

Ako se pravilom u listi predviđa da se za određen tekstilni predmet (kao što su pantalone) mora upotrijebiti predivo, to ne zabranjuje upotrebu metalnih predmeta, kao što su dugmad, pošto se dugmad ne svrstavaju u Glave 50 do 63. Iz istog razloga to ne sprječava da se upotrijebe patent-zatvarači, i pored toga što patent-zatvarači normalno sadrže tekstile.

- 6.3. Kada se primenjuje procentualno pravilo prilikom utvrđivanja vrednosti upotrijebljenih materijala bez porijekla, mora da se uzme u obzir vrijednost materijala koji se ne svrstavaju u Glave 50 do 63.

Napomena 7- Definicija specifičnih procesa i jednostavnih radnji koje se sprovode u vezi sa određenim proizvodima iz Glave 27

- 7.1. U svrhe primjene tar. br. ex 2707 i 2713, , pod pojmom "specifični procesi" podrazumijeva se sljedeće:
 - (a) vakuumaska destilacija;
 - (b) ponovna destilacija veoma jakim frakcionim procesom (1);
 - (c) kreking;
 - (d) davanje drugih oblika;
 - (e) ekstrakcija pomoću selektivnih rastvarivača;

- (f) proces koji obuhvata sljedeće radnje: prerada sa koncentrisanom sumpornom kiselinom, oleumom ili sumpornim anhidridom; neutralizacija sa alkalnim agensima; dekolorizacija i prečišćavanje sa prirodnoaktivnom zemljom, aktiviranom zemljom, aktiviranim ugljenom ili boksitom;
- (g) polimerizacija;
- (h) alkilacija;
- (i) izomerizacija.

7.2. U svrhe primjene tarifnog broja 2710, 2711 i 2712, pod pojmom "specifični procesi" podrazumijeva se sljedeće:

- (a) vakuumaska destilacija;
- (b) ponovna destilacija veoma jakim frakcionim procesom (1);
- (c) kreking;
- (d) davanje drugog oblika;
- (e) ekstrakcija pomoću selektivnih rastvarača;
- (f) proces koji obuhvata sljedeće radnje: prerada sa koncentrisanom sumpornom kiselinom, oleumom ili sumpornim anhidridom; neutralizacija sa alkalnim agensima; dekolorizacija i prečišćavanje sa prirodnoaktivnom zemljom, aktiviranom zemljom, aktiviranim ugljenom ili boksitom;
- (g) polimerizacija;
- (h) alkilacija;
- (i) izomerizacija;
- (j) samo u slučaju teških ulja koja se svrstavaju u tarifni broj ex 2710, desumporizacija sa vodikom čiji je rezultat smanjenje najmanje 85% sadržaja sumpora kod proizvoda koji se obrađuju (ASTM D 1266-59 T metod);
- (k) samo u slučaju proizvoda koji se svrstavaju u tarifnim brojem 2710, deparafinizacija nekim drugim procesom, a ne filtriranjem;
- (l) samo u slučaju teških ulja iz tar. br. ex 2710, tretman sa vodikom pod pritiskom od preko 20 bara i na temperaturi iznad 250 °C uz upotrebu nekog drugog katalizatora, a ne onog koji izaziva desumporizaciju, kada vodik predstavlja aktivni element u hemijskoj reakciji. Dalji tretman ulja za podmazivanje iz tar. br. ex 2710 sa vodikom (npr.: hidrofiniš ili dekolorizacija) u cilju, naročito, poboljšanja boje i stabilnosti, neće se smatrati specifičnim procesom;
- (m) samo u slučaju ulja za gorivo iz tar. br. ex 2710, atmosferska destilacija, pod uslovom da

manje od 30% zapremine ovih proizvoda, uključujući i gubitke, destiliše na temperaturi od 300 °C po metodu ASTM D 86;

(n) samo u slučaju teških ulja, osim gasnih ulja i goriva koji se svrstavaju u tar. br. ex 2710, postupak pomoću visokofrekventnih električnih pražnjenja bez iskrenja;

(o) samo u slučaju sirovih proizvoda iz tarifnog broja ex 2712 (osim vazelina, ozokerita, voska od lignita ili treseta, parafina koji sadrže po masi manje od 0,75% ulja), uklanjanje ulja frakcionom kristalizacijom.

- 7.3. U svrhe primjene tar. br. ex 2707 i 2713, jednostavne radnje, kao što su čišćenje, pretakanje, otklanjanje soli, izdvajanje vode, filtriranje, bojadisanje, stavljanje oznaka, dobijanje sumpornog sadržaja, kao rezultata miješanja proizvoda sa raznim sumpornim sadržajima, odnosno bilo koja kombinacija ovih ili sličnih radnji ne dodjeljuju status porijekla.

PRILOG II

LISTA PROIZVODA I OPERACIJA OBRADA I PRERADE KOJI OBEZBJEĐUJU STATUS SA PORIJEKLOM

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
(1)	(2)	(3)
Glava 1	Žive životinje	Sve životinje iz Glave 1 su u potpunosti dobijene
Glava 2	Meso i drugi klanični proizvodi za jelo	Proizvodnja u kojoj su svo meso i drugi klanični proizvodi za jelo u potpunosti dobijeni
ex Glava 3	Ribe, ljuskari, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci, osim za:	Ribe, ljuskari, mekušci i ostali vodeni beskičmenjaci su u potpunosti dobijeni
0304	Riblji fileti i ostalo riblje meso (nemljeveno ili mljeveno), svježe, rashlađeno ili smrznuto:	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 3 u potpunosti dobijeni
0305	Riba, sušena, soljena ili u salamuri; dimljena riba, uključujući i kuvane ribe pre ili u toku procesa dimljenja; prah, brašno i peleti od ribe, podobni za ljudsku ishranu:	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 3 u potpunosti dobijeni
ex 0306	Ljuskari, sa ljušturom ili bez ljuštura, osušeni, posoljeni ili u salamuri, ljuskari u ljušturi, kuvani u pari ili pak kuvani u vodi, pa i rashlađeni, smrznuti, osušeni, soljeni ili u salamuri; prah, brašno i peleti od ljuskara, podobni za ljudsku ishranu:	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 3 u potpunosti dobijeni
ex 0307	Mekušci, sa ljušturom ili bez ljuštura, sušeni, soljeni ili u salamuri; vodeni beskičmenjaci osim ljuskara i mekušaca, sušeni, soljeni ili u salamuri; prah, brašno i peleti od vodenih beskičmenjaka, osim ljuskara, podobni za ljudsku ishranu:	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 3 u potpunosti dobijeni
Glava 4	Mliječne prerađevine; ptičja jaja, prirodni med; jestivi proizvodi životinjskog porijekla, nepomenuti niti obuhvaćeni na drugom mjestu.	Proizvodnja u kojoj su: - svi korišćeni materijali iz Glave 4 u potpunosti dobijeni; i - masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda
ex Glava 5	Proizvodi životinjskog prijekla, nepomenuti niti obuhvaćeni na drugom mjestu, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
ex 0511 91	Nejestiva riblja jaja i ikra	Sva jaja i ikra su u potpunosti dobijeni
Glava 6	Živo drveće i druge biljke; lukovice, korijenje i slično; sječeno cvijeće i ukrasno lišće	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 6 u potpunosti dobijeni
Glava 7	Povrće, korijenje i krtole za jelo	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 7 u potpunosti dobijeni
Glava 8	Voće za jelo, uključujući jezgasto voće; kore agruma ili dinja i lubenica	Proizvodnja u kojoj je: - svo korišćeno/upotrijebljeno voće za jelo, uključujući jezgasto voće; kore agruma ili dinja i lubenica iz Glave 8 u potpunosti dobijeni; i - masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda
Glava 9	Kafa, čaj, mate čaj i začini	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
Glava 10	Žitarice	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glave 10 u potpunosti dobijeni
ex Glava 11	Proizvodi mlinske industrije; slad; skrob; inulin; gluten od pšenice, osim za:	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glava 10 i 11, tarifnih brojeva 0701 i 2303 i tarifnog podbroja

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		0710 10 u potpunosti dobijeni
ex 1106	Brašno, griz i prah od sušenog mahunastog povrća koje se svrstava u tar. broj 0713	Sušenje i mljevenje mahunastog povrća iz tarifnog broja 0708
Glava 12	Uljano sjemenje i plodovi; razno zrnevlje, sjeme i plodovi; industrijsko i ljekovito bilje; slama i stočna hrana (kabasta)	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
Glava 13	Šeljak; gume, smole i ostali biljni sokovi i ekstrakti	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, u kojoj masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda
Glava 14	Biljni materijali za pletarstvo; biljni proizvodi nepomenuti niti obuhvaćeni na drugom mjestu	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
ex Glava 15	Masnoće i ulja životinjskog ili biljnog prijekla i proizvodi njihovog razlaganja; prerađene jestive masnoće; voskovi životinjskog i biljnog prijekla; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog podbroja, osim od proizvoda
1501 to 1504	Svinjska masnoća, živinska masnoća, masnoće od životinja vrsta goveda, ovaca ili koza, riblje masnoće itd.	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
1505, 1506 and 1520	Masnoće od vune i masne materije dobijene od tih masnoća (uključujući lanolin). Ostale masti i ulja životinjskog porijekla i njihove frakcije, prečišćeni ili neprečišćeni, ali hemijski nemodifikovani. Glicerin, sirov; glicerinske vode i lužine.	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
1509 and 1510	Maslinovo ulje i njegove frakcije	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni biljni materijali u potpunosti dobijeni
1516 i 1517	Masti i ulja životinjskog ili biljnog porijekla i njihove frakcije, djelimično ili potpuno hidrogenizovani, interesterifikovani, reesterifikovani ili eleidinizovani, rafinirani ili nerafinirani, ali dalje nepripremljeni: Margarin; mješavine ili preparati od masti ili ulja životinjskog ili biljnog porijekla ili od frakcija različitih masti ili ulja iz ove Glave podobni za jelo, osim jestivih masti ili ulja i njihovih frakcija iz tar. broj 1516:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, u kojima masa svih korišćenih materijala iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda
Glava 16	Prerađevine od mesa, riba, ljuskara, mekušaca ili ostalih vodenih beskičmenjaka	Proizvodnja: - od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim mesa i drugih klaničnih proizvoda za jelo iz Glave 2 i materijala iz Glave 16 dobijeni od mesa i drugih klaničnih proizvoda za jelo iz Glave 2, i - u kojoj su materijali iz Glave 3 i materijali iz Glave 16 dobijeni koristeći ribu, ljuskare, mekušce i ostale vodene beskičmenjake iz Glave 3 u potpunosti dobijeni
ex Glava 17	Šećeri i proizvodi od šećera; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
ex 1702	Ostali šećeri, uključujući hemijski čistu laktozu i glikozu u čvrstom stanju; šećerni sirupi; vještački med, pomiješan ili nepomiješan sa prirodnim medom; karamel:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, u kojima masa korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 1101 do 1108, 1701 i 1703 ne prelazi 30% mase konačnog proizvoda
ex 1702	Hemijski čista maltoza i fruktoza	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja uključujući ostale materijale iz tarifnog broja 1702
1704	Proizvodi od šećera (uključujući bijelu čokoladu) bez kaka:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda u kojima: - individualna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda, i - ukupna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 60% mase konačnog proizvoda
Glava 18	Kakao i proizvodi od kakaoa	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda u kojima: - individualna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda, i - ukupna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 60% mase konačnog proizvoda
Glava 19	Proizvodi na bazi žitarica, brašna, skroba ili mlijeka; poslastičarski proizvodi	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda u kojima: - masa korišćenih materijala iz Glava 2, 3 i 16 ne prelazi 20% mase konačnog proizvoda, i - masa korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 1006 i 1101 do 1108 ne prelazi 20% mase konačnog proizvoda, i - individualna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda, i - ukupna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 60% mase konačnog proizvoda
ex Glava 20	Proizvodi od povrća, voća, uključujući jezgrasto voće, i ostalih djelova bilja, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim proizvoda u kojim masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda
2002 i 2003	Paradajz, pečurke i trifle pripremljene ili konzervisane na drugi način, osim sa sirćetom ili sirćetnom kiselinom	Proizvodnja u kojoj su svi korišćeni materijali iz Glava 7 i 8 u potpunosti dobijeni
ex Glava 21	Razni proizvodi za ishranu; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda u kojima: - individualna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda, i - ukupna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 60% mase konačnog proizvoda
2103	Preparati za sosove i pripremljeni sosovi; miješani začini i miješana začinska sredstva; brašno i griz od slačice i pripremljena slačica (senf):	
	- Preparati za sosove i pripremljeni sosovi; miješani začini i miješana začinska sredstva	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, brašno i griz od slačice ili pripremljena slačica (senf) mogu da se koriste
	- brašno i griz od slačice i pripremljena slačica (senf)	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
Glava 22	Pića, alkoholi i sirće	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnih brojeva 2207 i 2208, u kojima: - svi korišćeni materijali iz tarifnih podbrojeva 0806 10, 2009 61, 2009 69 su potpuno dobijeni, i - individualna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda, i - ukupna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 60% mase konačnog proizvoda
ex Glava 23	Ostaci i otpaci prehrambene industrije; pripremljena hrana za životinje, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
ex 2303	Ostaci od proizvodnje skroba	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, u kojem masa korišćenih materijala iz Glave 10 ne prelazi 20% mase konačnog proizvoda
2309	Preparati koji se upotrebljavaju za ishranu	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja,

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
	životinja	osim od proizvoda u kojima: - svi korišćeni materijali iz Glava 2 i 3 u potpunosti dobijeni, i - masa korišćenih materijala iz Glava 10 i 11 i tarifnih brojeva 2302 i 2303 ne prelazi 20% mase konačnog proizvoda, i - masa korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 1006 i 1101 do 1108 ne prelazi 20% mase konačnog proizvoda, i - individualna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 40% mase konačnog proizvoda, i - ukupna masa korišćenog šećera ⁽¹⁾ i materijala iz Glave 4 ne prelazi 60% mase konačnog proizvoda
ex Glava 24	Duvani i proizvodi zamjene duvana; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja u kojem masa korišćenih materijala iz Glave 24 ne prelazi 30% ukupne mase korišćenih materijala iz Glave 24
2401	Nepretrađeni duvan; otpaci od duvana:	Sav nepretrađeni duvan i svi otpaci od duvana iz Glave 24 su u potpunosti dobijeni
2402	Cigare, cigarilosi i cigarete, od duvana ili zamjene duvana:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 2403, u kojem masa korišćenih materijala iz tarifnog broja 2401 ne prelazi 50% ukupne mase korišćenih materijala iz tarifnog broja 2401
ex Glava 25	So; sumpor; zemlja i kamen; gips, kreč i cement; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex 2519	Prirodni magnezijum karbonat (magnezit); u hermetički zatvorenim kontejnerima i magnezijum oksid, čist ili nečist, osim topljenog magnezijuma ili sinterovanog magnezijuma	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, magnezijum karbonat (magnezit) može da se koristi
Glava 26	Rude, zgure i pepeo	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
ex Glava 27	Mineralna goriva, mineralna ulja i proizvodi njihove destilacije; bitumenozne materije; mineralni voskovi, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
2710	Ulja dobijena od nafte i ulja dobijena od bitumenoznih minerala, osim sirovih; proizvodi, na drugom mjestu nepomenuti niti obuhvaćeni, koji sadrže po masi 70% ili više ulja od nafte ili ulja dobijena od bitumenoznih minerala, i ako čine osnovne sastojke tih proizvoda; otpadna ulja:	Operacije rafinisanja i/ili jedan ili više specifičnih procesa ⁽³⁾ ili Druge operacije u kojima su svi korišćeni materijali svrstani u tarifni broj, osim broja proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja, kako bi se proizvod mogao koristiti, treba da obezbijede da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2711	Naftni gasovi i ostali gasoviti ugljovodonic	Operacije rafinisanja i/ili jedan ili višespecifičnih procesa ⁽³⁾ ili Druge operacije u kojima su svi korišćeni materijali svrstani u tarifni broj, osim broja proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja, kako bi se proizvod mogao koristiti, treba da obezbijede da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2712	Vazelin; parafin, mikrokristalni vosak od	Operacije rafinisanja i/ili jedan ili višespecifičnih

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
	nafte, presovani parafini, ozokerit, vosak od lignita, vosak od treseta, ostali mineralni voskovi i slični proizvodi dobijeni sintezom ili drugim postupcima, obojeni ili neobojeni:	procesa ⁽³⁾ ili Druge operacije u kojima su svi korišćeni materijali svrstani u tarifni broj, osim broja proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja, kako bi se proizvod mogao koristiti, treba da obezbijede da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2713	Naftni koks, bitumen od nafte i ostali ostaci od ulja od nafte ili iz ulja dobijenih od bitumenoznih minerala:	Operacije rafinisanja i/ili jedan ili višespecifičnih procesa ⁽²⁾ ili Druge operacije u kojima su svi korišćeni materijali svrstani u tarifni broj, osim broja proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja, kako bi se proizvod mogao koristiti, treba da obezbijede da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 28	Neorganski hemijski proizvodi; organska ili neorganska jedinjenja plemenitih metala, metala rijetkih zemlji, radioaktivnih elemenata i izotopa; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja kao i proizvod koji se može koristiti, uzimajući u obzir da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 2811	Sumpor trioksid	Proizvodnja od sumpor-dioksida <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 2840	Peroksoborati (perborati):	Proizvodnja od dinatrijum tetra borat pentahidrata <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2843	Plemeniti metali u koloidnom stanju; neorganska ili organska jedinjenja plemenitih metala, hemijski određena ili neodređena; amalgami plemenitih metala:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, uključujući i druge materijale iz tarifnog broja 2843
ex 2852	- Jedinjenja žive od unutrašnjih etra i njenih halogenovanih, sulfonovanih, nitrovanih ili nitrozovanih derivata	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja. Međutim, vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnog broja 2909 ne treba da prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
	- Jedinjenja žive od nukleinskih kiselina i njihove soli, bez obzira da li hemijski određeni ili neodređeni; druga heterociklična jedinjenja	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja. Međutim, vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 2852, 2932, 2933 i 2934 ne treba da prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Chapter 29	Organski hemijski proizvodi; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja kao i proizvod koji se može koristiti, uzimajući u obzir da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 2905	Metal alkoholi od alkohola iz ovog tarifnog broja i od etanola; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, uključujući ostale materijale iz tarifnog broja 2905. Međutim, alkoholi metala iz ovog tarifnog broja se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2905 43; 2905 44; 2905 45	Manitol; D-glucitol (sorbitol); Glicerin	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog podbroja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog podbroja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2915	Zasićene aciklične monokarbonske kiseline i njihovi anhidridi, halogenidi, peroksidi i perkiseline; njihovi halogeni, sulfo-, nitro- ili nitrozo-derivati:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja. Međutim , vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 2915 i 2916 ne može prelaziti 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 2932	- Interni etri i njihovi halogenovani, sulfonovani, nitrovani ili nitrozovani derivati	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja. Međutim , vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnog broja 2909 ne može prelaziti 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
	- Ciklički acetali i interni poluacetali i njihovi halogenovani, sulfonovani, nitrovani ili nitrozovani derivati	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2933	Heterociklična jedinjenja samo sa heteroatomom (atomima) azota:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja. Međutim , vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 2932 i 2933 ne može prelaziti 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
2934	Nukleinske kiseline i njihove soli, hemijski određeni ili neodređeni; ostala heterociklična jedinjenja:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja. Međutim , vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnih brojeva 2932, 2933 i 2934 ne može prelaziti 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
Glava 30	Farmaceutski proizvodi	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
Glava 31	Đubriva	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog podbroja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
Glava 32	Ekstrakti za štavljenje ili bojanje; tanini i njihovi derivati; boje, pigmenti i ostale materije za bojanje; boje i lakovi; kitovi i ostale zaptivne mase; mastila	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 33	Eterična ulja i rezinoidi; parfimerijski, kozmetički i toaletni proizvodi; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3301	Eterična ulja (bez terpena ili sa terpenima), uključujući t.zv. "concretes" i čista ulja; rezinoidi; ekstrahovane uljane smole; koncentrat eteričnih ulja u mastima, neetarskim uljima, voskovima ili slično, dobijeni postupkom ekstrakcije eteričnih ulja pomoću masti ili maceracijom; sporedni terpeni proizvodi dobijeni deterpenacijom eteričnih ulja; vodeni destilati i vodeni rastvori eteričnih ulja:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 34	Sapun, organska površinska aktivna sredstva, preparati za pranje, preparati za podmazivanje, vještački voskovi, pripremljeni voskovi, preparati za poliranje i čišćenje, svijeće i slični proizvodi, paste za modelovanje "zubarski voskovi" i zubarski preparati na bazi gipsa,osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3404	Vještački voskovi i pripremljeni voskovi: —Vosak na bazi parafina, vosak na bazi nafte, vosak dobiven od bitumenoznih minerala, presovani parafini	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
Glava 35	Bjelančevinaste materije; modifikovani skrobovi; lijepkovi; enzimi	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda.
Glava 36	Eksplozivi; pirotehnički proizvodi; šibice; piroforne legure; zapaljivi preparati	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
Glava 37	Proizvodi za fotografske ili kinematografske svrhe	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 38	Razni proizvodi hemijske industrije; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim , materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3803	Rafinisano tal-ulje	Rafinisanje tal-ulja ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3805	Smolni ili sulfatni terpentini, prečišćen	Prečišćavanje destilacijom ili rafinisanjem sirovog smolnog ili sulfatnog terpentina ili

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3806	Smolni estri	Proizvodnja od smolnih kiselina <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3807	Katran od drveta	Destilacija katrana od drveta <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
3809 10	Sredstva za doradu, nosači boja za ubrzanje bojenja ili fiksiranje materija za bojanje i ostali proizvodi i preparati (na primjer, sredstva za apreturu i nagrivanje), koji se upotrebljavaju u industriji tekstila, hartije, kože ili sličnim industrijama, na drugom mjestu ne pomenuti niti obuhvaćeni, na bazi skrobnih materija.	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
3823	Industrijske monokarboksilne masne kisljeline; kiselulja od rafinacije; industrijski masni alkoholi:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, uključujući materijale iz tarifnog broja 3823 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
3824 60	Sorbitol, osim sorbitola iz tarifnog podbroja 2905 44	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog podbroja, osim od proizvoda i osim materijala iz tarifnog podbroja 2905 44. Međutim, materijali iz istog tarifnog podbroja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 39	Plastične mase i proizvodi od plastičnih masa; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3907	- Kopolimer napravljen od polikarbonata i acrilonitril- butadien- stirenski kopolimer	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog podbroja, osim od proizvoda. Međutim, materijali iz istog tarifnog broja kao proizvod se mogu koristiti, uzimajući u obzir da njegova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda ⁽⁵⁾ <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
	- Poliesteri	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog podbroja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja od polikarbonat od tetrabromo-(bisfenol A) <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3920	Jonomer listovi, filmovi	Proizvodnja od termoplastične djelimične soli koja je kopolimer etilena i metakrilne kisljeline djelimično neutralizovana jonima metala, uglavnom cinka i natrijuma <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex 3921	Folije od plastičnih masa, metalizirane	Proizvodnja od visoko transparentne poliesterske folije - debljine manje od 23 mikrona ⁽⁶⁾

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		<i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 40	Kaučuk i proizvodi od kaučuka; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
4012	Protektirane ili upotrebljavane spoljne pneumatske gume; pune gume i gume sa vazdušnim komorama, gazeći sloj (protektori) i zaštitni ulošci (pojasevi), od gume:	
	- Protektirane ili upotrebljavane spoljne pneumatske gume; pune gume i gume sa vazdušnim komorama, od gume:	Protekiranje upotrebljavanih spoljnih pneumatskih guma
	- Ostalo	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od materijala iz tarifnog broja 4011 i 4012 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 41	Sirova sitna i krupna koža (osim krzna) i štavljena koža, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
4101 do 4103	Sirove krupne i sitne goveđe kože (uključujući bivolje) ili kože kopitara (svježe ili usoljene, sušene, lužene, piklovane ili drugačije konzervisane, ali neuštavljene, niti pergamentno obrađene, niti dalje obrađivane), sa dlakom ili bez dlake, cijepane ili necijepane: Sirove ovčije ili jagnjeće kože (svježe ili usoljene, sušene, lužene, piklovane ili drugačije konzervisane, ali neštavljene, pergamentno neobrađene niti dalje obrađivane), sa vunom ili bez vune, cijepane ili necijepane, osim isključenih Napomenom 1. pod (c) uz ovu Glavu: ostale krupne i sitne sirove kože (svježe ili usoljene, sušene, lužene, piklovane ili drugačije konzervisane, ali neuštavljene, pergamentno neobrađene, niti dalje obrađivane), sa dlakom ili bez dlake, cijepane ili ne cijepane, osim isključenih Napomenom 1. pod (b) ili (c) uz ovu Glavu:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
4104 do 4106	Štavljene krupne ili sitne, ili «crust» kože, bez dlake, cijepane ili ne cijepane, ali dalje neobrađivane:	Ponovno štaavljenje štavljene ili prethodno števljene kože tarifnog podbroja 4104 11, 4104 19, 4105 10, 4106 21, 4106 31 ili 4106 91, <i>ili</i> Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.
4107, 4112, 4113	Koža dalje obrađivana posle štaavljenja ili sušenja	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, materijali iz tarifnih podbrojeva 4104 41, 4104 49, 4105 30, 4106 22, 4106 32 i 4106 92 mogu se koristiti samo ako se radnja ponovnog štaavljenja štavljene ili sušene kože u suvom stanju
Glava 42	Proizvodi od kože; sedlarski i sarački proizvodi; predmeti za putovanje, ručne torbe i slični kontejneri i proizvodi od životinjskih crijeva (osim svilenog ketguta)	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 43	Prirodno i vještačko krzno, proizvodi od krzna; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
4301	Sirovo krzno (uključujući glave, repove, šape i ostale komade ili odsječke podesne za krznarsku upotrebu), osim sirovih krupnih i sitnih koža koje se svrstavaju u tar. broj 4101, 4102 ili 4103:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
ex 4302	Štavljena ili obrađena krzna, sastavljena:	
	- Prevlake, kombinacije materijala ili slični oblici	Bijeljenje ili bojanje, uz sječenja i sastavljanje nesastavljenih štavljenih ili presvučenih krzna
	- Ostalo	Proizvodnja od nesastavljenih štavljenih ili presvučenih krzna
4303	Odjeća, pribor za odjeću i ostali proizvodi od krzna:	Proizvodnja od nesastavljenih štavljenih ili presvučenih krzna iz tarifnog broja 4302
ex Glava 44	Drvo i proizvodi od drveta; drveni ugalj; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex 4407	Drvo obrađeno po dužini rezanjem, glodanjem ili sječenjem ili ljuštenjem, uključujući i rendisano, brušeno, čeono spojeno, debljine preko 6 mm:	Rendisano, brušeno ili čeono spojeno
ex 4408	Listovi za furniranje (uključujući i dobijene sječenjem laminiranog drveta) za šperploče ili za slično laminirano drvo i ostalo drvo, dužno rezano, sječeno na nožu ili ljušteno, rendisano ili nerendisano, brušeno ili nebrušeno, nespojeno ili čeono spojeno, debljine do 6 mm:	Spojeno, rendisano, brušeno ili čeono spojeno
ex 4410 do ex 4413	Materijal za presvlačenje ili materijali iz kalupa, uključujući gipsane i druge površine definisanog oblika	Prekrivanje i kalupljenje
ex 4415	Sanduci, kutije, gajbe, doboši i slična ambalaža za pakovanje, od drveta;	Proizvodnja od ploča nerezanih po mjeri
ex 4418	- Građevinska stolarija i ostali proizvodi za građevinarstvo od drveta	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, celularni drveni paneli, drveni crepovi mogu se koristiti
	- Prekrivanje i kalupljenje	Prekrivanje i kalupljenje
ex 4421	Drvca za šibice; drveni klinčići za obuću	Proizvodnja od drveta bilo kog tarifnog broja, izuzev oslikanog drveta tarifnog broja 4409
Glava 45	Pluta i proizvodi od plute	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 46	Proizvodi od slame, esparta ili ostalih materijala za pletariju; korparskih i pletarskih proizvoda	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
Glava 47	Celuloza od drveta ili drugih vlaknastih celuloznih materijala; hartija i karton (otpaci i ostaci) za ponovnu preradu	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 48	Hartija i karton; proizvodi od hartijine pulpe, hartije ili kartona	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 49	Štampane knjige, novine, slike i ostali proizvodi grafičke industrije; rukopisi, kucani tekstovi i planovi	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 50	Svila; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.
ex 5003	Otpaci od svile (uključujući čaure nepodesne za odmotavanje, otpatke prediva i raščupane tekstilne materijale)	Ujednačavanje ili češljanje otpada od svile
5004 do ex 5006	Svileno predivo i prediva od otpadaka svile	Predenje od prirodnih vlakana ili istiskivanje vještačkih vlakana uz predenje ili uvrtnanje (7)
5007	Tkanine od svile ili od otpadaka svile:	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnanje, u svakom slučaju uz tkanje <i>ili</i> Tkanje uz bojanje ili Bojanje prediva uz tkanje <i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje, obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, decatizing, impregnacija, popravljavanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (7)
ex Glava 51	Vuna, fina ili gruba životinjska dlaka, predivo i tkanine od konjske dlake; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.
5106 to 5110	Predivo od vune, fine ili grube životinjske dlake ili konjske dlake	Predenje od prirodnih vlakana ili istiskivanje vještačkih vlakana uz predenje ili uvrtnanje (7)
5111 to 5113	Tkanine od vune, od fine ili grube životinjske dlake ili konjske dlake	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnanje, u svakom slučaju uz tkanje <i>ili</i> Tkanje uz bojanje ili Bojanje prediva uz tkanje <i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje, obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, decatizing, impregnacija, popravljavanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (7)
ex Glava 52	Pamuk, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.
5204 do 5207	Konac za šivenje i predivo od pamuka	Predenje od prirodnih vlakana ili istiskivanje vještačkih

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		vlakana uz pređenje ili uvrtnanje (⁷)
5208 do 5212	Tkanine od pamuka:	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnanje, u svakom slučaju uz tkanje ili Tkanje uz bojanje ili Bojanje prediva uz tkanje ili Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, decatising , impregnacija, popravljjanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (⁷)
ex Glava 53	Ostala biljna tekstilna vlakna; predivo od hartije i tkanine od prediva od hartije; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.
5306 to 5308	Predivo od ostalih biljnih tekstilnih vlakana; predivo od hartije	Predenje od prirodnih vlakana ili istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili uvrtnanje (⁷)
5309 to 5311	Tkanine od ostalih biljnih tekstilnih vlakana; tkanine od prediva od hartije:	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnanje, u svakom slučaju uz tkanje ili Tkanje uz bojanje ili Bojanje prediva uz tkanje ili Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, decatising , impregnacija, popravljjanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (⁷)
5401 do 5406	Predivo, vještački monofilamenti i niti	Istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili uvrtnanje ili pređenje od prirodnih vlakana (⁷)
5407 i 5408	Tkanine od sintetičkih filamenata prediva:	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnanje, u svakom slučaju uz tkanje ili Tkanje uz bojanje ili Bojanje prediva uz tkanje ili Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, decatising , impregnacija, popravljjanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (⁷)
5501 do 5507	Vještačka sječena vlakna	Istiskivanje vještačkih vlakana
5508 do 5511	Konac za šivenje od vještačkih ili sintetičkih vlakana	Predenje od prirodnih vlakana ili istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili uvrtnanje (⁷)
5512 do 5516	Pletene tkanine od vještačkih krojenih vlakana	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnanje, u svakom slučaju uz tkanje ili

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		Tkanje uz bojanje <i>ili</i> Bojanje prediva uz tkanje <i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje, obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obrada, impregnacija, popravljivanje i otklanjanje čvoriča), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁷⁾
ex Glava 56	Vata, filc i netkani materijal; specijalna prediva; kanapi, užad, konopci i kablovi i proizvodi od njih; osim za:	Istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili uvrtnje ili pređenje od prirodnih vlakana <i>ili</i> Tkanje uz bojanje i štampanje ⁽⁷⁾
5602	Filc, uključujući impregnisan, prevučen ili laminiran: - Iglani filc	Istiskivanje vještačkih vlakana uz formiranje tkanina, međutim: - Polipropilen filament iz tarifnog broja 5402 , - Polipropilenska vlakna iz tarifnog broja 5503 ili 5506 , <i>ili</i> - Polipropilen filament iz tarifnog broja 5501 , od kojih denominacija u svim slučajevima jednog filameta ili vlakna je manja od 9 deciteksa, mogu se koristiti, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 40 % fabričke cijene proizvoda <i>ili</i> Formiranje tkanine samo u slučaju da je napravljena od prirodnih vlakana ⁽⁷⁾
	- Ostalo	Istiskivanje vještačkih vlakana praćeno sa formiranjem nove tkanine <i>ili</i> samo formiranje tkanine u slučaju kada je preostali materijal sačinjen od prirodnih vlakana ⁽⁷⁾
5603	Netkani tekstil, uključujući impregnisan, prevučen, prekriven ili laminiran:	Istiskivanje vještačkih vlakana, ili korišćenje prirodnih vlakana, uz nepletive tehnike uključujući tapiserije
5604	Niti i kord od gume, prekriveni tekstilnim materijalom; tekstilno predivo, trake i slično iz tarifnog broja 5404 i 5405, impregnisani, prevučeni, obloženi gumom ili plastičnom masom	
	- Niti i kord od gume, prekriveni tekstilnim materijalom	Proizvodnja od niti i korda gume, ne prekriveni tekstilnim materijalom
	- Ostalo	Istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili uvrtnje ili pređenje od prirodnih vlakana ⁽⁷⁾
5605	Metalizirano predivo, uključujući obavijeno predivo, koje se sastoji od tekstilnog prediva, traka ili sličnih oblika iz tar. broja 5404 ili 5405, kombinovanih sa metalom u obliku niti, traka ili praha ili prekrivenih metalom	Istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili pređenje od prirodnih vlakana i/ili vještačkih sječenih vlakana ⁽⁷⁾
5606	Obavijeno predivo, obavijene trake i slični oblici iz tar. broja 5404 ili 5405 (osim obavijenih proizvoda iz tar. broja 5605 i obavijenog prediva od konjske dlake iz grive i repa); žanila predivo (uključujući flokovano žanila predivo); efektno zamkasto predivo:	Istiskivanje vještačkih vlakana uz pređenje ili pređenje od prirodnih vlakana i/ili vještačkih sječenih vlakana ⁽⁷⁾ <i>ili</i> Pređenje uz nadogradnju vlakana <i>or</i> Nadogradnja vlakana uz bojanje ⁽⁷⁾
Glava 57	Tepisi i ostali tekstilni podni pokrivači:	Pređenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtanje, u svakom slučaju uz tkanje <i>ili</i> proizvodnja od kokosovih vlakana ili vlakana agave ili vlakana jute ili tkanje uz bojanje i štampanje Gusto tkanje uz bojanje ili štampanje Istiskivanje vještačkih vlakana, ili korišćenje prirodnih vlakana, uz nepletive tehnike uključujući needle punching ⁽⁷⁾ Međutim: Istiskivanje vještačkih vlakana uz formiranje tkanina, međutim: - Polipropilen filament iz tarifnog broja 5402 , - Polipropilenska vlakna iz tarifnog broja 5503 ili 5506 , ili - Polipropilen filament iz tarifnog broja 5501 , od kojih denominacija u svim slučajevima jednog filameta ili vlakna je manja od 9 deciteksta, mogu se koristiti, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 40 % fabričke cijene proizvoda Juta može biti korištena kao potpora
ex Glava 58	Specijalne tkanine; taftovani tekstilni proizvodi; čipke; tapiserije; pozamanterija; vez; osim za:	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva, u svakom slučaju uz tkanje <i>ili</i> Tkanje uz bojenje ili flocking ili premazivanje <i>ili</i> Flocking uz bojanje ili štampanje <i>ili</i> bojana prediva uz tkanje <i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, decatising , impregnacija, popravljivanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁷⁾
5805	Tapiserije ručno tkane (vrsta: goblena, flandrija, bove, obison i slične) i tapiserije iglom rađene (npr. : sitnim bodom, unakrsnim bodom) uključujući i konfekcionirane	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.
5810	Vez u metraži, u trakama ili motivima:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
5901	Tekstilne tkanine prevučene lijepkom ili skrobnim materijama, koje se upotrebljavaju za spoljno povezivanje knjiga ili za slične svrhe; tkanine za kopiranje; kanafas pripremljen za slikanje; krute tkanine (bugram) i slične tkanine koje se koriste za izradu šešira:	Tkanje uz bojanje ili gusto tkanje ili premazivanje ili Gusto tkanje uz bojanje ili štampanje
5902	Kord tkanine za spoljne pneumatske gume od prediva od najlona ili drugih poliamida, poliestera ili viskoznog rajona, velike jačine:	
	- Sa udjelom tekstilnih materijala do 90% po masi	Tkanje
	- Ostalo	Istiskivanje vještačkih vlakana uz tkanje
5903	Tekstilne tkanine impregnisane, premazane,	Tkanje uz bojanje ili premazivanje

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
	prevučene ili prekrivene ili laminirane plastičnim masama, osim onih iz tarifnog broja 5902:	<i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obrada, impregnacija, popravljanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda
5904	Linoleum, uključujući sječen u oblike; podni pokrivači na tekstilnoj podlozi, premazanoj, prevučenoj ili prekrivenoj, uključujući sječene u oblike	Tkanje uz bojanje ili premazivanje (7)
5905	Zidni tapeti od tekstila:	
	- Impregnisani, premazani, prevučeni ili prekriveni kaučukom ili gumom, plastikom ili ostalim materijalima	Tkanje uz bojanje ili premazivanje
	- Ostalo	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnje, u svakom slučaju uz tkanje <i>ili</i> Tkanje uz bojanje <i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obrada, impregnacija, popravljanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (7)
5906	Kaučukovane ili gumirane tekstilne tkanine, osim onih iz tar. broja 5902::	
	- Pletene ili kukičane	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva ili uvrtnje, u svakom slučaju uz pletenje <i>ili</i> Tkanje uz bojanje <i>ili</i> Bojanje prediva uz tkanje <i>ili</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obrada, impregnacija, popravljanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda (7)
	- Ostale tkanine od veštačkih prediva filamenata, koje sadrže više od 90% mase tekstilnog materijala	Istiskivanje vještačkih vlakana uz
	- Ostalo	Tkanje uz bojanje ili premazivanje <i>ili</i>

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		Bojanje prediva od prirodnih vlakana uz tkanje
5907	Tekstilne tkanine na drugi način impregnisane, premazane, prevučene ili prekrivene; platna slikana za pozorišne kulise, podloge od tkanine za ateljea ili slično	Tkanje uz bojanje ili gusto tkanje ili premazivanje <i>ili</i> Gusto tkanje uz bojanje ili štampanje <i>or</i> Štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obrada, impregnacija, popravljjanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda
5908	Fitilji od tekstila, tkani, opleteni ili pleteni, za lampe, peći, upaljače, svijeće ili sl.; čarapice za gasno osvjetljenje i cijevasto pletene tkanine za čarapice, impregnisane ili neimpregnisane:	
	- Čarapice za gasno osvjetljenje, impregnisane	Proizvodnja od cijevasto pletenih tkanine za čarapice
	- Ostalo	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
5909 do 5911	Tekstilni proizvodi za tehničke svrhe:	
	- Diskovi ili prsteni za poliranje osim onih iz tarifnog broja 5911	Tkanje
	- Umrežena tkanina, kao ona koja se uobičajeno koristi za pravljenje papira ili u neke druge tehničke svrhe, bilo da jeste ili nije impregnirana ili premazana, tubularna ili bez završetaka jednoslojna ili višeslojna i/ili neravna ili glatka ili glatko umrežena višeslojna i/ili sa umreženim početnim 5911	Istiskivanje vještačkih vlakana ili pređenje od prirodnih i/ili vještačkih siječenih vlakana, u svakom slučaju praćene tkanjem <i>ili</i> Tkanje uz bojanje ili premazivanje Samo sljedeća vlakna se mogu koristiti : - - Prediva - - Prediva od politetrafluor – etilena ⁽⁸⁾ , - - Prediva , višestruka , od poliamida, impregnirane, premazane ili prekrivene afenolnom smolom, - - Prediva od sintetičkih tekstilnih vlakana aromatičnih poliamida, dobijena polikondenzacijom M - phenilenediamine i isoph - thalic kiseline, - - Monofil od politetrafluor - etilena ⁽⁸⁾ , - - Prediva od sintetičkih tekstilnih vlakana od poli (p- fenilen terephtha - lamida) - - Prediva od staklenih vlakana , premazani sa fenol smolom i obavijeni sa akrilnim predivom ⁽⁸⁾ , - - Kopoliester monofilamenti iz poliestera i smole tereph-thalic kiseline i 1,4- ciclohek - anediethanola i izoftalne kiseline
	- Ostalo	Istiskivanje vještačkih prediva filamenata ili pređenje prirodnih ili vještačkih sječenih vlakana uz tkanje ⁽⁷⁾ <i>ili</i> Tkanje uz bojanje ili premazivanje
Glava 60	Pleteni ili kukičani materijali	Pređenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva, u svakom slučaju uz tkanje <i>ili</i> Tkanje uz bojanje <i>ili uz flocking ili uz premazivanje ili</i> <i>Flocking uz bojanje ili uz printanje</i> <i>ili</i> Bojanje prediva od prirodnih vlakana uz tkanje <i>ili</i> Uvrtanje ili teksturiranje uz tkanje, pod uslovom da vrijednost korišćenog prediva koji je

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		neuvrnut/neteksturiran ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda
Glava 61	Odjeća i pribor za odjeću, pleteni ili kukičani	
	- Dobijeni prišivanjem ili povezivanjem na neki drugi način, dva ili više komadfa pletениh ili kukičanih tkanina koje su iskrojene u određeni oblik ili dobijeni direktno	Pletenje i oblikovanje (uključujući krojenje) ⁽⁷⁾ ⁽⁹⁾
	- Ostalo	Predenje od prirodnih i /ili vještačkih sječenih vlakana ili istiskivanje vještačkih filamenata prediva, u svakom slučaju uz tkanje (ispleten da oblikuje proizvod) ili Bojanje prediva od prirodnih vlakana uz tkanje (ispleten da oblikuje proizvod) ⁽⁷⁾
ex Glava 62	Odjeća i pribor za odjeću, osim pletениh i kukičanih proizvoda; osim za:	Tkanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Oblikovanje čemu je prethodilo štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obarda, impregnacija, popravljаnje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁷⁾ ⁽⁹⁾
ex 6202, ex 6204, ex 6206, ex 6209 i ex 6211	Odjeća za žene, djevojčice i bebe i pribor za odjeću, vezena	Tkanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Proizvodnja od neobrađene upotrebljavane tkanine, pod uslovom da vrijednost korišćene upotrebljavane tkanine ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁹⁾
ex 6210 i ex 6216	Vatrostalna odjeća od materijala prekrivenih folijom ili aluminiziranim poliestерom	Tkanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Bojanje, pod uslovom da vrijednost korišćenog nebojanog materijala ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda uz oblikovanje (uključujući krojenje) ⁽⁹⁾
6213 and 6214	Maramice, šalovi, ešarpe, marame, šamije, velovi i slični proizvodi:	
	-Vezeno	Tkanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Proizvodnja od neobrađene upotrebljavane tkanine, pod uslovom da vrijednost korišćene upotrebljavane tkanine ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁹⁾ ili Oblikovanje kome je prethodilo štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna dorada, finalna obrada, impregnacija, popravljаnje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁷⁾ ⁽⁹⁾
	- Ostalo	Tkanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Oblikovanje (uključujući krojenje) štampanje sa najmanje dvije pripremne ili završne operacije (kao što su odmašćivanje, bijeljenje, mercerizacija, podešavanje toplotom, podizanje, kalandriranje , obrada za otpornost na sužavanje, trajna

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		dorada, finalna obrada , impregnacija, popravljjanje i otklanjanje čvorića), pod uslovom da vrijednost neštampane tkanine ne prelazi 47,5 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁷⁾ ⁽⁹⁾
6217	Ostali gotov pribor za odjeću; djelovi odjeće ili pribora za odjeću osim onih iz tar. broja 6212:	
	- Vezeno	Tkanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Proizvodnja od nevezene tkanine, pod uslovom da vrijednost korišćenog nevezene tkanine ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁹⁾
	- vatrostana oprema tkanina koje su prekrivene sa folijom od aluminiziranog poliestera	Bojanje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Bojanje, pod uslovom da vrijednost korišćene nebojane tkanine ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda praćeno oblikovanjem (uključujući krojenje) ⁽⁹⁾
	- unutrašnji djelovi kragi, obrađenicut out	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 40% fabričke cijene proizvoda
	- Ostalo	Tkanje uz pletenje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ⁽⁹⁾
ex Glava 63	Ostali gotovi proizvodi od tekstila; setovi; iznošena, dotrajala odjeća i dotrajali proizvodi od tekstila; krpe; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
6301 to 6304	Čebad i slični pokrivači, posteljno rublje itd.; zavjese itd. ; ostali proizvodi za unutrašnje opremanje	
	- Vunene, neumrežene tkanine	Istiskivanje vještačkih vlakana, ili korišćenje prirodnih vlakana, uz nepletive tehnike uključujući tkanje i oblikovanje (uključujući krojenje) ⁽⁷⁾
	- Ostalo:	
	- - Vezeno	Tkanje ili pletenje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ili Proizvodnja od neumreženih vlakana, pod uslovom da vrijednost korišćenog neumreženog vlakna tkanine ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda ⁽⁹⁾ ⁽¹⁰⁾
	- - Ostalo	Tkanje ili pletenje uz oblikovanje (uključujući krojenje)
6305	Vreće i vrećice za pakovanje robe	Istiskivanje vještačkih vlakana ili pređenje prirodnih i/ili vještačkih sječenih vlakana uz tkanje ili pletenje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ⁽⁷⁾
6306	Cerade, platneni krovovi i spoljne platnene roletne (tende); šatori; jedra (za plovila, daske za jedrenje ili suvozemna vozila); proizvodi za kampovanje:	
	- Neumrežena vlakna	Istiskivanje vještačkih vlakana ili prirodnih vlakana, u svakom slučaju zajedno sa bilo kojom tehnikom neumrežavanja uključujući i tapiserije
	- Ostalo	Tkanje uz pletenje uz oblikovanje (uključujući krojenje) ⁽⁷⁾ ⁽⁹⁾ ili Bojanje, pod uslovom da vrijednost nebojane tkanine ne prelazi 40 % od fabričke cijene proizvoda pletenje uz oblikovanje (uključujući krojenje)
6307	Ostali gotovi proizvodi, uključujući modne krojeve za odjeću:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 40% fabričke cijene proizvoda
6308	Setovi koji se sastoje od komada tkanine i	Svaki proizvod u setu mora da zadovoljava pravilo koje

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
	prediva s priborom ili bez pribora, za izradu prostirki, tapiserija, vezenih stolnjaka i salveta ili sličnih proizvoda od tekstila, pripremljeni u pakovanjima za prodaju na malo	bi važilo i ako proizvod nije dio seta. Međutim, artikli bez porijekla mogu biti inkorporirani, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 15 % fabričke cijene seta
ex Glava 64	Obuća, kamašne i slični proizvodi; djelovi tih proizvoda; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, izuzev izuzev na spojevima obuće između gornjeg materijala i unutrašnjih djelova đona ili drugih komponenata tarifnog broja 6406
6406	Djelovi obuće (uključujući gornjišta koja su spojena ili nespojena sa unutrašnjim đonovima); ulošci za obuću, umeci za pete i slični proizvodi; kamašne, uvijače i slični proizvodi i njihovi djelovi:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
Glava 65	Šeširi, kape i ostale pokrivke za glavu i njihovi djelovi	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
Glava 66	Kišobrani, suncobrani, štapovi, štapovi-stolice, bičevi, korbači i njihovi djelovi:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 67	Perje i paperje, preparirano i proizvodi izrađeni od perja i paperja; vještačko cvijeće; proizvodi od ljudske kose.	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
ex Glava 68	Proizvodi od kamena, gipsa, cementa, azbesta, liskuna ili sličnih materijala, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex 6803	Proizvodi od škriljca ili aglomerisanog škriljca	Proizvodnja od obrađenog škriljca
ex 6812	Prerađena azbestna vlakna; mješavine na bazi azbesta ili na bazi azbesta i magnezijum-karbonata	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
ex 6814	Proizvodi od liskuna, uključujući aglomerisani ili rekonstituisani liskun na podlozi od hartije, kartona ili ostalih materijala:	Proizvodnja od obrađenog liskuna (aglomerisani ili rekonstituisani liskun)
Glava 69	Keramički proizvodi	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 70	Staklo i proizvodi od stakla, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
7006	Staklo iz tar. brojeva 7003, 7004 ili 7005, savijeno, sa obrađenim ivicama, gravirano, bušeno	
	- supstrati od stakla prevučeni sa dielektričnim tankim filmom i nivoa poluprovodljivosti u skladu sa SEMII-standardima	Proizvodnja od neprevučenog staklenog supstrata tarifnog broja 7006
	- Ostalo	Proizvodnja od materijala iz podbroja 7001
7010	Baloni, boce, tegle, lonci, fiole, ampule i ostali kontejneri, od stakla, za transport ili	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
	pakovanje robe; tegle od stakla za konzerviranje, čepovi, poklopci i ostali zatvarači od stakla:	<i>ili</i> oblikovanje staklarije uz obezbjeđenje da ukupna vrijednost neoblikovanog stakla ne prelazi 50 % vrijednosti izrade proizvoda.
7013	Proizvodi od stakla vrsta koji se upotrebljavaju za stolom, u kuhinji, za toaletne svrhe, u kancelarijama, za unutrašnju dekoraciju ili slične svrhe (osim onih iz tar.broja 7010 ili 7018):	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> oblikovanje staklarije uz obezbjeđenje da ukupna vrijednost neoblikovanog stakla ne prelazi 50 % vrijednosti izrade proizvoda. <i>ili</i> ručna dekoracija (izuzev oslikavanja upotrebom okvira od svile) ručno duvane staklarije uz obezbjeđenje da ukupna vrijednost neoblikovanog stakla ne prelazi 50 % vrijednosti izrade proizvoda.
ex 7019	Proizvodi (osim prediva) od staklenih vlakana	Proizvodnja od: - nebojana srebrenina, najlon, vuna ili najlonska vlakna ili - taklena vuna
ex Glava 71	Prirodni ili kultivisani biseri, drago ili poludrago kamenje, plemeniti metali, metali platirani plemenitim metalima, i proizvodi od njih; imitacije nakita; metalni novac, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
7106, 7108 and 7110	Plemeniti metali:	
	- Neobrađeno	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim iz tarifnih brojeva 7106, 7108 i 7110 <i>ili</i> Elektrolitička, termalna ili hemijska separacija plemenitih metala tarifnih brojeva 7106, 7108 ili 7110 <i>ili</i> fuzija i/ili legurisanje plemenitih metala tarifnih brojeva 7106, 7108 ili 7110 jednih sa drugima sa osnovnim metalima
	- Poluproizvodi ili u prahu	Proizvodnja od neobrađenih plemenitih metala
ex 7107, ex 7109 i ex 7111	Prosti metali platirani srebrom, neobrađeni, ili u obliku poluproizvoda	Proizvodnja od metala platiranih plemenitim metalima, neobrađenih
7115	Ostali predmeti od plemenitih metala ili od metala platiranih plemenitim metalima	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
7117	Imitacija nakita	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja od djelova prostih metala, neobloženih ili nepokrivenih plemenitim metalima, pod uslovom da vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 72	Gvožđe i čelik; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
7207	Poluproizvodi od gvožđa ili nelegiranog čelika	Proizvodnja od materijala iz tarifnih brojeva 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 ili 7206
7208 to 7216	Toplo valjani pljosnati proizvodi, šipke ili štapovi, ugaoni, oblici i djelovi od gvožđa ili nelegiranog čelika	Proizvodnja od poluga ili drugih primarnih oblika ili polugotovih materijala iz tarifnih brojeva 7206 do 7207

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
7217	Žica od gvožđa ili nelegiranog čelika:	Proizvodnja od polugotovih materijala iz tarifnog broja 7207
7218 91 and 7218 99	Poluproizvodi	Proizvodnja od materijala iz tarifnih brojeva 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 ili podbroja 7218 10
7219 to 7222	Pljosnati valjani proizvodi od nerđajućeg čelika, toplo valjana žica u koturovima, šipke i djelovi	Proizvodnja od poluga ili drugih primarnih oblika ili polugotovih materijala iz tarifnog broja 7218
7223	Hladno dobijena žica, od nerđajućeg čelika	Proizvodnja od poluproizvoda iz tarifnog broja 7218
7224 90	Poluproizvodi	Proizvodnja od materijala iz tarifnih brojeva 7201, 7202, 7203, 7204, 7205 ili podbrojeva 7224 10
7225 to 7228	Pljosnati valjani proizvodi, toplo valjani šipke ili štapovi, neravno kovane žice, uglasti djelovi, oblici od drugih vrsta legiranog čelika, Flat-rolled products, hot-rolled bars and rods, in irregularly wound coils; angles, shapes and sections, of other alloy steel; šestougaone šipke sa šupljinom od legiranog ili nelegiranog čelika	Proizvodnja od poluga ili drugih primarnih oblika ili polugotovih materijala iz tarifnih brojeva 7206, 7207, 7218 ili 7224
7229	Hladno dobijena žica od ostalih legiranih čelika:	Proizvodnja od poluproizvoda iz tarifnog broja 7224
ex Glava 73	Proizvodi od gvožđa i čelika, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
ex 7301	Talpe od gvožđa ili čelika	Proizvodnja od materijala iz tarifnog broja 7207
7302	Materijal za izgradnju željezničkih i tramvajskih kolosjeka, od gvožđa ili čelika: šine, šine vođice i nazubljene šine, skretnički jezičci, srcišta, potezne motke i drugi djelovi skretnica, pragovi, vezice, šinske stolice, klinovi šinskih stolica, podložne ploče, elastični pritiskači, uporne pločice, motke za spajanje i drugi djelovi posebno konstruisani za postavljanje, spajanje i pričvršćivanje šina:	Proizvodnja od materijala iz tarifnog broja 7206
7304, 7305 i 7306	Cijevi i šuplji profili, od gvožđa (osim livenog gvožđa izuzev kalupljenih komada) nerđajućeg čelika	Proizvodnja od materijala iz tarifnih brojeva 7206, 7207, 7208, 7209, 7210, 7211, 7212, 7218, 7219, 7220 ili 7224
ex 7307	Pribor za cijevi od nerđajućeg čelika	Uvrtanje, bušenje, žljebljenje, Turning, drilling, reaming, brušenje, peskarenje i kovanje uz obezbjeđenje da ukupna vrijednost obrađenog materijala ne prelazi 35% vrijednosti utrošenog rada u odnosu na cijenu proizvoda.
7308	Konstrukcije (osim montažnih zgrada iz tar. broja 9406) i djelovi konstrukcija (npr.: mostovi i sekcije mostova, vrata za ustave, tornjevi, rešetkasti stubovi, krovovi, krovni kosturi, vrata i prozori i okviri za njih, pragovi za vrata, roloi i ograde), limovi od gvožđa ili čelika, šipke, profili, cijevi i slično pripremljeni za upotrebu u konstrukcijama:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, zavareni uglovi, oblici ili djelovi iz tarifnog broja 7301 se ne mogu koristiti
ex 7315	Lanci protiv klizanja	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnog broja 7315 ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 74	Bakar i proizvodi od bakra, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
7403	Rafinirani bakar i legure bakra, sirovi:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
Glava 75	Nikl i proizvodi od nikla	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
ex Glava 76	Aluminijum i proizvodi od aluminijuma, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
7601	Aluminijum, sirovi:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
7607	Aluminijumske folije (uključujući i štampane ili sa podlogom od hartije, kartona, plastične mase ili sličnih materijala) debljine do 0,20 mm (ne računajući podlogu):	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 7606
Glava 77	Rezervisano za buduće moguće korišćenje Harmonizovanog sistema	
ex Glava 78	Olovo i proizvodi od olova, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
7801	Sirovo olovo:	
	- Rafinisano olovo	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
	- Ostalo	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, otpaci i ostaci iz tarifnog broja 7802 se ne mogu koristiti
Glava 79	Cink i proizvodi od cinka	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
Glava 80	Kalaj i proizvodi od kalaja	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda
Glava 81	Ostali materijali; kermeti; proizvodi od njih	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
ex Glava 82	Alati, nožarski proizvodi, kašike i viljuške, od prostih metala; njihovi djelovi od prostih metala; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
8206	Alat iz dva ili više tar.br. 8202 do 8205, u setovima za prodaju na malo	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim iz tarifnog broja 8202 do 8205. Međutim, alati tarifnog broja 8202 do 8205 mogu biti inkorporirani, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 15% fabričke cijene proizvoda
8211	Noževi sa sječivom, nazubljeni ili ne (uključujući vrtno nožev), osim noževa iz tarifnog broja 8208, i sječiva za nožev:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, noževi sa sječivom i drške od prostih metala se mogu koristiti
8214	Ostali nožarski proizvodi (npr.: mašine za šišanje ili strižu, mesarske ili kuhinjske satare, mesarske sjekire i noževi za sjeckanje mesa, noževi za papir); setovi i sprave za manikir i pedikir (uključujući i turpije za nokte):	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, drške od prostih metala se mogu koristiti
8215	Kašike, viljuške, kutlače, kašike za pjenu, lopaticice za serviranje kolača, noževi za ribu, noževi za maslac, štipaljke za šećer i sličan kuhinjski i stoni pribor:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, drške od prostih metala se mogu koristiti
ex Glava 83	Razni proizvodi od prostih metala; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex 8302	Ostali građevinski okovi, pribor i slični proizvodi od prostih metala, automatski zatvarači vrata	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, ostali materijali iz tarifnog broja 8302 mogu se koristiti, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 20% fabričke cijene proizvoda
ex 8306	Statuete i drugi ukrasi od prostih metala	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda Međutim, ostali materijali iz tarifnog broja 8306 mogu se

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		koristiti, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 30% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 84	Nuklearni reaktori, kotlovi, mašine i mehanički uređaji i njihovi djelovi; osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
8401	Nuklearni reaktori; gorivni elementi (patrone), neozračeni, za nuklearne reaktore; mašine i aparati za separaciju izotopa:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
8407	Klipni motori sa unutrašnjim sagorijevanjem, na paljenje pomoću svijećice, sa naizmjeničnim ili obrtnim kretanjem klipa:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8408	Klipni motori sa unutrašnjim sagorijevanjem, na paljenje pomoću kompresije (dizel ili poludizel):	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8427	Viljuškari; ostale autokare sa uređajima za dizanje ili manipulaciju:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
8482	Kuglični i kotrljajni ležaji	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 85	Električne mašine i oprema i njihovi djelovi; aparti za snimanje i reprodukciju zvuka; televizijski aparati za snimanje i reprodukciju slike i zvuka, djelovi i pribor za te proizvode:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
8501, 8502	Elektromotori i električni generatori; Električni generatorski agregati i rotacioni konvertori (pretvarači):	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8503 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8513	Prenosne električne svjetiljke sa sopstvenim izvorom energije (npr.: primarne baterije, akumulatori ili diname), osim opreme za osvjetljavanje iz tar. broja 8512:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8519	Aparati za snimanje ili reprodukciju zvuka:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8522 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8521	Aparati za snimanje i reprodukciju slike, sa ili bez ugrađenog video tjunera (prijemnika):	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8522 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8523	Diskovi, trake, poluprovodnički uređaji za čuvanje podataka, "pametne" kartice i ostale podloge za snimanje zvuka ili drugih fenomena, bez obzira da li su snimljeni ili ne, uključujući matrice i galvanske otiske za proizvodnju diskova, osim proizvoda iz Glave 37:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8525	Predajnici za radio difuziju ili televiziju, uključujući one sa ugrađenim prijemnikom ili aparatom za snimanje ili reprodukciju zvuka; televizijske kamere, digitalne kamere i video kamere sa rekorderima (kamkoderi)	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8529 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
8526	Radari, uređaji za radio-navigaciju i uređaji za radio-daljinsko upravljanje:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8529 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8527	Prijemnici za radio-difuziju, uključujući i prijemnike kombinovane u istom kućištu sa aparatom za snimanje ili reprodukciju zvuka ili časovnikom:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8529 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8528	Monitori i projektori, koji ne sadrže televizijski prijemnik; televizijski prijemnici sa ili bez ugrađenih radio prijemnika ili aparata za snimanje i reprodukciju zvuka ili slike:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8529 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8535 do 8537	Električni aparati za uključivanje i isključivanje ili zaštitu električnih strujnih kola; konektori za optička vlakna, snopove optičkih vlakana ili optičke kablove; table, ploče, pultovi, stolovi, ormari i ostale osnove, za električno upravljanje ili razvođenje električne energije	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda i tarifnog broja 8538 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8540 11 i 8540 12	Katodne cijevi za televizijske prijemnike uključujući katodne cijevi za video monitore	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8542 31 do 8542 33 i 8542 39	Monolitik integrisana kola:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda <i>ili</i> Rad difuzije u kome su integrisana kola formirana na podlozi polu-provodnika selektivnim uvođenjem odgovarajućeg provodnika, bez obzira da li su sklopljena i/ili testirana u trećoj strani
8544	Izolovana žica (uključujući emajliranu i anodiziranu žicu), kablovi (uključujući koaksijalne kablove) i ostali izolovani električni provodnici, sa ili bez konektora; kablovi od optičkih pojedinačno oplštenih vlakana, kombinovani ili ne sa električnim provodnicima, sa ili bez konektora:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8545	Ugljene elektrode, ugljene četkice, ugalj za baterije i drugi proizvodi od grafita ili drugog ugljena, sa ili bez metala, za električne svrhe:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
8546	Električni izolatori od bilo kog materijala:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8547	Izolacioni djelovi za električne mašine, uređaje ili opremu, izrađeni u cjelini od izolacionog materijala ili samo sa manjim komponentama od metala (npr.: čaure sa navojem) ugrađenim za vrijeme presovanja isključivo radi spajanja, osim izolatora iz tar. broja 8546; cijevi za električne provodnike i spojnice za njih, od prostih metala, obložene izolacionim materijalom:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8548	Ostaci i otpaci od primarnih ćelija, primarnih baterija i električnih akumulatora; istrošene primarne ćelije, istrošene primarne baterije i istrošeni električni akumulatori; električni djelovi mašina i aparata, nepomenuti niti	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
	obuhvaćeni na drugom mjestu u ovoj glavi:	
Glava 86	Šinska vozila i njihovi djelovi; željeznički i tramvajski kolosječni sklopovi i pribor i njihovi djelovi; mehanička i elektromehanička signalna oprema za saobraćaj svih vrsta	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 87	Vozila, osim željezničkih ili tramvajskih šinskih vozila i njihovi djelovi; osim za:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
8711	Motocikli (uključujući mopede), bicikli i slična vozila sa pomoćnim motorom, sa ili bez bočne prikolice; bočne prikolice:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 88	Vazduhoplovi, kosmičke letjelice i njihovi djelovi, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex 8804	Padobrani	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, uključujući druge materijale iz tarifnog broja 8804 <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 89	Brodovi, čamci i ploveće konstrukcije	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 90	Optički, fotografski, kinematografski, mjerni, kontrolni, precizni, medicinski i hirurški instrumenti i aparati; njihovi djelovi i pribor, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
9002	Sočiva, prizme, ogledala i drugi optički elementi od bilo kog materijala, montirani, koji su djelovi ili pribor instrumenata ili aparata, osim takvih optički neobrađenih elemenata od stakla:	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
9033	Djelovi i pribor (nepomenuti niti obuhvaćeni na drugom mjestu u ovoj glavi) za mašine, uređaje, instrumente ili aparate iz Glave 90	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
Glava 91	Časovnici i njihovi djelovi	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 92	Muzički instrumenit, djelovi i pribor ovih proizvoda	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
Glava 93	Oružje i municija; njihovi djelovi i pribor	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 50% fabričke cijene proizvoda
Glava 94	Namještaj, posteljina, madraci, nosači madraca, jastuci i slični punjeni proizvodi; lampe i druga svijetleća tijela, na drugom mjestu nepomenuti ili uključeni; osvijetljeni znaci, osvijetljene pločice sa imenima i slično; montažne zgrade	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex Glava 95	Igračke, rekviziti za društvene igre i sport; njihovi djelovi i pribor, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda <i>ili</i> Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
ex 9506	Palice za golf i ostala oprema za golf	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
		Međutim, grubo obrađeni blokovi za pravljenje glava za palice za golf mogu biti korišćeni
ex Glava 96	Razni proizvodi, osim za:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda ili Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
9601 i 9602	Slonova kost, kost, kornjačevina, rog, paroške, koral, sedef i drugi materijal za rezbarenje životinjskog porijekla, obrađeni i proizvodi od ovih materijala (uključujući proizvode dobijene oblikovanjem): Obrađeni materijal biljnog ili mineralnog porijekla za rezbarenje i proizvodi od tih materijala; proizvodi uobličeni ili rezbareni od voska, stearina, prirodnih guma ili prirodnih smola ili od mase za modeliranje i drugi uobličeni ili rezbareni proizvodi, na drugom mjestu nepomenuti niti obuhvaćeni; obrađen, neotvrdnut želatin (osim želatina koji se svrstava u tar. broj 3503) i proizvodi od neotvrdnutog želatina	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
9603	Metle, četke (uključujući četke koje predstavljaju djelove mašina, aparata ili vozila), mehaničke naprave za čišćenje poda koje se drže u ruci, bez motora, pjalice i peruške; pripremljeni čvorovi i poveske za izradu metli ili četki; ulošci i valjci za bojanje; brisači za podove, prozore i sl. (osim brisača sa valjkom):	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
9605	Putni setovi (neseseri) za ličnu toaletu, šivenje ili čišćenje cipela ili odjela	Svaki proizvod u setu mora da zadovoljava pravilo koje bi važilo i ako proizvod nije dio seta. Međutim, artikli bez porijekla mogu biti inkorporirani, pod uslovom da njihova ukupna vrijednost ne prelazi 15 % fabričke cijene seta
9606	Dugmad, drikeri, dugmad za presvlačenje i ostali djelovi tih proizvoda; nedovršena dugmad:	Proizvodnja: - od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, i - u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
9608	Hemijske olovke; flomasteri i markeri sa vrhom od filca ili drugog poroznog materijala; naliv-pera i slična pera; pera za kopiranje; patent olovke; držalja za pera, držalja za olovke i slična držalja; djelovi (uključujući kape i klipsove) navedenih proizvoda, osim onih iz tarifnog broja 9609:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda. Međutim, vrhovi nalivpera iz istog tarifnog broja kao i proizvod mogu se koristiti
9612	Trake za pisače mašine i slične trake, natopljene štamparskom bojom ili drugačije pripremljene za davanje otisaka, uključujući na kalemima ili u patronama; jastučići za žigove, natopljeni ili nenatopljeni, sa ili bez kutije:	Proizvodnja: - od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda, i - u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala ne prelazi 70% fabričke cijene proizvoda
9613 20	Džepni upaljači na gas koji se mogu ponovo puniti	Proizvodnja u kojoj vrijednost svih korišćenih materijala iz tarifnog broja 9603 ne prelazi 30% fabričke cijene proizvoda

HS tarifni broj	Naimenovanje	Kvalifikujuće operacije (Obrada ili prerada izvršena na materijalima bez porijekla, koji obezbjeđuju status proizvoda sa porijeklom)
9614	Lule za pušenje (uključujući glave lula) i muštikle za cigare ili cigarete, i njihovi djelovi:	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja
Glava 97	Predmeti umjetnosti, kolekcija i starina	Proizvodnja od materijala iz bilo kojeg tarifnog broja, osim od proizvoda.

(¹) Vidi Uvodnu napomenu 4.2.

(²) Za posebne uslove koji se odnose na "specifične radnje", vidi Uvodne napomen 8.1 i 8.3.

(³) Za posebne uslove koji se odnose na "specifične radnje", vidi Uvodnu napomenu 8.2.

(⁴) "Grupa" se odnose na bilo koji dio tarifnog broja, odvojenog od ostalih polu-kolonam.

(⁵) U slučaju da je proizvod sačinjen od materijala klasifikovanih u okviru oba tarifna broja od 3901 do 3906 i od 3907 do 3911, ovo ograničenje se samo primjenjuje na tu grupu materijala koji dominiraju masom u proizvodu.

(⁶) Sljedeće folije smatraće se visoko transparentnim: folije, optički zatamnjene, mjereno prema ASTM -D 1003-16 Gardnera Hazemetra (tj. Hazefactor) manje od 2% .

(⁷) Za posebne uslove koji se odnose na proizvode sastavljene od kombinacije tekstilnih materijala, vidi Uvodnu napomenu 6.

(⁸) Korišćenje ovog materijala je ograničeno na proizvodnju tkanina koje se koriste u mašinama za proizvodnju papira.

(⁹) Vidi Uvodnu napomenu 7.

(¹⁰) Za pletene ili kukične proizvode, neelastične ili gumirane, dobijene šivenjem ili spajanjem komada pletenih ili kukičanih tkanina (isjecčeno ili pleteno direktno u oblike), vidi Uvodnu napomenu 7.

SEMI - Poluprovodnik oprema i materijali Instituta Incorporated

SEMI - Semiconductor Equipment and Materials Institute Incorporated.'

PRILOG III

Obrazac Uvjerenja o porijeklu robe EUR.1 i Zahtjeva za izdavanje uvjerenja o porijeklu robe EUR.1

Uputstvo za štampanje

1. Svaki formular će biti mjera 210 x 297 mm; može biti dozvoljeno odstupanje najviše do minus 5 mm ili plus 8 mm u dužini. Papir mora biti bijele boje, veličine pisaćeg papira, koji ne sadrži mehaničku pulpu i koji nije teži od 25 g/m². Na formularu sa zelenom pozadinom će biti odštampan zaštitni žig uzorka “guilloche” zahvaljujući kojem će svako falsifikovanje mehaničkim ili hemijskim sredstvima biti vidljivo golim okom.
2. Nadležni organi ugovornih strana mogu zadržati pravo da štampaju formulare samostalno ili mogu povjeriti ovlašćenoj štampariji. U drugom slučaju, svaki formular mora sadržati napomenu o takvom ovlašćenju. Svaki formular mora imati odštampan naziv i adresu štamparije ili znak po kome štamparija može biti identifikovana. Takođe će imati i serijski broj, štampan ili ne, na osnovu kojeg se može identifikovati.

1. Izvoznik (naziv, puna adresa, zemlja)	EUR.1 Br. A000.000		
	Prije popunjavanja obrasca vidjeti objašnjenja na poledini		
	2. Uvjerjenje se koristi u preferencijalnoj trgovini između I (unijeti zemlje, grupu zemalja ili teritorije)		
3. Primalac (naziv, puna adresa, zemlja) (Neobavezan podatak)	4. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na kojoj se proizvodi smatraju proizvodima s porijeklom		5. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na koju se upućuje roba
6. Informacije u vezi sa prevozom (Neobavezan podatak)	7. Napomene		
8. Redni broj; Oznake i brojevi; Broj i vrsta pakovanja; ¹ Opis robe		9. Bruto masa (kg) ili druga jedinica mjere (l, m ³ , itd.)	10. Fature (Neobavezan podatak)
11. OVJERA CARINSKOG ORGANA Ovjera deklaracije Izvozni dokument ² ModelBr Od Carinarnica Zemlja ili teritorija izdavanja (Mjesto i datum) (Potpis)	Pečat	12. DEKLARACIJA IZVOZNIKA Ja, dolje potpisani, izjavljujem da gore navedena roba zadovoljava uslove za izdavanje ovog uvjerenja. Mjesto i datum..... (Potpis)	
⁽¹⁾ Za robu bez ambalaže naznačiti broj predmeta ili staviti napomenu: »u rasutom stanju«, kada je prikladno. ⁽²⁾ Popunjava se samo ako propisi zemlje ili teritorije izvoznice to zahtijevaju.			

13. ZAHTEJEV ZA PROVJERU, upućuje se:	14. REZULTAT PROVJERE
Zahhtjev za provjeru tačnosti i ispravnosti ovog uvjerenja (Mjesto i datum) Pečat (Potpis)	Izvršena provjera pokazuje da je ovo uvjerenje ⁽¹⁾ ☐ izdala navedena carinarnica i da su podaci u njemu tačni. ☐ nije tačno ni ispravno (vidi napomene u prilogu). (Mjesto i datum) Pečat (Potpis) (1) Upisati X u odgovarajuće polje

NAPOMENE

1. U potvrdama se ne smiju brisati ili pisati riječi jedne preko drugih. Sve ispravke moraju biti izvršene brisanjem netačnih pojedinosti i upisivanjem potrebnih korekcija. Svaka takva ispravka mora biti parafirana od strane lica koje je popunilo uverenje i potvrđena od ovlašćenih organa zemlje koja izdaje uvjerenje ili teritorije u skladu sa svojim domaćim zakonom.
2. Između proizvoda unijetih u uvjerenje ne smije se ostavljati razmak i svakom proizvodu pora predhoditi redni broj. Neposredno nakon posljednjeg proizvoda obavezno se upisuje vodoravna crta. Neispunjen prostor treba biti precrtan, tako da se onemogući naknadno unošenje podataka.
3. Roba mora biti označava na način uobičajen u trgovinskoj praksi, uz dovoljno podataka koji omogućavaju njeno prepoznavanje.

ZAHTEJEV ZA IZDAVANJE UVJERENJA O PORIJEKLU ROBE

1. Izvoznik (naziv, puna adresa, zemlja)	EUR.1 Br . A000.000 Prije popunjavanja obrasca vidjeti objašnjenja na poledini		
3. Primalac (naziv, puna adresa, zemlja) (Neobavezan podatak)	2. Uvjerjenje se koristi u preferencijalnoj trgovini između i (unijeti zemlje, grupu zemalja ili teritorije)		
	4. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na kojoj se proizvodi smatraju proizvodima s porijeklom	5. Zemlja, grupa zemalja ili teritorija na koju se upućuje roba	
6. Informacije u vezi sa prevozom (Neobavezan podatak)	7. Napomene		
8. Redni broj; Oznake i brojevi; Broj i vrsta koleta; Opis robe	9. Bruto masa (kg) ili druga jedinica mere (l, m³, itd.)	10. Fakture (Neobavezan podatak)	

(1) Za robu bez ambalaže naznačiti broj predmeta ili staviti napomenu: »u rasutom stanju«, kada je prikladno.

IZJAVA IZVOZNIKA

Ja, dolje potpisani izvoznik robe navedene na poledini,

IZJAVLJUJEM

da roba zadovoljava uslove za izdavanje priloženog uvjerenja;

NAVODIM

okolnosti na osnovu kojih roba ispunjava te uslove:

.....
.....
.....
.....
.....

PODNOŠIM

sljedeća dokazna dokumenta:¹

.....
.....
.....
.....
.....

OBAVEZUJEM

se da na zahtjev nadležnih organa podnesem svaki dodatni dokazni dokument koji ti organi smatraju potrebnim radi izdavanja priloženog uvjerenja, i da prihvatim, ako se zahtijeva, svaki eventualni pregled od strane pomenutog organa, mog knjigovodstva i uslova u kojima je gore navedena roba proizvedena;

MOLBA

za izdavanje priloženog uvjerenja za ovu robu.

(Mjesto i datum)

.....

(potpis)

.....

¹ Na primjer: uvozni dokumenti, uvjerenja o porijeklu robe, fakture, izjave proizvođača itd., u vezi sa proizvodima korišćenim u proizvodnji ili robom koja je ponovo izvezena, u nepromijenjenom stanju.

PRILOG IV

Tekst izjave na fakturi

Crnogorska verzija

Izvoznik proizvoda obuhvaćenih ovim dokumentom (carinsko odobrenje br.....⁽¹⁾)
izjavljuje da su, osim u slučaju kada je drugačije naznačeno, ovi proizvodi
.....⁽²⁾ preferencijalnog porijekla.

.....⁽⁴⁾
(Mjesto i datum)

.....⁽⁵⁾
(Potpis izvoznika, dodatno mora biti
čitko navedeno ime lica koje je izjavu potpisalo)

-
- (1) Kada je izjavu na fakturi dao ovlašćeni izvoznik, broj ovlašćenja ovlaštenog izvoznika se mora unijeti na ovo mjesto. Kada je izjavu na fakturi dao izvoznik koji nije ovlašćeni izvoznik riječi u zagradama će se izostaviti ili će se prostor ostaviti prazan.
- (2) Navešće se porijeklo proizvoda.
- (3) Popuniti i obrisati kada je potrebno.
- (4) Ove indicije mogu biti izostavljene ako je informacija sadržana u samom dokumentu.
- (5) Vidjeti član 5.7 Appendix I. U slučajevima kada nije neophodan potpis izvoznika, izostanak potpisa povlači izostavljanje imena potpisnika.

ANEKS III

DODATAK I – CRNA GORA – LISTA SPECIFIČNIH OBAVEZA I LISTA MFN IZUZEĆA U SKLADU SA ČLANOVIMA 41 I 44

DODATAK II – UKRAJINA - LISTA SPECIFIČNIH OBAVEZA I LISTA MFN IZUZEĆA U SKLADU SA ČLANOVIMA 41 I 44³

³ Strane su se dogovorile da u skladu sa ovim sporazumom u Aneksu III, Ukrajina zadrži svoje STO obaveze.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
I. HORIZONTALNE OBAVEZE			
Komunalne usluge	(3) Usluge koje se smatraju komunalnim uslugama na nacionalnom ili lokalnom nivou mogu biti predmet javnih monopola ili ekskluzivnih prava koja se dodjeljuju privatnom operateru . ⁴		
Pravna lica Ograničenja koja se odnose na filijale, agencije i predstavništva		(3) Tretman dodijeljen podružnicama koje su registrovane, imaju centralnu upravu ili čije je glavno mjesto poslovanja na teritoriji Crne Gore se ne može proširiti na filijale ili agencije osnovane u Crnoj Gori. Manje pogodan tretman se može dodijeliti podružnicama koje su registrovane u Crnoj Gori, osim ukoliko se može dokazati da posjeduju efektivnu i stalnu vezu sa crnogorskom privredom.	
Subvencije		(3) Dodjela subvencija se može ograničiti na pravna lica osnovana na teritoriji Crne Gore ili na posebnoj geografskoj teritoriji koja pripada Crnoj Gori. Ne obavezuje se za subvencije za istraživanje i razvoj. Pružanje usluge ili njeno subvencioniranje u okviru javnog sektora nije u suprotnosti sa ovom obavezom. (4) U mjeri u kojoj su subencije dostupne fizičkim licima, njihova dostupnost se može ograničiti na građane Crne Gore.	

⁴ Pojašnjenje: Komunalne usluge postoje u sektorima kao što su oni koji se odnose na naučne i tehničke konsultantske usluge, usluge istraživanja i razvoja vezano za društvene i humanističke nauke, tehničko testiranje i analize, usluge zaštite životne sredine, usluge u zdravstvu, transportne i pomoćne usluge u svim vidovima transporta. Ekskluzivna prava u ovim uslugama se često dodjeljuju privatnim operaterima, kao na primjer operaterima sa koncesijama datim od strane javnih vlasti, uz preuzimanje određenih obaveza prilikom pružanja odnosnih usluga. Iz razloga što su komunalne usluge često regulisane i na opštinskom nivou, nije praktično dati detaljnu i konačnu listu svih sektora. Ovo ograničenje se ne odnosi na telekomunikacione i kompjuterske i srodne usluge.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
Privremeni ulazak i boravak fizičkih lica	(4) Ne obavezuje se osim za mjere koje se odnose na ulazak i privremeni boravak u Crnoj Gori sljedećih kategorija fizičkih lica: (i) <u>Transferi između korporacija (ICT)</u> Ulazak i boravak od najviše tri godine će biti dodijeljen osobama koje prelaze između korporacije i njenih podružnica i filijala a koje: - su bile zaposlene kod pravnog lica osnovanog u drugoj članici STO-a najmanje jednu godinu neposredno prije zaposlenja u Crnoj Gori; - su privremeno premješteni radi pružanja usluga u Crnoj Gori, u podružnici ili filijali koja pruža usluge; i - su menadžeri, direktori ili specijalisti.	4) Ne obavezuje se osim za mjere koje se odnose na kategorije fizičkih lica iz kolone pristupa tržištu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
	<u>Menadžeri</u> su lica koja rade na višem položaju, a koja prvenstveno upravljaju kompanijom, uključujući (a) upravljanje osnivanjem kompanije, ili odjeljenja ili pod-odjeljka kompanije; (b) nadgledanje ili kontrola rada drugih nadzornika, profesionalaca ili menadžera; i (c) posjedovanje ovlašćenja da zaposle i otpuste ili preporuče zaposlenje, otpuštanje zaposlenih ili druge povezane aktivnosti kao što su unapređenja ili odobrenje odsustva, i imaju diskreciono pravo vođenja dnevnih aktivnosti. Menadžeri ne podrazumijevaju najviši nivo upravljanja, osim ako ne upravljaju direktno radom profesionalaca, koji obavljaju zadatke u vezi sa direktnim pružanjem usluge. Test o ekonomskim potrebama neće se zahtijevati. <u>Direktori</u> su lica u okviru organizacije koja daju smjernice menadžmentu organizacije, definišu ciljeve i poslovnu politiku organizacije, uživaju široku slobodu u donošenju odluka, i odgovorni su upravnom odboru i akcionarima. Direktori ne obavljaju zadatke koji se odnose na konkretno pružanje usluga. Test o ekonomskim potrebama neće se zahtijevati. <u>Specijalisti</u> su lica koja posjeduju posebna znanja koja su od značaja za pružanje usluga kompanije, istraživačku opremu, tehnike rada ili upravljanje. U procjeni takvog znanja, u obzir će se uzeti ne samo posebno znanje od značaja za kompaniju, već i to da li lice posjeduje visok nivo		

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
	stručnosti za vrstu posla ili trgovine koja zahtijeva posebno stručno znanje, uključujući i članstvo u akreditovanim udruženjima te struke. Test o ekonomskim potrebama neće se zahtijevati.		
	<u>(ii) Poslovni posjetioci (BV)</u> Ulazak i privremeni boravak sljedećih kategorija se dozvoljava bez primjene testa o ekonomskim potrebama za period od najviše 90 dana u bilo kojem mjesecu u godini: (a) Prodavci usluga - lica koja nemaju boravište u Crnoj Gori a predstavnici su pružalaca usluga i traže privremeni ulazak s ciljem da pregovoraју i zaključe ugovor o prodaji usluga, ali nijesu uključena u direktnu prodaju korisnicima ili pružanje samih usluga; i (b) Lica odgovorna za osnivanje komercijalnog prisustva – menadžeri koji su odgovorni za osnivanje komercijalnog prisustva pružalaca usluga iz druge članice STO-a u Crnoj Gori, a koja nijesu uključena u direktnu prodaju ili pružanje usluga; kada pružalac usluga nije komercijalno prisutan u Crnoj Gori ni u kojem obliku.		
	<u>(iii) Pružaoci ugovornih usluga (CSS)</u> Pristup će se dodijeliti fizičkim licima koja pružaju usluge na privremenoj osnovi kao zaposlenima kod pravnih lica koja nisu komercijalno prisutna u Crnoj Gori, shodno sljedećim uslovima: - Pravno lice je sklopilo ugovor vezano za		

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
	pružanje usluga za period ne duži od 12 mjeseci sa krajnjim korisnikom u Crnoj Gori, kroz proceduru koja garantuje bona fide karakter ugovora. - Ugovor o uslugama je u skladu sa zakonima u Crnoj Gori. - Fizičko lice koje traži pristup tržištu treba da bude zaposleno kod pravnog lica koje se bavi pružanjem te vrste usluga najmanje godinu dana prije sklapanja tog ugovora - Privremeni ulazak i boravak će biti omogućen na period ne duži od tri mjeseca kumulativno u okviru 12 mjeseci ili za period trajanja ugovora, zavisno od toga koji je kraći. - Fizičko lice mora posjedovati (a) univerzitetsku diplomu ili stručnu kvalifikaciju koja dokazuje jednak nivo znanja⁵, (b) stručne kvalifikacije gdje se to zahtijeva kako bi se obavile djelatnosti u odnosnom sektoru u skladu sa zakonima, regulativom i zahtjevima koji važe u Crnoj Gori i (c) najmanje tri godine stručnog iskustva u odnosnoj oblasti.		

⁵ Ukoliko diploma ili stručno zvanje nijesu stečeni u Crnoj Gori, može se procijeniti da li su iste ekvivalentne diplomi stečenoj u Crnoj Gori.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
	- Obaveza se odnosi samo na uslužnu djelatnost koja je predmet ugovora; njom se ne daje pravo za obavljanje svih djelatnosti u Crnoj Gori koje pripadaju tom stručnom zvanju. - Broj lica obuhvaćenih ugovorom o pružanju usluga neće biti veći od broja neophodnog za ispunjenje obaveza iz ugovora. - Test o ekonomskim potrebama neće se zahtijevati; i - Ugovor o pružanju usluga mora biti vezan za neku od dolje navedenih oblasti: - Pravne usluge; - Računovodstvo i knjigovodstvo; - Arhitektonske usluge, urbanističko planiranje i usluge uređenja prostora; - Inženjering usluge, integrisane inženjering usluge; - Kompjuterske i srodne usluge; - Usluge reklamiranja; - Usluge menadžment konsaltinga; - Usluge srodne menadžment konsaltingu; - Usluge tehničkog ispitivanja i analiziranja; - Usluge koje se odnose na naučni i stručni konsalting; - Usluge prevođenja; - Usluge zaštite životne sredine ; i - Instalacije i održavanje aparata i opreme.		

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
II. OBAVEZE PO POJEDINAČNIM SEKTORIMA			
1. POSLOVNE USLUGE			
A. Profesionalne usluge			
(a) Pravne usluge - Konsultantske usluge vezano za pravo treće zemlje, međunarodno i domaće pravo (dio CPC 861)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(b) Računovodstvo, revizija i knjigovodstvo (CPC 862)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(c) Poreske usluge ⁶ (CPC 863)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(d) Arhitektonske usluge (CPC 8671)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(e) Inženjerske usluge (CPC 8672)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(f) Integrisane inženjering usluge (CPC 8673)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

⁶ Pravni savjeti i pravno predstavljanje u pitanjima oporezivanja nijesu uključeni, s obzirom na to da su obuhvaćeni pravnim uslugama (dio CPC 861).

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(g) Urbanističko planiranje i usluge uređenja prostora (CPC 8674)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(h) Medicinske i stomatološke usluge (CPC 9312)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(i) Veterinarske usluge (CPC 932)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(j) Usluge koje pružaju negovateljice, medicinske sestre, fizioterapeuti i ostalo ne-medicinsko osoblje (CPC 93191)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
B. Kompjuterske i srodne usluge			
- Kompjuterske i srodne usluge (CPC 84) Crna Gora se obavezuje na “Dogovor o obuhvatu kompjuterskih usluga – (CPC 84)” priloženim u Aneksu I.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
C. Usluge istraživanja i razvoja			
(a) Usluge istraživanja i razvoja u prirodnim naukama (CPC 851)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(b) Usluge istraživanja i razvoja u društvenim i humanističkim naukama (CPC 852)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(c) Usluge interdisciplinarnog istraživanja i razvoja (CPC 853)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga		(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze	
D. Usluge vezane za nekretnine				
(a) Usluge koje se odnosi na sopstvenu ili iznajmljenu imovinu (CPC 821)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja.		
(b) Za naknadu ili po ugovoru (CPC 822)	(3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
E. Usluge iznajmljivanja/lizinga bez operatera				
(a) Koje se odnose na brodove (CPC 83103)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
(b) Koje se odnose na avione (CPC 83104)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
(c) Koje se odnose na ostalu transportnu opremu (CPC 83101, 83102, 83105)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
(d) Koje se odnose na ostale mašine i opremu (CPC 83106 - 83109)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
(e) Ostale: - Usluge iznajmljivanja presnimljenih video kaseta i optičkih diskova za kućnu razonodu (CPC 83202)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
F. Ostale poslovne usluge				
(a) Usluge reklamiranja (CPC 871)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(b) Usluge istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mnjenja (CPC 864)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(c) Usluge menadžment konsaltinga (CPC 865)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(d) Usluge srodne menadžment konsaltingu (CPC 866)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(e) Usluge tehničkog ispitivanja i analiziranja (CPC 8676)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(f) Savjetodavne i konsalting usluge koje se odnose na poljoprivredu, lov i šumarstvo (dio CPC 881)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(g) Savjetodavne i konsalting usluge koje se odnose na ribolov (dio CPC 882)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(h) Usluge koje se odnose na rudarstvo (CPC 883, 5115)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(j) Usluge koje se odnose na distribuciju energije (CPC 887)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(k) Usluge zapošljavanja i posredovanja u zapošljavanju (CPC 872)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(l) Detektivske usluge i usluge zaštite (CPC 873)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(m) Usluge koje se odnose na naučni i stručni konsalting (CPC 8675)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(n) Održavanje i opravka opreme (bez pomorskih plovila, aviona i druge transportne opreme) (CPC 633, 8861-8866)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(o) Usluge čišćenja zgrada (CPC 874)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(p) Fotografiske usluge (CPC 875)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(q) Usluge pakovanja (CPC 876)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(r) Štampanje i izdavanje (CPC 88442)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(s) Usluge vezano za organizaciju kongresa (dio CPC 87909)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(t) Ostalo: - Usluge prevođenja i tumačenja (CPC 87905)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
2. KOMUNIKACIONE USLUGE			
A. Poštanske usluge ⁷ (CPC 7511) B. Kurirske usluge (CPC 7512) Usluge koje se odnose na rukovanje ⁸ poštanskim pošiljkama ⁹ u skladu sa sljedećom listom pod-sektora, bilo za domaće ili strane destinacije.			

⁷ Dok pregovori o klasifikaciji u ovom sektoru i dalje traju, obaveze su date u skladu sa predloženom klasifikacijom o kojoj je STO obaviještena od strane EU i njenih država članica 23. marta 2001. godine (STO dokument S/CSS/W/61) kao i u skladu sa uputstvima vezano za poštanske/kurirske usluge čiji je predlagač, između ostalog, i EU od 17. februara 2005 (STO dokument TN/S/W/30), bez uticanja na ishod pregovora o klasifikaciji poštanskih i kuriskih usluga.

⁸ Izraz „rukovanje“ bi trebalo da obuhvata carinjenje, raspoređivanje, transport i isporuku.

⁹ „Poštanska pošiljka“ se odnosi na pošiljke kojima rukuje komercijalni operater, bilo javni ili privatni.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komerčijalno prisustvo (4)

Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(a) Rukovanje adresiranom pisanom prepiskom u bilo kojem fizičkom obliku ¹⁰ , uključujući: - Usluge hibridne pošte; i - Direktna pošta. (b) Rukovanje adresiranim pošiljkama i paketima ¹¹ (c) Rukovanje adresiranom štampom ¹² (d) Rukovanje pošiljkama o kojima je riječ od (a) do (c) kao registrovanom ili osiguranom poštom	(1) (2) (3) Sistem dozvola može biti uspostavljen za podsektore od (a) do (d) za koje postoji obaveza opšte univerzalne usluge. Ove dozvole mogu biti predmet posebne obaveze univerzalne usluge i/ili finansijskog doprinosa kompenzacijom fondu. Nema ograničenja za podsektore od (e) do (g). (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) (2) (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	Crna Gora preuzima obaveze sadržane u Referentnom dokumentu o poštanskim i kurirskim uslugama u Aneksu 2. Privatni operateri imaju isti tretman kao Pošta Crne Gore u obezbjeđivanju usluga ekspresne pošiljke.
(e) Usluge brze isporuke ¹³ za pošiljke o kojima je riječ u stavkama (a) do (c) (f) Rukovanje ne-adresiranim pošiljkama (g) Razmjena dokumenata ¹⁴ Pod-sektori (a), (d) i (e) se isključuju kada se radi o rezervisanim uslugama, a to podrazumijeva: sredstva korespondencije čija je cijena manja od petostruke vrijednosti osnovne javne tarife, pod uslovom da su teške manje od 350 grama ¹⁵ , kao i za usluge registrovane pošte u toku sudskih ili upravnih postupaka.			
C. Telekomunikacione usluge			

¹⁰ Npr. pisma, razglednice.

¹¹ Ovdje se podrazumijevaju knjige, katalozi.

¹² Časopisi, novine, periodična izdanja časopisa.

¹³ Usluge ne isporuke obuhvaćaju prikupljanje, prevoz i dostavljanje dokumenata, štampanog materijala, paketa, robe ili drugih stavki po hitnom osnovu, dok se praćenje i održavanje kontrole ovih stavki odvija u toku pružanja usluga. Ova obaveza ne obuhvata usluge pomorskog transporta ili usluge na koje se odnosi Aneks o uslugama vazdušnog saobraćaja.

¹⁴ Pružanje sredstava, uključujući i obezbjeđivanje ad hoc prostorija, kao i transport od strane treće strane, koje omogućava samo-isporka kroz uzajamnu razmjenu poštanskih pošiljki između korisnika koji su se pretplatili na takvu uslugu. Poštanska pošiljka se odnosi na pošiljke kojima rukuje komercijalni operater, bilo javni ili privatni.

15 „Sredstva korespondencije“: prepiska u pismenoj formi u bilo kojem fizičkom obliku koju treba otpremiti i dostaviti na adresu koju je naveo pošiljalac na samoj pošiljci ili njenom omotu. Knjige, katalozi, novine i periodični časopisi se ne smatraju sredstvima korespondencije.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
Sve usluge koje se sastoje od prenosa i prijema signala putem elektromagnetnih uređaja bilo koje vrste¹⁶, izuzev emitovanja.¹⁷ Telekomunikacione usluge ne uključuju ekonomske aktivnosti koje čini pružanje sadržaja same usluge za čiji prenos se koriste komunikacione usluge. Ove usluge se mogu pružati posredstvom sopstvene ili iznajmljene infrastrukture, u lokalnim, međugradskim ili međunarodnim okvirima, za javnu ili privatnu potrošnju i putem raznih tehnoloških sredstava.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	Crna Gora preuzima obaveze sadržane u referentnom dokumentu ovdje priloženom za sljedeće osnovne telekomunikacione usluge: a) Javna govorna usluga; b) Prenos podataka komutacijom paketa; c) Prenos podataka komutacijom kanala; d) Teleks; e) Telegraf; f) Faksimil; g) Usluge putem iznajmljenih privatnih vodova; i o) Ostalo.
3. GRAĐEVINARSTVO I SRODNE INŽENJERSKE USLUGE			
A. Opšti građevinski radovi u stambenoj izgradnji (CPC 512) B. Opšti građevinski radovi u javnoj izgradnji (CPC 513) C. Instalacioni i montažni radovi (CPC 514, 516) D. Završni radovi (CPC 517) E. Ostale (CPC 511, 515, 518)	(1) Ne obavezujemo se iz razloga tehničke nemogućnosti. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

¹⁶ Od podsektora 2.C.h) do 2.C.m) u Listi sektorske klasifikacije usluga sadržanoj u MTN/GNS/W/120 (usluge sa dodatnom vrijednošću) i od podsektora 2.C.a) do 2.C.g) Liste su uključene ovdje. Podsektor 2.C.o) je također uključen ovdje i potpada pod ovu definiciju. Za potrebe ovog rasporeda, podsektor 2.C.n) Liste (Online informacije i-ili obrade podataka (uključujući i obradu transakcija) je kompjuterska i srodna usluga i kao takav reflektovan je u Listi obaveza u okviru podsektora 1.B.

¹⁷ Emitovanje se definiše kao neprekidan lanac prenosa neophodan za distribuciju TV i radio signala javnosti, ali ne uključuje vezu između operatera.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
4. USLUGE DISTRIBUCIJE Podsektor ispod isključuje promet oružja, municije, ratnog materijala i ostale vojne opreme.			
A. Usluge agenata u posredovanju (CPC 621, 61111, 6113, 6121) B. Usluge trgovine na veliko (CPC 622, CPC 61111, 6113, 6121) C. Usluge trgovine na malo (CPC 631, 632, 61112, 6113, 6121, 6122, 613) D. Franšizing (CPC 8929)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
5. USLUGE OBRAZOVANJA (privatno finansirane usluge)			
A. Usluge osnovnog obrazovanja (CPC 921)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Privatna osnovna škola može biti osnovana jedino od strane domaćeg fizičkog ili pravnog lica. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
B. Usluge srednjoškolskog obrazovanja (CPC 922)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
C. Usluge visokoškolskog obrazovanja (CPC 923)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
D. Usluge obrazovanja odraslih (CPC 924)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
E. Ostale obrazovne usluge (CPC 929) Usluge obučavanja (npr. jezika, vožnje, menadžmenta, informacionih tehnologija) i usluge testiranja u obrazovanju	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
6. USLUGE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE			
A. Upravljanje otpadnim vodama (Usluge tretiranja otpadnih voda odnose se na odlaganje kanizacionog otpada) (CPC 9401) B. Upravljanje čvrstim/opasnim otpadom -Usluge odlaganja smeća (CPC 9402) -Sanitarne i slične usluge (CPC 9403) C. Zaštita atmosfere gradova i klime - Prečišćavanja izduvnih gasova (CPC 9404) D. Sanacija i prečišćavanje zemljišta i vode - Tretiranje, sanacija zaraženog/zagađenog zemljišta i vode (dio CPC 9406). Odgovara djelovima usluga zaštite prirode i okoline E. Smanjenje buke i vibracije (CPC 9405) F. Zaštita biološke raznolikosti i prirode - Zaštita prirode i okoline (dio CPC 9406 nije uključen pod D)	(1) Ne obavezujemo se, osim za savjetodavne usluge gdje nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se, osim za savjetodavne usluge gdje nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
G. Ostale usluge zaštite životne sredine (CPC 9409)	(1) Ne obavezujemo se, osim za savjetodavne usluge gdje nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se, osim za savjetodavne usluge gdje nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
7. FINANSIJSKE USLUGE - Kao opšte pravilo koje se primjenjuje na nediskriminatoran način, finansijske institucije u Crnoj Gori moraju imati poseban pravni oblik ¹⁸ . - Za ulazak novih finansijskih sredstava na tržište može se zahtijevati postojanje usklađenosti sa regulatornim okvirom kako bi se postigli ciljevi navedeni u članu 2(a) Anexa finansijskih usluga.			
A. Osiguranje i usluge u vezi sa osiguranjem - Osiguravajuće kompanije ne mogu pružati usluge životnog i neživotnog osiguranja istovremeno. Izuzetno, osiguravajuće kompanije koje pružaju životno osiguranje mogu pružati i neživotno kao što je osiguranje od nezgoda kao i dobrovoljno zdravstveno osiguranje svojim osiguranicima do visine troškova liječenja. - Obavezno osiguranje mogu pružati samo kompanije (uključujući strane pružaoce usluga osiguranja) kojima je data dozvola za rad u Crnoj Gori i državni fondovi. Obavezno osiguranje obuhvata obavezno osiguranje putnika od nezgoda u javnom saobraćaju i osiguranje vlasnika motornih vozila, aviona i pomorskih plovila za odgovornost trećeg lica i kolektivno osiguranje zaposlenih od industrijskih nesreća. Državni fond pruža obavezno penzijsko i zdravstveno osiguranje. Deset godina nakon pristupanja, obavezno osiguranje vlasnika pomorskih plovila za odgovornost trećeg lica, takodje se može pružati od strane osiguravajućih kompanija koje nemaju dozvolu u Crnoj Gori, pod istim uslovima koji se odnose na osiguravajuće kompanije koje imaju dozvolu za rad u Crnoj Gori.			
i. Direktno osiguranje (uključujući saosiguranje)			

¹⁸ Strane osiguravajuće kompanije moraju osnovati podružnice koje moraju biti u formi akcionarskog društva. Osnivanje filijala će biti dozvoljeno od januara 2012.

- Kompanije za posredovanje u osiguranju i agencije za pružanje drugih usluga mogu biti osnovane kao akcionarsko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću,
- Strane banke mogu osnovati podružnice, filijale ili predstavništva na teritoriji Crne Gore. Predstavništva strane banke mogu pružati jedino pripremne aktivnosti kao što su istraživanje tržišta i ne mogu pružati bankarske usluge.
- Brokerske i dilerske kuće, kreditno garantni fondovi, investicioni fondovi i berze moraju biti akcionarska društva.
- Mikrofinansijske institucije i pravna lica koja pružaju savjete u oblasti investiranja moraju biti u formi društva sa ograničenom odgovornošću ili u formi akcionarskog društva.
- Kompanije za upravljanje investicionim fondovima moraju biti u formi akcionarskog društva ili društva sa ograničenom odgovornošću, dok kompanije za upravljanje finansijskim sredstvima, koje obavljaju aktivnosti upravljanja i organizovanja penzionih fondova, moraju biti osnovane kao ne-javna akcionarska društva.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(A) Životno osiguranje	(1) Ne obavezujemo se, osim za pružanje usluga životnog osiguranja za strance, gdje nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(B) Neživotno osiguranje	(1) Ne obavezujemo se, osim za osiguranje od rizika pomorskih brodova i komercijalnog vazduhoplovstva i lansiranje u svemir i teret (uključujući satelite), sa takvim osiguranjem koje pokriva bilo koju ili obuhvata sve od sljedeceg: robu koja se prevozi, vozila koja prevoze robu i obaveze koje proizilaze iz gore navedenog. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(ii) Reosiguranje i retrocesija	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(iii) Usluge posredovanja u osiguranju, kao što su brokerske i agencijske usluge	(1) Ne obavezujemo se, osim za osiguranje od rizika pomorskih brodova i komercijalnog vazduhoplovstva i lansiranje u svemir i teret (uključujući satelite), sa takvim osiguranjem koje pokriva bilo koju ili obuhvata sve od sljedeceg: robu koja se prevozi, vozila koja prevoze robu i obaveze koje proizilaze iz gore navedenog. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(iv) Pomoćne usluge u osiguranju, poput konsultantskih, aktuarskih, usluga procjene rizika i usluge naplate odštetnih zahtjeva	(1) Ne obavezujemo se, osim za osiguranje od rizika pomorskih brodova i komercijalnog vazduhoplovstva i lansiranje u svemir i teret (uključujući satelite), sa takvim osiguranjem koje pokriva bilo koju ili obuhvata sve od sljedeceg: robu koja se prevozi, vozila koja prevoze robu i obaveze koje proizilaze iz gore navedenog. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi.. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja, filijale će biti dozvoljene od januara 2012. godine na neskriminatornoj osnovi. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
B. Bankarstvo i ostale finansijske usluge Jedan od pet članova upravnog odbora banke i najmanje dva izvršna direktora moraju poznavati jezik koji je u službenoj upotrebi u Crnoj Gori i imati prebivalište u Crnoj Gori za vrijeme obavljanja svoje dužnosti.			
(v) Primanje depozita i ostalih povratnih sredstava od građana	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(vi) Davanje zajmova svih vrsta uključujući potrošačke kredite, hipotekarne kredite, preuzimanje naplate dugova i finansiranje trgovinskog poslovanja (vii) Finansijski lizing (viii) Sve usluge plaćanja i prenosa novca, uključujući kreditne i debitne kartice, putne čekove i bankarske zapise (ix) Garancije i jemstva	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(x) Trgovina za sopstveni ili za račun trećeg lica na berzi, vanberzansko poslovanje, što se odnosi na: (A) hartije od vrijednosti (uključujući čekove, mjenice i potvrde o depozitu); (B) devize; (C) derivative (uključujući, ali ne ograničavajući se na rokovne ugovore i opcije) (D) instrumente deviznih kurseva i kamatnih stopa uključujući na primjer swap (razmjenu), terminski ugovor; (E) prenosive HOV; i (F) ostali prenosivi instrumenti i finansijska sredstva, uključujući i zlato.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(xi) Učešće u izdavanju svih vrsta HOV, pokroviteljstvo izdavanja i plasiranje kao agent (javnih ili privatnih) i usluge u vezi sa tim izdavanjem (xii) Brokerski poslovi novcem	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(xiii) Upravljanje finansijskim sredstvima, kao što je upravljanje gotovinom ili portfeljima, svi oblici upravljanja zajedničkim ulaganjima, upravljanje penzionim fondovima, usluge deponiranja i povjeravanja	(1) Osnivanje specijalizovanih menadžment kompanija je neophodno za obavljanje aktivnosti upravljanja investicionim fondovima i kompanijama. Samo kompanije koje imaju registrovane kancelarije u Crnoj Gori mogu biti deponenti sredstava investicionih fondova. (2) Nema ograničenja. (3) Osnivanje specijalizovanih menadžment kompanija je neophodno za obavljanje aktivnosti upravljanja investicionim fondovima i kompanijama. Samo kompanije koje imaju registrovane kancelarije u Crnoj Gori mogu biti deponenti sredstava investicionih fondova. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(xiv) Usluge kliringa i saldiranja finansijskih sredstava, uključujući HOV, derivative i ostale prenosive instrumente	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Ovu vrstu usluga pruža samo Centralna Depozitarna Agencija. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(xv) Pružanje i prenos finansijskih informacija i obrada finansijskih podataka i s tim vezanog softvera dobavljača ostalih finansijskih usluga	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(xvi) Savjetodavne, posredničke i ostale pomoćne finansijske usluge za sve aktivnosti naznačene u podsektorima od (v) do (xv), uključujući kreditne preporuke i analize, istraživanje i savjetovanje o ulaganjima i portfelju, savjetovanje o kupovini i restrukturiranju preduzeća i strategiji	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
8. PRIVATNO FINANSIRANE ZDRAVSTVENE I DRUGE SOCIJALNE USLUGE			
A. Bolničke usluge (CPC 9311)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja.	
B. Ostale zdravstvene usluge (CPC 9319)	(3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
9. TURIZAM			
A. Hoteli i restorani (uključujući katering) (CPC 641- 643) (isključujući katering iz sektora usluga transporta)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
B. Putničke agencije i usluge tur-operatera (CPC 7471)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
C. Usluge turističkih vodiča (CPC 7472)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
10. REKREATIVNE, KULTURNE I SPORTSKE USLUGE (izuzev audiovizuelnih usluga)			
A. Usluge koje odnose na rad bioskopa i pozorišta (CPC 96199 **)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Ne obavezujemo se. (3) Nema ograničenja, osim za pristup subvencijama: Ne obavezujemo se. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
B. Usluge novinskih agencija (CPC 962)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
D. Sportske i druge rekreativne usluge, isključujući kockanje, kladenje (dio CPC 964)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
11. USLUGE TRANSPORTA			
A. Usluge pomorskog transporta			
(a) Prevoz lica (CPC 7211) (b) Prevoz tereta (CPC 7212) osim kabotaže ¹⁹	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) (a) Osnivanje registrovane kompanije koja će ploviti pod crnogorskom zastavom: Ne obavezujemo se. (b) Drugi oblici komercijalnog prisustva za pružanje usluga međunarodnog pomorskog transporta: nema ograničenja	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) (a) Ne obavezujemo se. (b) Nema ograničenja.	Sljedeće lučke usluge su stavljene na raspolaganje za pružaoce usluga međunarodnog pomorskog transporta pod razumljivim i nediskriminatornim uslovima. 1. Pilotiranje; 2. Pomoć pri tegljenju brodova; 3. Snabdijevanje, nabavka goriva i vode; 4. Sakupljanje otpadaka i odlaganje

¹⁹ Bez štete po obim aktivnosti koje mogu biti posmatrane kao “kabotaža” prema relevantnom domaćem zakonodavstvu, ovaj raspored ne podrazumijeva “usluge pomorske kabotaže”, pod kojima se podrazumijeva transport putnika ili roba između jedne luke u Crnoj Gori i druge luke u Crnoj Gori, saobraćaj koji počinje i završava se u istoj luci u Crnoj Gori, s tim da ovaj saobraćaj ostane u okviru teritorijalnih voda Crne Gore, a transport putnika i roba između luke u Crnoj Gori i instalacija i struktura u kontinentalnom dijelu Crne Gore.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
	20. (4) (a) Posada broda: Ne obavezujemo se. (b) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(4) (a) Ne obavezujemo se. (b) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	disposal; 5. Usluge lučkog kapetana; 6. Pomoć pri navigaciji; 7. Operacione obalske usluge bitne za poslove na brodu, uključujući komunikacije i snabdijevanje vodom i strujom; 8. Objekti za hitne popravke; i 9. Sidrište, vez i usluge vezivanja.
(c) Iznajmljivanje plovila sa posadom (CPC 7213)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(d) Održavanje i popravka plovila (CPC 8868**)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

²⁰ „Drugi oblici komercijalnog prisustva za pružanje usluga međunarodnog pomorskog transporta“ znači mogućnost pružaoca usluga međunarodnog pomorskog transporta drugih članica da preduzmu lokalno sve aktivnosti neophodne za pružanje djelimično ili potpuno integrisanih usluga transporta svojim potrošačima, u okviru kojih pomorski transport predstavlja bitan element (Ova obaveza se neće na nijedan način posmatrati kao ograničenje obavezama preuzetim shodno prekograničnom načinu isporuke)

Ove usluge podrazumijevaju, ali nisu ograničene na:

(a) marketing i prodaja usluga pomorskog transporta i sličnih usluga putem direktnog kontakta sa potrošačima, od kotacija do faktura, s tim da se ove usluge vrše i nude od strane samog pružaoca usluga ili od strane pružaoca usluga sa kojim je prodavac usluga uspostavio stalne poslovne aranžmane;

(b) naručivanje, na njihov vlastiti račun ili u ime njihovih potrošača, (ponovna prodaja njihovim potrošačima) svih transportnih ili sličnih usluga, uključujući transportne usluge u unutrašnjosti na bilo koji način, naročito preko unutrašnjih vodenih puteva, puteva ili željeznice, što je neophodno za pružanje integrisanih usluga

(c) priprema dokumentacije koja se odnosi na transportna, carinska dokumenta, ili na druga dokumenta vezana za porijeklo i vrstu robe koja se transportuje;

(d) pružanje poslovnih informacija svim sredstvima, uključujući kompjuterizovane informacione sisteme i elektronsku razmjenu podataka (shodno odredbama Aneksa o telekomunikacijama);

(e) uspostavljanje bilo kakvih poslovnih aranžmana (uključujući učešće u akcijama kompanije) i imenovanje kadra koje se zapošljava lokalno (ili, u slučaju kadra iz inostranstva, shodno horizontalnoj obavezi o kretanju kadra) u lokalnim pomorskim agencijama;

(f) zastupanje kompanija, organizujući dolazak broda ili pružanje brodskog tereta kada se to zahtijeva;

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga	(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(e) Usluge tegljenja i guranja (CPC 7214), osim kabotaže	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
- Usluge rukovanja brodskim teretom ²¹	(1) Ne obavezujemo se osim da nema ograničenja na pretovar (sa broda na brod ili preko pristaništa) ili na upotrebu opreme za upravljanje teretom na brodu . (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja ²² . (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se osim da nema ograničenja na pretovar (sa broda na brod ili preko pristaništa) ili na upotrebu opreme za upravljanje teretom na brodu . (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
- Usluge čuvanja i skladištenja (CPC 742) - Usluge carinjenja ²³ - Kontejnerska stanica i usluge skladištenja ²⁴	(1) Ne obavezujemo se (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja ²⁵ . (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
- Usluge pomorske agencije ²⁶ - Usluge pomorske špedicije ²⁷	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	

²¹ Pod „Usluge rukovanja brodskim teretom“ se podrazumijevaju aktivnosti lučkih kompanija, uključujući operatere na terminalima, ali ne uključujući direktne aktivnosti lučkih radnika kada se ova radna snaga organizuje nezavisno od lučkih kompanija ili navedenih operatera. Obuhvaćene aktivnosti podrazumijevaju organizovanje i praćenje (a) ukrcavanja/iskrcaavanja broskog tereta; (b) privezivanja/odvezivanja broskog tereta; i (c) prijema/isporuke i čuvanja broskog tereta prije otpreme ili nakon iskrcaavanja.

²² Procedure dodjele koncesija ili izdavanja dozvola za komunalne usluge mogu biti primijenjene u slučaju zanimanja iz javnog domena.

²³ Pod „Usluge carinjenja“ se podrazumijevaju aktivnosti koje obuhvataju obavljanje, u ime druge strane, carinskih formalnosti vezanih za uvoz, izvoz ili kroz transport broskog tereta bez obzira da li ova usluga predstavlja glavnu aktivnost pružaoca usluga ili predstavlja uobičajenu dopunu njegove/njene glavne aktivnosti.

²⁴ Pod „Kontejnerska stanica i usluge skladištenja“ se podrazumijevaju aktivnosti koje obuhvataju skladištenje kontejnera, u lukama ili u unutrašnjosti, sa ciljem njihovog punjenja/pražnjenja, opravke i pripremanja za otpremanje.

²⁵ Procedure za izdavanje koncesija i licenci za komunalne usluge se mogu primijeniti u slučaju zauzimanja javnog posjeda.

²⁶ Pod „Usluge pomorske agencije“ se podrazumijevaju aktivnosti koje obuhvataju zastupanje u svojstvu agenta, u okviru date geografske oblasti, poslovnih interesa jedne ili više pomorskih linija ili pomorskih kompanija, u sljedeće svrhe: (a) marketing i prodaja pomorskog transporta i sličnih usluga putem direktnog kontakta sa potrošačima, od kotacija do faktura, i izdavanje brodskih tovarnih listova u ime kompanija, naručivanje i preprodaja neophodnih sličnih usluga, priprema dokumentacije, i pružanje poslovnih informacija; i (b) zastupanje kompanija, organizujući dolazak broda ili pružanje broskog tereta kada se to zahtijeva.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranlično pružanje usluga		(2) Korišćenje usluga u inostranstvu	(3) Komercijalno prisustvo	(4) Prisustvo fizičkih lica
Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze	
C. Usluge avio prevoza				
(d) Održavanje i popravka aviona (CPC 8868**)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
(e) Pomoćne usluge u avio prevozu - Prodaja i marketing za usluge vazdušnog saobraćaja - Kompjuterski sistem rezervacija (CRS)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja osim za distribuciju kroz CRS usluga vazdušnog saobraćaja pruženih od strane CRS matičnog špeditera: Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja osim za distribuciju kroz CRS usluga vazdušnog saobraćaja pruženih od strane CRS matičnog špeditera: Ne obavezujemo se. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
E. Usluge željezničkog transporta				
(b) Prevoz tereta (CPC 7112)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		
(d) Održavanje i popravka željezničke opreme (CPC 8868**)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.		

²⁷ Pod „Usluge pomorske špedicije“ se podrazumijeva aktivnost koja obuhvata organizovanje i praćenja poslova otpremanja u ime otpremnika robe, kroz naručivanje transportnih i sličnih usluga, pripremu dokumentacije i pružanje poslovnih informacija.

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(e) Pomoćne usluge u željezničkom transportu (CPC 7430)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
F. Usluge drumskog transporta			
(a) Prevoz lica (CPC 7121, 7122)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(b) Prevoz tereta (CPC 7123)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(c) Iznajmljivanje komercijalnih vozila sa vozačem (CPC 7124) (d) Usluge popravke motornih vozila, prikolica i poluprikolica koji nisu nigdje drugo klasifikovani (CPC 8867)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(e) Pomoćne usluge u drumskom transportu (CPC 744)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(f) Usluge održavanja i popravke motornih vozila (CPC 6112)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
G. Usluge cjelovodnog transporta			

Modeli pružanja usluga:

(1) Prekogranično pružanje usluga

(2) Korišćenje usluga u inostranstvu

(3) Komercijalno prisustvo

(4) Prisustvo fizičkih lica

Sektor ili pod-sektor	Ograničenja koja se odnose na pristup tržištu	Ograničenja koja se odnose na nacionalni tretman	Dodatne obaveze
(a) Transport goriva (CPC 7131)	(1) Nema ograničenja (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	Crna Gora se obavezuje da obezbijedi punu transparentnost u formulisanju, usvajanju i primjeni mjera koje se odnose na pristup i trgovinu uslugama transporta putem cjelovoda. Crna Gora se obavezuje da će obezbijediti poštovanje principa nediskriminatornosti u pristupu i korišćenju mreža cjelovoda koji su u njenoj nadležnosti, u okviru tehničkih kapaciteta ovih mreža, uzimajući u obzir porijeklo, odredište i vlasništvo proizvoda koji se transportuju, bez nametanja bilo kakvih neopravdanih odlaganja, ograničenja ili taksi, kao i diskriminacije cijena na osnovu razlika u porijeklu, odredištu i vlasništvu.
(b) Transport ostalih roba (CPC 7139)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
H. Pomoćne usluge za sve vrste transporta			
(a) Usluge rukovanja teretom (CPC 741)	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Ne obavezujemo se. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(b) Usluge čuvanja i skladištenja (CPC 742)			
(c) Usluge agencije za prevoz stvari (CPC 748)	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	(1) Nema ograničenja. (2) Nema ograničenja. (3) Nema ograničenja. (4) Ne obavezujemo se, izuzev onoga što je navedeno u horizontalnom dijelu.	
(d) Ostale pomoćne usluge u transportu (CPC 749)			

PRILOG I

Dogovor o obuhvatu CPC 84 – Kompjuterske i srodne usluge

1. CPC 84 obuhvata sve kompjuterske i srodne usluge.
2. Tehnološki razvoj je doveo do veće ponude ovih usluga kao grupe ili paketa povezanih usluga koji uključuju neke ili sve ove osnovne funkcije navedene u stavu 3. Na primjer, usluge kao što je web ili domen hosting, usluge „data mining“ i umrežavanje računara, sastoji se od kombinacija osnovnih kompjuterskih funkcija.
3. Kompjuterske i sa njima povezane usluge, bez obzira na to da li se pružaju putem mreže, uključujući Internet, podrazumijevaju sve usluge koje pružaju:
 - Savjetovanje, strategiju, analizu, planiranje, specifikaciju, dizajn, razvoj, instalaciju, primjenu, integraciju, testiranje, ispravku greške, ažuriranje, podršku, tehničku pomoć, ili upravljanje kompjuterima ili za kompjutere i kompjuterske sisteme;
 - Kompjuterski programi²⁸ koji se definišu kao setovi smjernica koji omogućavaju da kompjuteri rade i komuniciraju (unutar i izvan njih samih) uz savjetovanje, strategiju, analizu, planiranje, specifikaciju, dizajn, razvoj, instalaciju, primjenu, integraciju, testiranje, ispravku greške, ažuriranje, podršku, tehničku pomoć, ili upravljanje kompjuterima ili za kompjutere i kompjuterske sisteme;
 - Obradu podataka, čuvanje podataka, postavljanje podataka ili usluge baze podataka;
 - Usluge održavanja i popravke kancelarijske opreme i mašina, uključujući kompjutere; ili
 - Obuku za osoblje koje je u kontaktu sa klijentima, vezano za kompjuterske programe, kompjutere ili kompjuterske sisteme, a koji nisu negdje drugo navedeni.
4. U mnogim slučajevima, kompjuterske i srodne usluge omogućavaju pružanje drugih vrsta usluga²⁹ putem elektronskih ili drugih sredstava. Međutim u takvim situacijama, postoji važna razlika između kompjuterske i srodne usluge (kao npr. postavljanje na web, postavljanje aplikacije) i druge usluge omogućene kompjuterske i srodne usluge. Ta druga usluga, bez obzira što je omogućena putem kompjuterske i srodne usluge nije pokrivena CPC 84.

²⁸ Termin “kompjuterski sistemi (programi)” se mogu definisati kao setovi instrukcija potrebnih za rad i komunikaciju. Različiti programi mogu biti razvijeni za specifične aplikacije (aplikacije za programe), i potrošač ima mogućnost izbora pripremljenih programa sa police (upakovanih programa), razvijanje posebnih programa za posebne zahtjeve (prilagođenih programa) ili korišćenje kombinacije njih dvoje.

²⁹ E.g./120.1.A.b(knjigovodstvo, revizija i vođenje poslovnih knjiga), W/120.1.A.d. (arhitektonske usluge), W/120.1.A.h. (medicinske i zubarske usluge), W/120.2.D (audiovizuelne usluge), W/120.5. (usluge školovanja)

5. PRILOG NA DOGOVOR O OBUHVATU CPC 84

KOMPJUTERSKE I SRODNE USLUGE

CPC 84- Kompjuterske i srodne usluge

841 Konsultantske usluge vezano za instalacije kompjuterskih hardvera

8410 84100 Konsultantske usluge vezano za instalacije kompjuterskih hardvera

Pružanje podrške klijentima u instalaciji kompjuterskog hardvera (tj. fizičke opreme) i kompjuterskih mreža.

842 Usluge implementacije softvera

Sve usluge koje se tiču konsaltinga u vezi izrade i funkcionisanja softvera. Termin "softver" se može definisati kao set uputstava za rad kompjutera i ostvarivanje komunikacije. Može se razviti veliki broj različitih programa za određene aplikacije (aplikacijski softver), i kupac ima na raspolaganju već gotove programe (packaged software), mogućnost izrade posebnih programa za određenu namjenu (prilagođeni softwer) ili upotrebu kombinacije ova dva.

8421 84210 Konsalting usluge u vezi sistema i softvera

Opšte usluge koje se pružaju prije izrade sistema za obradu podataka i aplikacija. Mogu biti menadžment usluge, usluge planiranja projekta, itd.

8422 84220 Usluge analize sistema

Usluge analize obuhvataju analizu potreba klijenta, definisanje funkcionalne specifikacije, kao i stvaranje tima. Takođe su uključeni projektni menadžment, tehnička koordinacija I integracija, kao I definisanje strukture sistema.

8423 84230 Plan izrade sistema

Plana izrade obuhvata tehnička rješenja u pogledu metodologije, obezbjeđivanja kvaliteta, odabira opreme softverskih paketa ili novih tehnologija itd.

8424 84240 Usluge programiranja

Usluge programiranja obuhvataju fazu implementacije tj. upisivanje i ispravljanje programa, testiranje i obrada dokumentacije.

8425 84250 Usluge održavanja sistema

Usluge održavanja obuhvataju usluge konsaltinga i tehničke podrške softverskim proizvodima koji su u upotrebi, ponovno upisivanje ili izmjena postojećih programa ili sistema, i ažuriranje softverske dokumentacije i priručnika. Takođe uključen specijalistički rad, tj. konverzije.

843 Usluge obrade podataka

8431 84310 Usluge pripreme inputa

Usluge bilježenja podataka poput key punching-a, optičkog skeniranja ili drugih metoda za unos podataka.

8432 84320 Usluge obrade podataka i tabeliranja

Usluge poput obrade podataka i tabeliranja, usluge kompjuterskog računanja i usluge iznajmljivanja kompjuterskog vremena.

8433 84330 Usluge time-sharinga

Isti tip usluga kao 84320. Samo se kompjutersko vrijeme kupuje; ukoliko je kupljeno iz prostorija pretplatnika; telekomunikacione usluge se također kupuju. Usluge obrade podataka ili tabeliranja se također može kupiti od odjela za pružanje tih usluga. U oba slučaja usluge se mogu paralelno obaviti. Stoga, nema jasnog razgraničenja između 84320 i 84330.

8439 84390 Ostale usluge obrade podataka

Ugovorene usluge koje upravljaju svim operacijama u korisnikovim objektima: usluge kvaliteta kontrole zaštite životne sredine kompjuterske sale; menadžment usluge sastavljanja kompjuterske opreme; i usluge upravljanja tokovima i distribucijom kompjuterskih operacija.

844 Usluge baze podataka

8440 84400 Usluge baze podataka

Sve usluge obezbijedene od naročito srstrukturirane baze podataka kroz komunikacionu mrežu.

Izuzeci: Usluge prenosa podataka i poruka (npr. usluge održavanja rada mreže, usluge mreže sa dodatnom vrijednošću) su klasifikovane pod 7523 (Usluge prenosa podataka i poruka).

Usluge dokuemntovanja koje obuhvataju pronalaženje informacija iz baza podataka su klasifikovane u podgrupi 96311 (Bibliotekarske usluge).

845 Usluge održavanja i popravke kancelarijskih aparata i opreme uključujući kompjutere

8450 84500 Usluge održavanja i popravke kancelarijskih aparata i opreme uključujući kompjutere

Usluge održavanja i popravke kancelarijskih aparata, kompjutera i povezane opreme.

849 Ostale kompjuterske usluge

8491 84910 Usluge pripreme podataka

Usluge pripreme podataka za klijente koje ne obuhvataju usluge obrade podataka

8499 84990 Ostale kompjuterske usluge, koje nisu drugdje klasifikovane

Ostale usluge povezane sa kompjuterskim uslugama, koje nisu drugdje klasifikovane, npr. usluge obuke klijentovog osoblja i druge profesionalne kompjuterske usluge.

PRILOG II

Referentni dokument o Poštanskim i kurirskim uslugama

Obuhvat

U nastavku slijede definicije i principi vezano za regulatorni okvir u poštanskim i kurirskim uslugama.

Definicije

„Pojedinačna dozvola“ je ovlaštenje, dato nekom pružaocu usluge od strane regulatornih vlasti, što se zahtijeva prije pružanja same usluge.

Univerzalna usluga je trajno pružanje poštanskih usluga po propisanom kvalitetu i u svim mjestima na teritoriji zemlje po cijeni koju mogu priuštiti svi korisnici.

1. Sprječavanje netržišnog ponašanja u poštanskim i kurirskim uslugama

Određene mjere će biti zadržane ili uvedene u cilju sprečavanja pružalaca usluga, koji, pojedinačno ili zajedno, imaju mogućnost da utiču na uslove učestvovanja (kada su u pitanju cijene i pružanje usluga) na odnosnom tržištu poštanskih i kurirskih usluga, kao rezultat korišćenja njihove pozicije na tržištu, da započnu ili nastave sa netržišnim ponašanjem.

2. Univerzalne usluge

Bilo koja zemlja ima pravo da definiše vrstu obaveza za univerzalne usluge koje želi da zadrži kao takve. Ove obaveze neće biti smatrane netržišnim same po sebi ukoliko su sprovedene na transparentan, nediskriminatoran i konkurentan način i nisu više opterećujuće nego što je neophodno za tu vrstu univerzalnih usluga definisanih od strane zemlje.

3. Pojedinačne dozvole

Pojedinačna dozvola se zahtijeva samo za usluge koje potpadaju pod univerzalne.

U slučajevima kada se zahtijeva pojedinačna dozvola, javno mora biti dostupno:

- (a) svi kriterijumi za izdavanje dozvole i vremenski period koji je pod normalnim okolnostima potreban da bi se donijela odluka vezano za podnjetu prijavu za dozvolu; i
- (b) rokovi i uslovi za pojedinačne dozvole.

Podnosiocu zahtjeva će biti dat na uvid razlog za odbijanje dozvole, kao i mogućnost žalbene procedure kroz neko nezavisno tijelo, što će biti organizovano na nivou zemlje. Ova procedura će biti transparentna, nediskriminatorna i bazirana na objektivnim kriterijumima.

4. Nezavisnost regulatornog tijela

Regulatorno tijelo je pravno nezavisno i ne odgovara za svoje aktivnosti nijednom pružaocu poštanskih i kurirskih usluga. Odluke i procedure regulatornog tijela su nepristrasne u odnosu na sve učesnike na tržištu.

REFERENTNI DOKUMENT

Djelokrug:

U nastavku navodimo definicije i načela zakonskog okvira za osnovne telekomunikacijske usluge.

Definicije

Korisnici znače korisnike usluge i pružaoce usluge.

Osnovna sredstva znači sredstva javne telekomunikacijske prenosne mreže ili usluge koje:

- a) pruža isključivo ili većim dijelom jedan ili ograničeni broj operatora;
i
- a) nije moguće ekonomski ili tehnički nadomjestiti da bi se pružala usluga.

Vodeći operator je operator koji ima mogućnost da materijalno utiče na uslove učestvovanja (koji se odnose na cijenu i pružanje usluge) na relevantnom tržištu osnovnih telekomunikacijskih usluga, putem:

- a) kontrole osnovnih sredstava; ili
- b) korištenjem svog položaja na tržištu.

1. Mjere zaštite slobodnog tržišnog

1.1. Sprečavanje netržišnog ponašanja u telekomunikacijama

Odgovarajuće mjere će se sprovoditi u svrhu sprječavanja operatora koji su, pojedinačno ili zajedno, vodeći operatori, uključeni ili nastavljaju sa netržišnim ponašanjem.

1.2. Mjere zaštite

Gore navedeno netržišno ponašanje uključuje pogotovo:

- a) netržišno uzajamno subvencioniranje
- b) korištenje informacije dobijene od konkurencije s netržišnim učinkom; i
- c) ne pružanje, ostalim operatorima pravovremeno, tehničkih informacija o osnovnim sredstvima i komercijalno značajnih informacija koje su im neophodne kako bi pružali usluge.

2. Međusobno povezivanje

- 2.1. Ovaj se dio primjenjuje na povezivanje s operatorima javnih telekomunikacijskih prenosnih mreža ili pružaocima usluga kako bi se korisnicima jednog operatora omogućilo komuniciranje s korisnicima drugog operatora i pristup uslugama koje pruža drugi operator pri čemu su preuzete posebne obaveze.

2.2. Međusobno povezivanje koje se mora osigurati

Međusobno povezivanje između vodećih operatora će se osigurati na bilo kojoj tački mreže gdje je to tehnički izvodljivo. Takvo međusobno povezivanje će biti omogućeno:

- a) na nediskriminatornoj osnovi, uslovima (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i po cijenama i kvalitetima koji nisu manje povoljni od onih za svoje

vlastite slične usluge ili za slične usluge nepovezanih pružalaca usluga ili za svoje podružnice ili ostale afilijacije;

b) pravovremeno, u rokovima, uslovima (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i po cijenama zasnovanim na troškovima koji su transparentni, razumni, vodeći računa o ekonomskoj izvodljivosti, kao i dovoljno međusobno nevezani kako pružalac ne bi morao plaćati sastavne dijelove mreže ili sredstva koja mu nisu potrebna da bi mogao pružiti uslugu; i

c) na zahtjev, na tačkama dodatnim u odnosu na završne tačke mreže koje nudi većini korisnika, te koje podliježu troškovima koji odražavaju troškove izgradnje neophodnih dodatnih sredstava.

2.3. Javna dostupnost postupaka za pregovore o međusobnom povezivanju

Postupci koji se primjenjuju za međusobno povezivanja s vodećim operaterima će biti javno dostupni.

2.4. Transparentnost ugovora o međusobnom povezivanju

Vodeći operateri moraju osigurati da ugovori o međusobnom povezivanju i referentne ponude za međusobno povezivanje budu javno dostupni.

2.5. Međusobno povezivanje: rješavanje sporova

Operater koji zahtijeva međusobno povezivanje s vodećim operaterom, moći će se obratiti:

a) u bilo koje vrijeme; ili

b) u razumnom vremenskom razdoblju koje će biti javno poznato;

nezavisnom domaćem tijelu, a to može biti regulatorno tijelo prema stavu 5, radi rješavanja sporova u vezi s odgovarajućim rokovima, uslovima i cijenama za međusobno povezivanje unutar razumnog razdoblja, u obimu u kojem one nisu bile ranije uspostavljene.

3. Univerzalne usluge

Bilo koji član ima pravo definisati vrstu obaveze univerzalne usluge koju želi pružati. Takve obveze se neće smatrati netržišnim ponašanjem *per se*, pod uslovom da se sprovode na transparentni, nediskriminatorni i konkurentno neutralan način te da nisu više opterećujuće nego što je to potrebno za takvu vrstu univerzalne usluge kako je definiše član.

4. Javna dostupnost kriterijuma za dozvole

U slučaju kada je potrebna dozvola, sljedeće će biti javno dostupno:

a) svi kriterijumi za dobijanje dozvole, te vremenski rok koji je normalno potreban kako bi se donijela odluka koji se odnosi na zahtjev za dobijanje dozvole.

b) rokovi i uslovi za individualne dozvole

Razlog odbijanja dozvole bit će saopšten podnosiocu zahtjeva na njegov zahtjev.

5. Nezavisno regulatorno tijelo

Regulatorno tijelo odvojeno je i nije odgovorno nijednom pružaocu osnovnih telekomunikacionih usluga. Odluke i postupci regulatornog tijela će biti nepristrasni u odnosu na sve tržišne učesnike.

6. Dodjela i korištenje ograničenih dobara

Bilo koji postupak za dodjelu i korištenje ograničenih dobara, uključujući frekvencije, brojeve i pravo na prolaz, će biti izvršeni na objektivan, pravovremen, transparentan i nediskriminatoran način. Tekuće stanje dodijeljenih frekvencija će biti javno dostupno, ali se neće zahtijevati detaljna informacija o frekvencijama dodijeljenim za specifične potrebe Vlade.

LISTA IZUZEĆA OD ČLANA II (MFN) CRNE GORE

Sektor ili pod-sektor	Opis mjera koje nisu u skladu sa članom II	Zemlje na koje se mjera odnosi	Očekivano trajanje	Uslovi koji stvaraju potrebu za izuzećem
Pravne usluge	Pored konsultantskih usluga, ostale pravne usluge koje pružaju advokati, odnosno advokati koji su članovi Advokatske komore Crne Gore i upisani u registar Komore mogu te usluge pružati pod uslovom reciprociteta.	Sve zemlje.	Neodređeno.	Uzajamna koordinacija pravne profesije koja obuhvata regionalni razvoj sudskih i administrativnih institucija.
Audiovizuelne usluge - Proizvodnja i distribucija audiovizuelnih djela putem emitovanja ili ostalim sredstvima prenosa javnosti	Mjere na osnovu kojih se definišu djela evropskog porijekla, tako da se jednako tretiraju domaća i strana audiovizuelna djela koja zadovoljavaju određene jezičke kriterijume i kriterijume porijekla u vezi sa pristupom emitovanju ili ostalim sredstvima prenosa javnosti.	Strane Konvencije Savjeta Evrope o prekograničnoj televiziji ili druge evropske zemlje sa kojima bi takav sporazum mogao biti zaključen	Neodređeno. Izuzeće je potrebno, za određene zemlje, jedino dok se sporazum o ekonomskoj integraciji ne zaključi ili sklopi.	Mjere imaju za cilj da, u okviru sektora, promovišu kulturne vrijednosti u Evropi, kao i dostizanje ciljeva lingvističke politike

Sektor ili pod-sektor	Opis mjera koje nisu u skladu sa članom II	Zemlje na koje se mjera odnosi	Očekivano trajanje	Uslovi koji stvaraju potrebu za izuzećem
- Proizvodnja i distribucija kinematografskih djela i televizijskih programa	Mjere zasnovane na međuvladinim i plurilateralnim sporazumima o koprodukciji audiovizuelnih djela kojima se daje nacionalni tretman audiovizuelnim djelima obuhvaćenim takvim sporazumima, naročito u pogledu njihove distribucije i finansiranja.	Sve zemlje sa kojima je poželjna kulturna kooperacija (sporazumi koji već postoje ili su u fazi pregovora sa sljedećim zemljama: Alžir, Angola, Argentina, Australija, Brazil, Burina Faso, Kanada, Kape Verde, Čile, Obala Slonaovače, Kolumbija, Kuba, Egipat, Gvineja Bisao, Indija, Izrael, Mali, Meksiko, Maroko, Mozambik, Novi Zeland, Sao Tome i Principe, Senegal, zemlje centralne, istočne i jugoistočne Evrope, Švajcarska, Tunis, Turska, Venecuela).	Neodređeno.	Cilj ovih sporazuma je promocija kulturnih veza između zemalja potpisnica.
- Proizvodnja i distribucija televizijskih programa i kinematografskih djela	Mjere kojima se obezbjeđuje benefit od nekih programa podrške (kao što su Akcioni plan za napredne televizijske usluge, MEDIA ili Eurimaž) za audiovizuelna djela i njihove ponuđače koji ispunjavaju određene kriterijume o evropskom porijeklu.	Evropske zemlje.	Neodređeno. Izuzeće je potrebno, za određene zemlje, jedino dok se sporazum o ekonomskoj integraciji ne zaključi ili sklopi.	Cilj ovih programa je čuvanje i promocija regionalnog identiteta evropskih zemalja koje imaju dugotrajne kulturne veze.
Usluge drumskog transporta	Dozvole za drumski saobraćaj se izdaju pod uslovom reciprociteta.	Sve zemlje.	Neodređeno.	Međunarodna praksa.

Sektor ili pod-sektor	Opis mjera koje nisu u skladu sa članom II	Zemlje na koje se mjera odnosi	Očekivano trajanje	Uslovi koji stvaraju potrebu za izuzećem
- Prevoz lica i tereta	Mjere preduzete na osnovu odredbi postojećih i budućih sporazuma koji rezervišu i/ili ograničavaju usluge drumskog transporta i specifikuju rokove i uslove transporta, uključujući dozvole za tranzit i/ili povlašćene putarine na na teritoriji Crne Gore i van teritorije Crne Gore.	Sve zemlje sa kojima su ovi sporazumi na snazi.	Neodređeno.	Potreba za izuzećem se vezuje za regionalne karakteristike usluga drumskog saobraćaja i potrebom za regulisanjem prava transporta preko teritorije Crne Gore kao i između Crne Gore i zemalja potpisnica.
Prodaja, marketing i kompjuterski rezervacioni sistem usluga avio prevoza	Obaveze crnogorskih prodavača CRS sistema odnosno obaveze crnogorskih matičnih avio špeditera i špeditera-učesnika se neće primjenjivati u pogledu stranih matičnih špeditera ili CRS koje kontrolišu strani avio špediteri u mjeri da njihov CRS izvan Crne Gore ne nudi nacionalni tretman crnogorskim matičnim avio špediterima ili crnogorskim matičnim avio špediterima i špediterima-učesnicima.	Sve zemlje u kojima je prisutan CRS sistem prodavača ili matični avio špediteri	Neodređeno.	Potreba za izuzećem je proističe iz nezadovoljavajućeg razvoja multilateralno dogovorenih pravila za funkcionisanje CRS-a.
Svi sektori	Mjere zasnovane na bilateralnim sporazumima zaključenim od strane Crne Gore sa ciljem obezbjeđenja kretanja svih fizičkih lica koja pružaju usluge.	Zemlje regiona.	Neodređeno.	Sporazumi odražavaju proces progresivne liberalizacije trgovine između Crne Gore i njenih trgovinskih partnera u regionu.

ANEKS IV

U SKLADU SA ČLANOM 44 **FINANSIJSKE USLUGE**

Obuhvat i definicije

Član 1

1. Ovaj Aneks će se primjenjivati na sve mjere Strana koje se odnose na trgovinu finansijskim uslugama.³⁰

2. U svrhu ovog Aneksa:

- a) “finansijska usluga” je svaka usluga finansijskog karaktera koju ponudi pružalac finansijskih usluga Strane. Finansijske usluge uključuju sve usluge osiguranja i usluge u vezi sa osiguranjem i sve bankarske i ostale finansijske usluge (osim osiguranja). Finansijske usluge obuhvataju sljedeće aktivnosti:

Usluge osiguranja i u vezi sa osiguranjem

(i) direktno osiguranje (uključujući saosiguranje):

(aa) životno osiguranje;

(bb) ostala osiguranja, osim životnog;

(ii) reosiguranje i retrocesija;

(iii) posredovanje u osiguranju, kao što su aktivnosti brokera i agenata;

(iv) pomoćne usluge u osiguranju, kao što su konsultantske usluge, aktuarske, usluge procjene rizika i usluge rješavanja sporova;

Bankarske i ostale finansijske usluge (osim osiguranja)

(v) primanje depozita i ostalih povratnih sredstava od stanovništva;

(vi) davanje kredita svih vrsta uključujući potrošačke kredite, hipotekarne kredite, faktoring i finansiranje komercijalnih transakcija;

(vii) finansijski lizing;

(viii) sve usluge plaćanja i prenosa novca uključujući kreditne i debitne kartice, putničke čekove i bankarske mjenice;

³⁰ “Trgovina finansijskim uslugama” će se razumijevati u skladu sa definicijom iz podstava (a) (i) člana 27 ovog Sporazuma.

(ix) garancije i jemstva;

(x) trgovanje za vlastiti račun ili za račun klijenta na berzi, tržištu hartija od vrijednosti ili na nekom drugom tržištu sljedećim stavkama:

(aa) instrumentima tržišta novca (uključujući čekove, račune, potvrde o depozitu);

(bb) stranom valutom;

(cc) derivativnim instrumentima uključujući, ali ne isključivo, terminske i premijske berzanske poslove;

(dd) instrumentima deviznog kursa kamatnih stopa uključujući poslove kao što su svop, terminski ugovori o kamati;

(ee) prenosivim hartijama od vrijednosti;

(ff) ostalim prenosivim instrumentima i finansijskim sredstvima uključujući poluge plemenitih metala;

(xi) učestvovanje u izdavanju svih vrsta hartija od vrijednosti, uključujući njihovo otkupljivanje i plasiranje u svojstvu agenta (javno ili privatno) i pružanje usluga koje se odnose na takva izdavanja;

(xii) posredovanje na tržištu novca;

(xiii) upravljanje fondovima, kao što je upravljanje gotovim novcem ili portfoliom, svi oblici upravljanja zajedničkim investicijama, upravljanje penzionim fondovima, usluge čuvanja, usluge deponovanja i usluge plasiranja;

(xiv) usluge obračunavanja i prebijanja finansijskih sredstava, uključujući hartije od vrijednosti, derivativne proizvode i ostale prenosive instrumente;

(xv) pružanje i prenos finansijskih informacija i obrada finansijskih podataka odgovarajućim softverom drugih pružalaca finansijskih usluga;

(xvi) savjetodavne, posredničke i ostale pomoćne finansijske usluge u vezi sa svim poslovima navedenim u podstavovima (v) do (xv), uključujući reference o kreditnoj sposobnosti i analizi, istraživanje i savjete u pogledu investicija i portfolija, savjetovanje o preuzimanju i prestrukturiranju i strategije preduzeća.

(b) "Pružalac finansijske usluge" znači svako fizičko ili pravno lice Strane koje želi da pruža ili već pruža finansijske usluge ali termin "pružalac finansijske usluge" ne obuhvata javno tijelo.

(c) "Javno tijelo" znači:

- (i) vlada, centralna banka ili monetarna vlast Strane ili tijelo u vlasništvu ili pod kontrolom Strane, koje je uglavnom angažovano u izvršavanju vladinih funkcija ili aktivnosti za potrebe vlade, ne uključujući tijelo koje je uglavnom angažovano na pružanju finansijskih usluga pod komercijalnim uslovima; ili
 - (ii) privatno lice, koje obavlja funkcije koje normalno obavlja centralna banka ili monetarna vlast, prilikom izvršavanja tih funkcija;
- (d) Za potrebe podstava (a) (ii) Člana 27 ovog Sporazma, “usluge koje se pružaju u obavljanju vladinih funkcija” znače sljedeće:
- (i) aktivnosti centralne banke ili monetarnih vlasti Strane ili bilo kojeg drugog javnog tijela u izvršavanju monetarne politike ili politike deviznog kursa;
 - (ii) aktivnosti koje su sastavni dio sistema socijalnog osiguranja ili planova javnih penzionih fondova; i
 - (iii) ostale aktivnosti koje obavlja javni subjekt za račun ili sa garancijom vlade ili koristeći finansijska sredstva vlade.
- (e) Za potrebe podstava (a) (ii) Člana 27 ovog Sporazma, ako Strana dozvoli bilo koju aktivnost iz podstavova (d) (ii) ili (d) (iii) ovog stava obavljaju njeni pružaoci finansijskih usluga u konkurenciji sa javnim subjektima ili pružaocima finansijskih usluga, pojam “usluge” će obuhvatiti i takve aktivnosti.
- (f) Podstav (a) (iii) Člana 27 ovog Sporazma neće se primjenjivati na usluge obuhvaćene ovim Aneksom.

Nacionalni tretman

Član 2

1. Pod obavezama i uslovima koje obezbjeđuju nacionalni tretman, svaka Strana će odobriti pružaocima finansijskih usluga druge Strane, osnovanim na njenog teritoriji, pristup platnom i kliring sistemima kojima upravljaju javlja tijela i zvaničnim fondovima i refinansiranju objekata dostupnim u normalnim uslovima u redovnom poslovanju. Ovim stavom se ne dodjeljuje pristup resursima zajmodavca krajnje instance u Strani.

2. Gdje

- (a) se zahtijeva od Strane članstvo ili učešće u, ili pristup, samo-regulatornom tijelu, tržištu hartija od vrijednosti i fjučersa, kliring agencije ili bilo koja druga organizacija ili asocijacija, u cilju pružanja finansijskih usluga od strane pružaoca finansijskih usluga druge Strane na jednakim osnovama kao pružaocima finansijskih usluga Strane; ili

- (b) Strana obezbjeđuje ovim tijelima direktne ili indirektne privilegije ili koristi u pružanju finansijskih usluga,

Strana će obezbijediti tim tijelima nacionalni tretman za pružaoce finansijskih usluga druge Strane sa boravištem na njenoj teritoriji za sektore koji su opisani u njenoj Listi, i predmet su navedenih uslova i kvalifikacija.

Transparentnost

Član 3

1. Svaka Strana će promovisati regulatornu transparentnost u finansijskih usluga. U skladu sa tim, Strane će preduzeti obavezu da se konsultuju o implementaciji objektivnih i transparentnih regulatornih postupaka svih Strana, uzimajući u obzir:

(a) radnje preduzete od Strana u GATS-u i u drugim forumima u vezi sa trgovinom finansijskim uslugama; i

(b) važnost regulatorne transparentnosti, identifikovanih ciljeva politike i jasne i konzistentne primijenjene regulatorne procedure koje su saopštene ili na drugi način dostupne javnosti.

2. Nadležna tijela svake Strane će napraviti dostupno zainteresovanim licima domaće zahtjeve i procedure za kompletiranje prijave koja se odnosi na pružanje finansijskih usluga.

3. Kada se zahtijeva licenca za pružanje finansijskih usluga, nadležno tijelo Strane će obezbijediti da zahtjevi za takvu licencu budu dostupni javnosti. Vremenski period koji je u normalnim okolnostima potreban da se donese odluka u vezi podnešenog zahtjeva za dobijanje licence će:

(a) biti dostupan podnosiocu zahtjeva, na zahtjev; ili

(b) biti dostupan javnosti,

ili kombinacija oboje.

Ekspeditivne aplikacione procedure

Član 4

1. Nadležna tijela svake Strane će ubrzano procesuirati zahtjev koji se odnosi na pružanje finansijskih usluga, a koji je podnjet od pružaoca usluga druge Strane.

2. Ukoliko nadležna tijela Strane zahtijevaju dodatne informacije od podnosioca zahtjeva u cilju procesuiranja njegovog zahtjeva, obavijestiće podnosioca zahtjeva bez nepotrebnog odlaganja.

3. Na zahtjev podnosioca zahtjeva, nadležna tijela Strane će obezbijediti, bez nepotrebnog odlaganja, informacije u vezi statusa njegovog zahtjeva.

4. Nadležna tijela svake strane će obavijestiti podnosioca zahtjeva o rješavanju po njegovom zahtjevu u najkraćem roku nakon što je odluka donešena. U slučaju kada se donešenom odlukom odbija zahtjev razlog odbijanja će biti stavljen na znanje podnosiocu zahtjeva.

5. Kada je licenca potrebna za pružanje finansijske usluge i kada su postavljeni uslovi zadovoljeni, nadležna tijela strane će obezbijediti podnosiocu zahtjeva licencu, po pravilu u roku od 6 mjeseci nakon podnošenja zahtjeva koji je procijenjen kao potpun, u skladu sa zakonima i propisima te strane.

Domaći propisi

Član 5

1. Bez obzira na ostale odredbe ove Glave, strane neće biti spriječene da usvajaju ili održavaju razumne mjere iz prudencijalnih razloga, uključujući i :

(a) zaštitu investitora, depozitara, osiguranika, oštećenih lica, lica kojima su fiducijarne obaveze u vlasništvu pružalaca finansijskih usluga, ili bilo kojeg sličnog učesnika na finansijskom tržištu; ili

(b) osiguranje integriteta i stabilnosti finansijskog sistema Strane.

Kada takve mjere nisu u skladu sa odredbama ove Glave, neće biti korišćene u smislu izbjegavanja obaveze strane ili obaveza u skladu sa ovom Glavom.

2. Mjere iz stava 1 neće biti veće opterećenje nego što je neophodno da bi postigle svoj cilj ili neće biti predstave prikriveno ograničenje za trgovinu uslugama, i neće diskriminisati finansijske usluge ili pružaoce finansijskih usluga druge Strane u odnosu na slične sopstvene finansijske usluge ili pružaoce finansijskih usluga Strane.

3. Svaka Strana će nastojati u najvećoj mjeri da osigura da “ Osnovni principi za efikasan bankarski nadzor ba ” Bazelskog Komiteta, standardi i principi Međunarodne asocijacije nadzora osiguranja i Međunarodne organizacije za hartije od vrijednosti, “ Uredba o ciljevima i principima hartija od vrijednosti” budu implementirani i primijenjeni na njenoj teritoriji.

4. Ništa u ovoj Glavi se neće tumačiti kao zahtjev Strani da objavi informacije koje se odnose na poslove i račune pojedinačnih korisnika ili bilo koje povjerljive ili vlasničke informacije koja su u posjedu javnih tijela.

Priznavanje prudencijalnih mjera

Član 6

Kada Strana, ugovorom ili aranžmanom, prizna prudencijalne mjere treće strane, prilikom utvrđivanja na koji će se način primjenjivati mjere Strane koje se odnose na finansijske usluge, ta Strana će pružiti adekvatne uslove drugoj Strani da pregovara o svom uključenju u takav ugovor ili aranžman, ili da pregovara o sličnom ugovoru ili aranžmanu sa njim u okolnostima gdje bi važili ekvivalentni propisi, nadzor, implementacija tih propisa i, ukoliko je

primjenljivo, procedure koje se tiču razmjene informacija među stranama ugovora ili aranžmana. Ukoliko se Strana samovoljno saglasi sa takvim priznavanjem, onda mora da obezbjedi adekvatnu mogućnost drugoj Strani da demonstrira da takve okolnosti postoje.

Prenošenje informacija i obrada informacija

Član 7

Strane neće preduzimati mjere koje bi spriječile prenos informacija u ili iz teritorije strane ili obradu finansijskih informacija, uključujući prenos podataka elektronskim putem, ili koje bi, kao predmet značajnih pravila koja su konzistentna sa međunarodnim sporazumima, spriječile prenos opreme, gdje je takav prenos informacija, obrada finansijskih informacija ili prenos opreme neophodan za obavljanje redovnog poslovanja pružaoca finansijskih usluga drugoj strani. Ništa iz ovog člana ne ograničava pravo strane da zaštiti lične podatke, ličnu privatnost i povjerljivost pojedinačnih evidencija i računa dokle god se takvo pravo ne koristi radi zaobilaženja odredbi ove Glave.

ANEKS V

U SKLADU SA ČLANOM 44 TELEKOMUNIKACIJSKE USLUGE

Obuhvat i definicije

Član 1

1. Ovaj Aneks će se primjenjivati na sve mjere Strana koje utiču na trgovinu u okviru telekomunikacijskih usluga.³¹ Isti se neće odnositi na mjere Strana povezane sa emitovanjem ili kablovskom distribucijom radio ili televizijskog programa ³².

2. U svrhu ovog Aneksa:

- (a) “telekomunikacijske usluge” znači prijenos i prijem elektromagnetnih signala - zvuka, slike i njihovih kombinacija. Sektor telekomunikacijskih usluga ne pokriva privrednu aktivnost koja se sastoji od obezbjeđivanja sadržaja koji zahtijeva telekomunikacijske usluge za svoj transport;
- (b) “regulatorno tijelo” znači jedno ili više tijela kojima je povjeren bilo koji zadatak u okviru regulisanja pitanja pomenutih u ovom Aneksu;
- (c) “objekti od suštinskog značaja” znači objekte javne telekomunikacijske mreže ili usluge koje:
 - (i) su isključivo ili pretežno obezbijeđeni od jednog ili ograničenog broja pružalaca usluga; i
 - (ii) ne mogu ekonomski ili tehnički biti isplativo zamijenjene kako bi omogućile ponudu usluge; i
- (d) "Glavni pružalac usluga" znači pružaoca usluga koji ima sposobnost da materijalno utiče na uslove učešća (imajući u vidu cijenu i ponudu) na relevantnom tržištu telekomunikacijskih usluga, kao rezultat:
 - (i) kontrole nad objektima od suštinskog značaja; ili
 - (ii) korišćenja svoje tržišne pozicije.

³¹ “Trgovina telekomunikacijskim uslugama” će se razumijevati u skladu sa definicijom iz podstava (a) (i) člana 27 ovog Sporazuma.

³² „Emitovanje“ je definisano u skladu sa relevantnim zakonodavstvom svake strane.

Zaštitne mjere u vezi konkurencije

Član 2

1. Svaka Strana će sprovoditi odgovarajuće mjere u cilju sprečavanja pružaoca usluga koji, sam ili zajedno sa drugima, predstavlja glavnog pružaoca usluge na osnovu angažovanja u ili kontinuiranog spovođenja anti-konkurentske prakse.
2. Anti-konkurentske prakse iz stava 1 ovog Člana sadrže naročito:
 - (a) angažovanje u anti-konkurentskom unakrsnom subvencioniranju;
 - (b) korišćenje informacija dobijenih od strane konkurenata sa anti-konkurentskim rezultatima; i
 - (c) ne stavljanje blagovremeno na raspolaganje drugim pružaocima usluga tehničke informacije o objektima od suštinskog značaja i komercijalno relevantne informacije koje su neophodne za njih, da bi pružali usluge.

Povezanost

Član 3

1. Ovaj Član se odnosi na povezanost sa pružaocima usluga javnih telekomunikacionih mreža ili usluga kako bi omogućili korisnicima jednog pružaoca usluge da komuniciraju sa korisnicima drugog pružaoca usluge i da pristupe uslugama koje pruža drugi pružalac usluge, gdje su specifične obaveze preduzete.
2. Svaka Strana će obezbijediti da glavni pružalac usluge omogući međusobnu povezanost na bilo kojoj tehnički opravdanoj tački na mreži. Ovakva međusobna povezanost će se omogućiti:
 - (a) pod ne-diskriminatorskim odredbama, uslovima (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i stopama i na osnovu kvaliteta ne manjeg povoljnog od onoga obezbijedenog za svoje slične usluge ili za slične usluge koji ne pripadaju pružaocu usluga ili za njihove zamjene ili druge afilijacije;
 - (b) blagovremeno, odredbe, uslovi (uključujući tehničke standarde i specifikacije) i stope koje prikazuju troškove, trebaju biti transparentni, razumni, da uzimaju u obzir ekonomsku isplativost i dovoljno jasni, tako da pružalac usluge ne treba da plaća mrežne komponente ili objekte koji nisu potrebni za snabdijevanje uslugama; i
 - (c) na zahtjev, dopunske tačke na tačke napuštanja mreže koje se nude većini korisnika, predmet naplate reflektira trošak izgradnje svih neophodnih dodatnih objekata.
3. Svaka strana će obezbijediti da je glavni pružalac usluge obavezan da omogući drugim pružaocima usluga koji se povezuju sa tim glavnim pružaocem usluga:

- (a) da lociraju njihovu opremu koja je neophodna za povezanost u zgradama glavnog pružaoca usluga; ili
- (b) da instaliraju njihove kablove i linije koje su neophodne za povezivanje u zgradama, provodnicima ili tunelima kablova glavnog pružaoca usluge,

gde je fizički izvodljivo i gde ne postoje praktične ili održive alternative, kako bi se nesmetano povezivalo sa objektima od suštinskog značaja glavnog pružaoca usluge.

4. Svaka strana će obezbijediti da procedure koje se primjenjuju za pregovore oko povezivanja sa glavnim pružaocem usluge budu javno dostupne.

5. Svaka strana će obezbijediti da glavni pružaoci usluga svoje sporazume o povezivanju naprave dostupnim pružiocima usluga druge strane, i/ili da unaprijed objave ponude o povezivanju, osim ako već nisu dostupne javnosti.

6. Kada pružaoci usluga nisu u mogućnosti da riješe sporove u vezi pregovaranja sporazuma o povezivanju sa glavnim pružaocem usluga u predviđenom vremenu, svaka strana će omogućiti da pružaoci usluga imaju pravo na pomoć od nezavisnog domaćeg tijela, koji može biti regulatorno tijelo iz člana 6, kako bi riješili sporove u vezi ugovorenih obaveza, uslova i stopa za povezivanje u razumnom roku. Taj organ ili tijelo će odrediti uslove za povezivanje u skladu sa principima koji vladaju na tržištu i u predmetnoj oblasti i koji su u skladu sa odredbama ovog Aneksa. Pomoć može podrazumijevati poseban postupak mirenja.

Univerzalne usluge

Član 4

1. Svaka Strana ima pravo da odredi vrstu obaveze univerzalne usluge koju želi da održava.
2. Mjere Strane koja upravlja univerzalnom uslugom će biti transparentne, objektivne, tehnološki neutralne i ne-diskriminatorske. One će takođe biti neutralne u odnosu na konkurenciju i neće biti veće opterećenje od neophodnog.

Procedura izdavanja licence

Član 5

1. Kada se zahtijeva licenca za pružaoca telekomunikacijske usluge, Strana će obezbijediti da sljedeće budu dostupne javnosti:

(a) obaveze i uslovi za tu licencu; i

(b) vremenski period koji je u normalnim okolnostima potreban da se donese odluka u vezi podnjetog zahtjeva za licencu.

2. Izuzev kada je u pitanju licenca za korišćenje frekvencije spektra, kada je licenca potrebna za pružanje telekomunikacijske usluge i kada su postavljeni uslovi zadovoljeni, Strana će obezbijediti podnosiocu zahtjeva licencu, po pravilu u roku od 6 mjeseci nakon podnošenja zahtjeva koji je procijenjen kao potpun, u skladu sa zakonima i propisima te Strane.

3. Strana će obavijestiti podnosioca zahtjeva o rješavanju po zahtjevu u najkraćem roku nakon donošenja odluke. U slučaju kada je donešena odluka kojom se obija zahtjev za izdavanje licence, Strana će dostaviti, na zahtjev, podnosiocu zahtjeva, razloge za odbijanje.

Regulatorno tijelo

Član 6

1. Regulatorno tijelo za telekomunikacione usluge svake Strane će biti odvojeno od, i nezavisno od, bilo kojeg pružaoca telekomukacijske usluge.
2. Svaka Strana će omogućiti da su odluke, i procedure koje su se sprovodile, od strane njihovog regulatornog tijela nepristrasne u odnosu na sve učesnike na tržištu.
3. Svaka Strana će omogućiti da pružaoci usluga druge Strane na koje utiče odluka donešena od regulatornog tijela Strane, imaju mogućnost da se žale nezavisnom administrativnom tijelu i/ili sudu, u skladu sa zakonima i propisima te Strane.
4. Svaka Strana će omogućiti da poslovi koje će preduzeti njihovo regulatorno tijelo, budu dostupni javnosti. Kada su poslovi dodijeljeni više od jednom tijelu, svaka Strana će omogućiti da svi poslovi svakog tijela budu dostupni javnosti.

Ograničeni resursi

Član 7

Svaka Strana će obezbijediti da se njene procedure za raspodjelu i korišćenje ograničenih resursa, uključujući frekvencije, brojeve i prvenstvo prolaza, zasnivaju na objektivnom, na vrijeme, transparentnom i ne-diskriminatorском načinu. Svaka Strana će staviti na uvid javnosti trenutnu situaciju o raspodijeljenim frekvencija.